

TURINYS

IŽANGA / 3

TRUMPA APŽVALGA / 5

STATYBOS DARBŲ VIEŠIEJI PIRKIMAI / 6

Pirkimų apimtis / 6

ES finansavimas / 9

Pirkimo objekto kategorijos / 10

Pirkimų vykdytojai / 11

Rangovai / 15

Subrangovai / 20

Pirkimo priemonių taikymas / 20

Pirkimų efektyvumo rodikliai / 22

Pretenzijos ir ieškiniai / 36

PIRKIMŲ VYKDYTOJŲ APKLAUSOS REZULTATAI / 50

METODINĖ PAGALBA / 54

PREVENCINĖ STATYBOS DARBŲ PIRKIMŲ PERŽIŪRA / 55

IŽVALGOS / 58

IŽANGA

Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – Tarnyba) pristato ketvirtąją pirkimų statybos sektoriuje apžvalgą¹.

Kasmet viešiesiems pirkimams išleidžiamos lėšos Europos Sąjungoje (toliau – ES) sudaro apie 16 proc. ES BVP², statybos darbų vertė ES sudaro apie 6,1 proc. BVP ir apima apie 7,3 proc. dirbančių asmenų³.

Lietuvoje viešųjų pirkimų vertė kasmet sudaro apie 6 mlrd. Eur, o tai yra apie 12 proc. šalies BVP⁴. Statybos sektoriuje vykstantiems viešiesiems pirkimams kasmet išleidžiamų lėšų suma svyruoja nuo 40 iki 50 proc. visų šalyje viešiesiems pirkimams išleidžiamų lėšų, tai sukuria apie 4,7 proc. šalies BVP. Pastarųjų metų įvykiai – COVID-19 pandemija, šiuo metu vykstantis karas Ukrainoje – paveikė visas mūsų gyvenimo sritis, taip pat ir statybos sektorių. Ženkliai išaugus žaliavų kainoms, pabrango statybos, o pirkimų vykdytojai susidūrė su viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių keitimo problemomis. Šis reiškinys labai neigiamai paveikė statybos sektorių. Statybos sektoriaus viešųjų pirkimų dalis, skaičiuojant nuo šalies BVP, 2019–2021 m. mažėjo: 2019 m. sudarė 5,6 proc., 2020 m. – 4,8 proc., 2021 m. – 3,8 proc.

Statybos sektorius – viena iš sričių, kurioje išleidžiama daugiausia valstybės viešųjų finansų, todėl čia būtinas skaidrus, racionalus ir tvarus lėšų naudojimas. Tai – viena iš 2022 m. prioritetinių sričių, į kurią Tarnyba orientavo savo veiklą. Apžvalgoje pateiksime ne tik pagrindines statybos sektoriaus pirkimų tendencijas, bet ir apžvelgsime Tarnybos 2022 m. veiklą, susijusią su metodine pagalba vykdant statybos sektoriaus pirkimus, taip pat prevencinę statybos darbų pirkimų peržiūrą.

Apžvalgoje analizuojami 2019–2021 m. laikotarpiu vykdyti pirkimai, o kai kurie rodikliai apskaičiuoti ir 2022 m. (iki 09 30). Lyginamos statybos sektoriaus pirkimų tendencijos pagal pagrindinius pūvius, analizuotus anksčiau Tarnybos parengtose apžvalgose: pirkimų apimtys dinamika; pirkimų vykdytojų bei tiekėjų skaičiaus pokyčiai; didžiausių pagal sudarytų sutarčių vertę pirkimų vykdytojų ir rangovų užimamos rinkos dalis; ES struktūrinių fondų finansuotų pirkimų dalis; statybos sektoriaus pirkimų pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes, apskritis. Plačiau apžvelgiami statybos sektoriaus pirkimų efektyvumo rodikliai, jų reikšmės palygintos su bendromis visų pirkimų reikšmėmis: žalieji pirkimai, pirkimai taikant ne tik mažiausios kainos pasiūlymų vertinimo kriterijus, „vieno tiekėjo“ pirkimų dalis, vidutinis pasiūlymų skaičius, neįvykusių pirkimų dalis ir jų pasiskirstymas pagal neįvykimo priežastis, smulkiojo ir vidutinio verslo dalyvavimas statybos sektoriaus pirkimuose, statybos sektoriaus pirkimų skundžiamumo pretenzijomis ir ieškiniais teismams rodikliai pagal pirkimų vykdytojų tipus ir kt.

Taip pat apžvalgoje pateikiamos pagrindinės įžvalgos iš Tarnybos 2022 m. birželio–liepos mėn. vykdytos pirkimų vykdytojų apklausos⁵, kuria siekta išsiaiškinti, su kokiomis problemomis susiduria pirkimų vykdytojai vykdydami pirkimus statybos sektoriuje ir kokios priemonės būtų naudingos šio sektoriaus pirkimų efektyvumui didinti.

1 Tarnybos parengtos statybos sektoriaus apžvalgos: 2014 m., 2015–2016 m., 2017–2018 m.

2 <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/34/public-procurement-contracts>

3 https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-services/construction-services_en

4 Viešųjų pirkimų tarnybos 2021 m. veiklos metinė ataskaita, 55 p.

5 Klausimynas apie statybos sektoriaus pirkimų problematiką. Pirkimų vykdytojų apklausos rezultatai (Irv.lt)

Rengiant apžvalgą, buvo remiamasi šiais duomenų šaltiniais:

- viešojo pirkimo ir pirkimo procedūrų ataskaitų, kurias perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai (toliau – pirkimų vykdytojai) paskelbė Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS), duomenimis, taip pat centrinių perkančiųjų organizacijų (toliau – CPO) Tarnybai pateiktais centralizuotų pirkimų duomenimis (be mažos vertės);
- pirkimų vykdytojų, dalyvavusių Tarnybos rengtoje apklausoje „Klausimynas apie statybos sektoriaus pirkimų problematiką“, pateiktais atsakymais;
- Lietuvos statistikos departamento⁶ viešai skelbiamais duomenimis.

***Dėkojame Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
už įžvalgas, susijusias su ES investicijomis,
Lietuvos statybininkų asociacijai už įžvalgas
apie pokyčius statybos sektoriuje.***

⁶ Rodiklių duomenų bazė - Oficialiosios statistikos portalas

TRUMPA APŽVALGA

Statybos sektoriaus viešieji pirkimai 2019–2021 m.

Per metus vidutiniškai išleidžiama apie **2,4 mlrd. Eur** ir tai sudaro apie **47 proc.** visos viešųjų pirkimų vertės

Pasirašytų viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių vertė sudaro apie **4,7 proc.** šalies BVP

Viešųjų pirkimų būdu sudaroma apie **68 proc.** visų šalyje statybos darbams įsigyti pasirašytų sutarčių vertės

Per metus statybos sektoriaus pirkimus (be mažos vertės pirkimų) vykdo vidutiniškai apie **400 pirkimų vykdytojų**, tai sudaro apie **17 proc.** visų pirkimų vykdytojų (be mažos vertės pirkimų)

10-ties didžiausių pagal sudarytų sutarčių vertę **pirkimų vykdytojų** sutarčių vertė siekia apie **62 proc.** visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės

Per metus statybos sektoriaus pirkimų sutartys (be mažos vertės pirkimų) sudaromos vidutiniškai su **700 rangovų**, o tai sudaro apie **18 proc.** visų viešuosius pirkimus (be mažos vertės pirkimų) laiminčių tiekėjų

20-ties didžiausių rangovų pagal sudarytų sutarčių vertę per metus pasirašytų sutarčių vertė vidutiniškai siekia apie **49 proc.** visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės

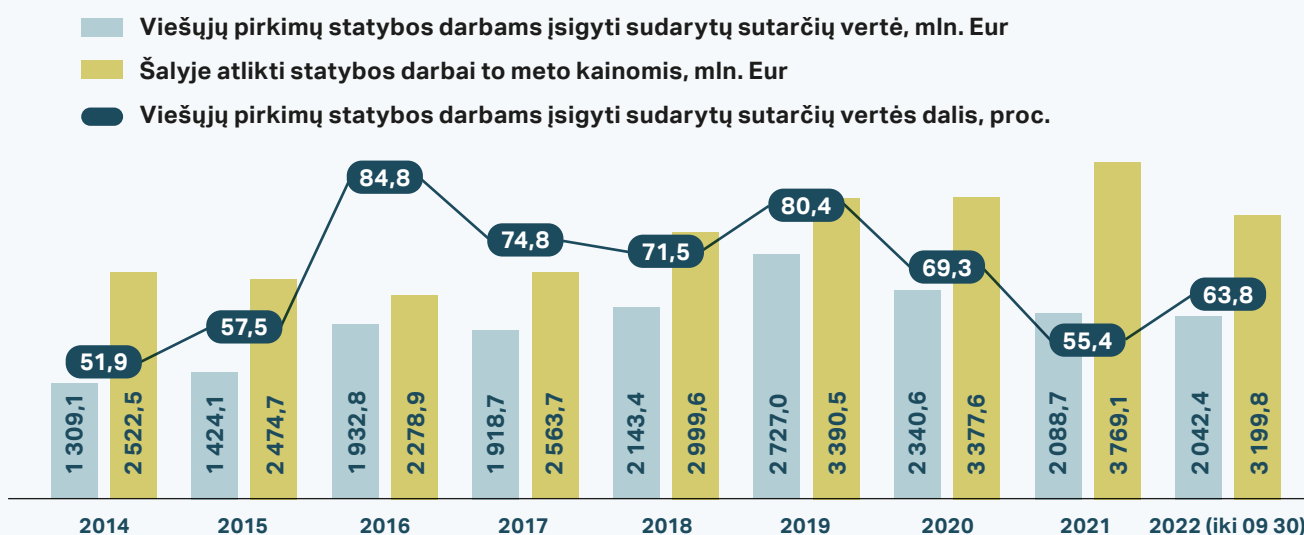
STATYBOS DARBŲ VIEŠIEJI PIRKIMAI

PIRKIMŲ APIMTIS

Bendra šalyje statybos darbams įsigyti išleidžiamų lėšų suma didėja (žr. 1 pav.). 2019–2021 m. laikotarpiu šalyje atliktų darbų vertė to meto kainomis išaugo nuo 3,4 iki 3,8 mlrd. Eur ir per metus sudarė vidutiniškai apie 3,5 mlrd. Eur; 2017–2018 m. – vidutiniškai 2,8 mlrd. Eur.

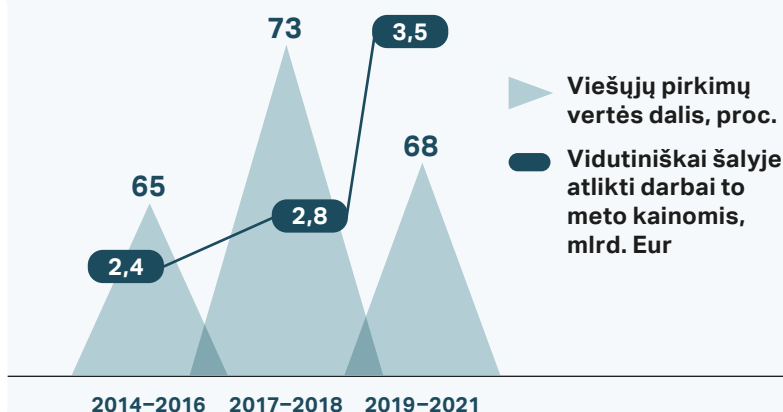
Šalyje statybos darbams išleidžiamų lėšų didėjimą lėmė dideli statybos sąnaudų elementų kainų pokyčiai. Remiantis Lietuvos statistikos departamento informacija⁷, 2019 m. rugsėjį, palyginti su 2018 m. tuo pačiu laikotarpiu, statybos sąnaudų elementų kainos paaugo 4 proc., atitinkamai 2020 m., palyginti su 2019 m., – 0,3 proc., 2021 m., palyginti su 2020 m., – 8,6 proc., o 2022 m., palyginti su 2021 m., – 20 proc.

1 pav. Šalyje išleidžiamų lėšų vertė statybos darbams įsigyti 2014–2022 m.

2 pav. Statybos darbų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo bendros šalyje atliktų statybos darbų vertės, proc.

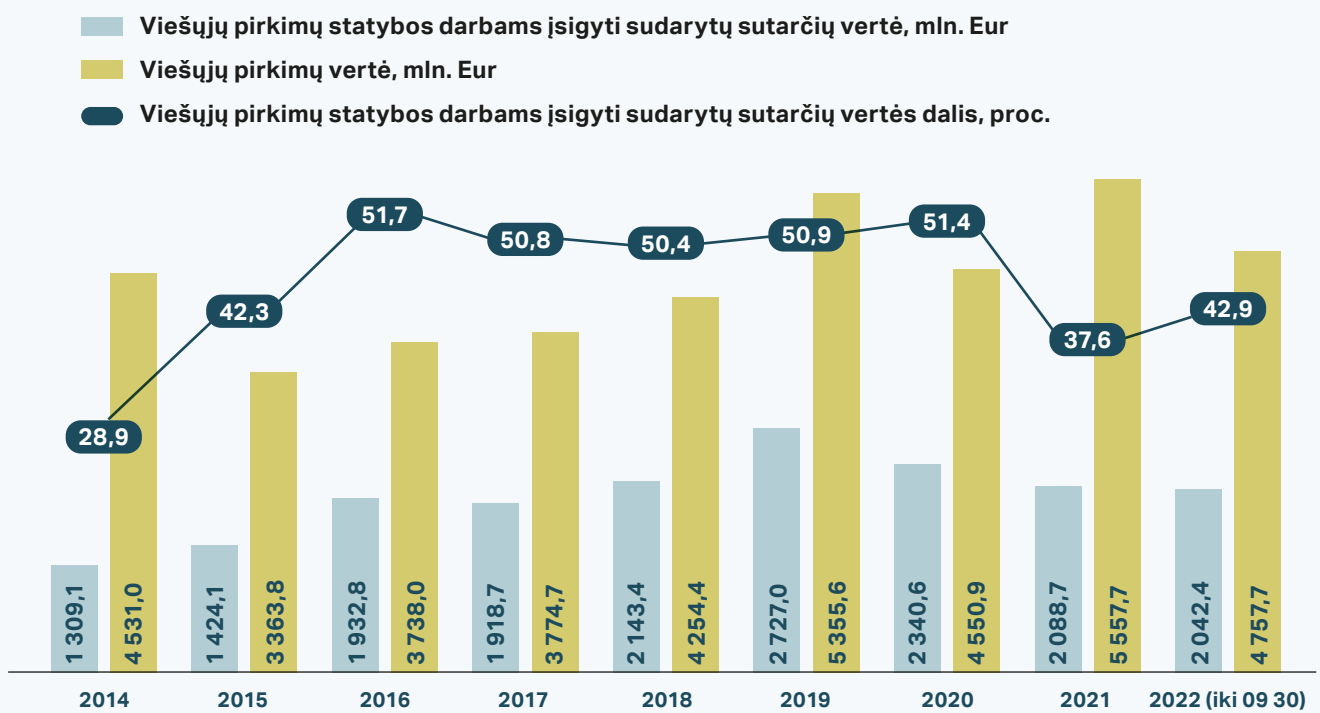
2019–2021 m. šalyje **statybos darbams atlikti to meto kainomis vidutiniškai per metus išleistų lėšų suma**, palyginti su 2017–2018 m., **padidėjo nuo 2,8 iki 3,5 mlrd. Eur. Statybos darbų viešųjų pirkimų vertė 2019–2021 m. sudarė apie 68 proc. visų šalyje statybos darbams įsigyti išleidžiamų lėšų** (žr. 2 pav.).

7 Statistikos departamento rodiklių duomenų bazė (2022-10-28 duomenimis).

2019–2021 m. laikotarpiu **viešųjų pirkimų statybos darbams** įsigyti sudarytų sutarčių vertės dalis **sumažėjo nuo 50,9 iki 37,6 proc.** ir per metus siekė vidutiniškai 2,4 mlrd. Eur (žr. 3 pav.).

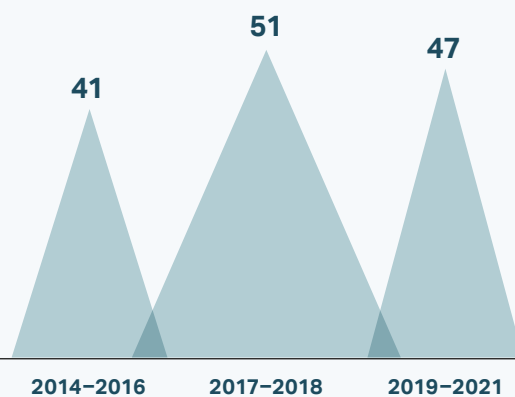
3 pav. **Statybos darbų viešųjų pirkimų vertė 2014–2022 m.**

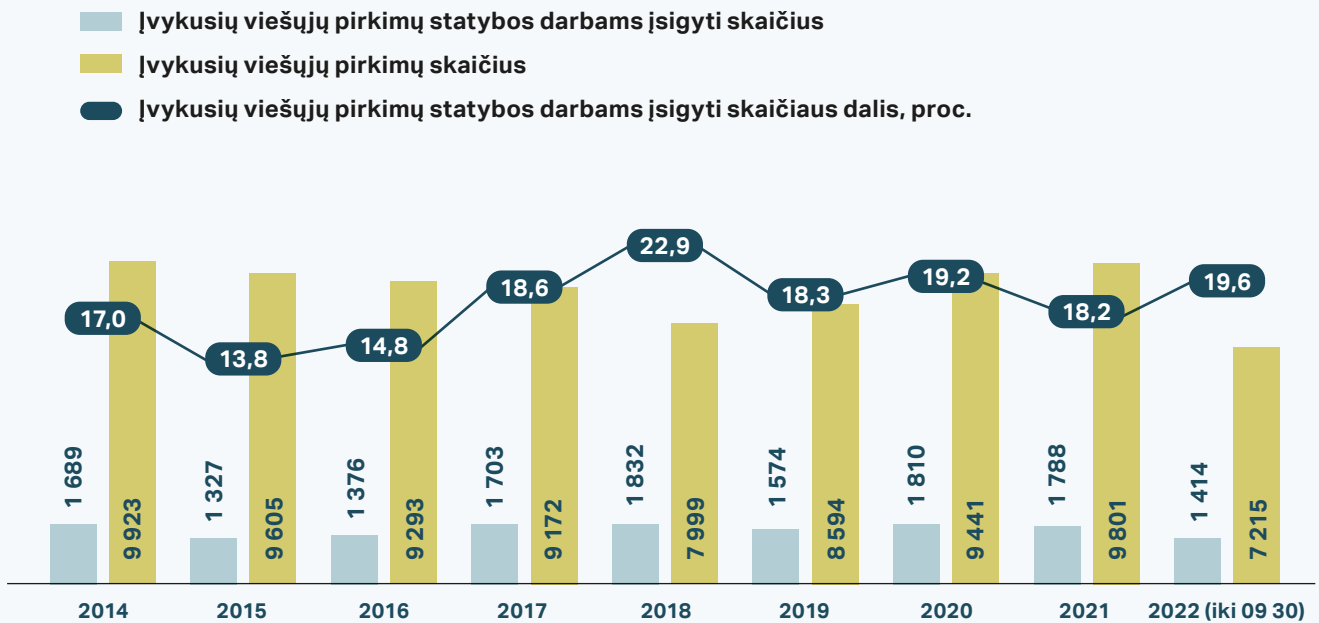
Statybos darbų viešųjų pirkimų apimčių mažėjimas nuo 2020 m. sietinas su ES 2014–2020 m. finansinio laikotarpio pabaiga (žr. 3 ir 7 pav.).

4 pav. **Statybos darbų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės, proc.**

2019–2021 m. laikotarpį lyginant su 2017–2018 m., **statybos darbų viešųjų pirkimų sutarčių vertės dalis**, skaičiuojant nuo bendros viešųjų pirkimų vertės, **mažėjo vidutiniškai nuo 51 proc. iki 47 proc.** (žr. 4 pav.).

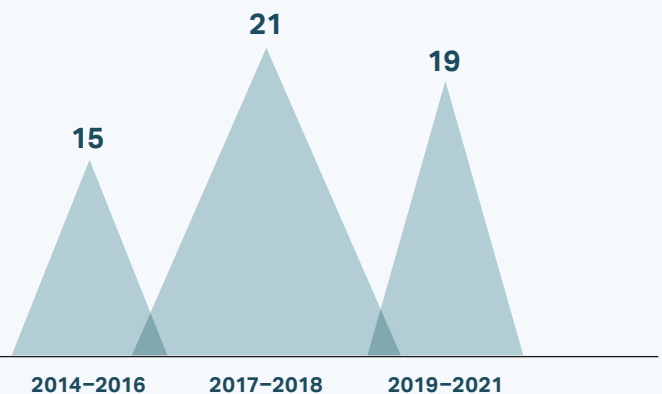
5 pav. Įvykusių statybos darbų viešųjų pirkimų skaičius 2014–2022 m.

2019–2021 m. laikotarpiu statybos darbų pirkimų skaičiaus dalis reikšmingai nesikeitė ir vidutiniškai sudarė apie 18,6 proc. visų įvykusių viešųjų pirkimų skaičiaus. Palyginti su 2014–2016 m. laikotarpiu įvykusiais statybos darbų pirkimais, jų skaičius 2019–2021 m. augo 4 procentinėmis dalimis (žr. 5–6 pav.).

6 pav. Įvykusių pirkimų statybos sektoriuje skaičiaus dalis nuo bendro įvykdytų pirkimų skaičiaus, proc.

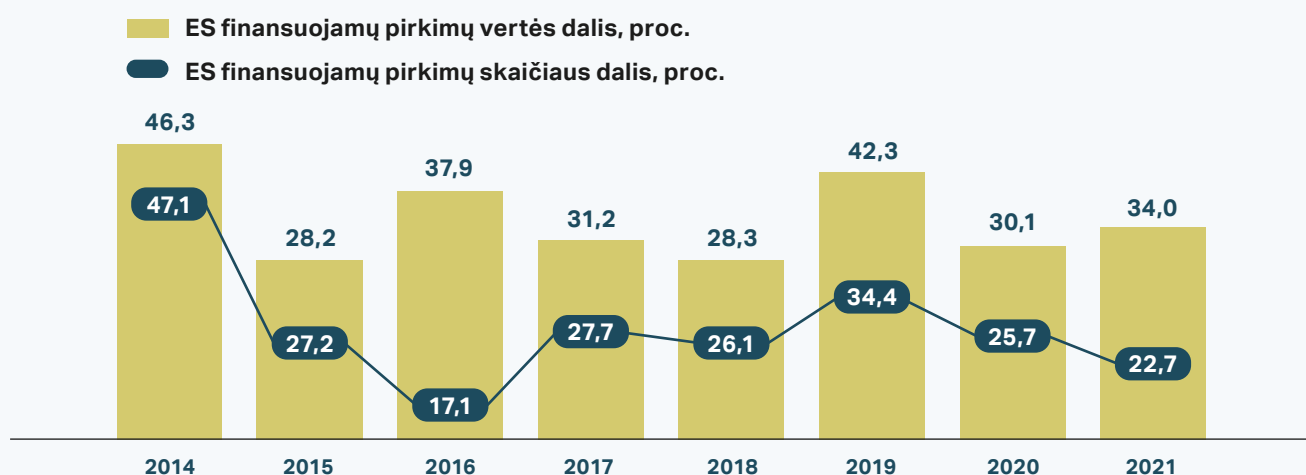
Statybos darbų pirkimų skaičiaus dalis nuo visų įvykusių pirkimų 2017–2021 m. laikotarpiu beveik nesikeitė – **siekė vidutiniškai apie 20 proc.** (žr. 6 pav.).

ES FINANSAVIMAS

CVP IS duomenimis, 2019–2021 m. laikotarpiu **ES finansuojamų pirkimų skaičiaus dalis sumažėjo nuo 34,4 iki 22,7 proc.**, o **vertės dalis – nuo 42,3 iki 34 proc.** (žr. 7 pav.).

7 pav. **Statybos darbų pirkimų, finansuojamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skaičiaus ir vertės dalis 2014–2021 m., proc.**

Didžiausia ES finansavimo įtaka statybos darbų viešuosiuose pirkimuose pagal sudarytų sutarčių vertę buvo juntama 2014, 2016 ir 2019 metais. Investavimo apimčių didėjimas, ypač 2019 m., paaiškinamas siekiu 2014–2020 m. ES investicijas panaudoti iki 2023 m. pabaigos.

2020 m., palyginti su 2019 m., ES finansuojamų statybos darbų pirkimų dalis pagal vertę mažėjo 12,2 procentinių dalių, o pagal pirkimų skaičių – 8,7 procentinių dalių. Nuo 2020 m., palyginti su praėjusiais laikotarpiais, atitinkamai mažėjo ir bendra statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertė (žr. 3 pav.).

” Finansų ministerijos duomenimis, Lietuvai 2014–2020 m. finansiniu laikotarpiu iš viso skirta 7 034 mln. eurų ES fondų lėšų. Siekdama padėti valstybėms narėms mažinti COVID-19 pandemijos padarinius, Europos Komisija skyrė papildomas REACT-EU finansavimo lėšas. Lietuvai 2021–2022 m. papildomai skirta 324 mln. eurų ES lėšų.

Šiuo metu ES fondų lėšomis vykdoma daugiau kaip 7 mlrd. eurų vertės projektų (sudaro 102 proc. viso laikotarpio lėšų). Šiuo metu investuota (išmokėta projektų vykdytojams) daugiau kaip 5,7 mlrd. eurų (82 proc.) ES fondų lėšų.

Pastaruosiu metu fiksuojamas padidėjęs neįvykstančių pirkimų skaičius. Tai nemažai susiję su ryškiai kainų padidėjimu, ypač statybos sektoriuje. Atsižvelgiant į tai, kad 2023 m. yra paskutiniai metai projektams užbaigti, ir įvertinus galimybes spėti užbaigti darbus iki metų pabaigos, dalyje projektų pirkimai nutraukiami ar nebebus skelbiami.

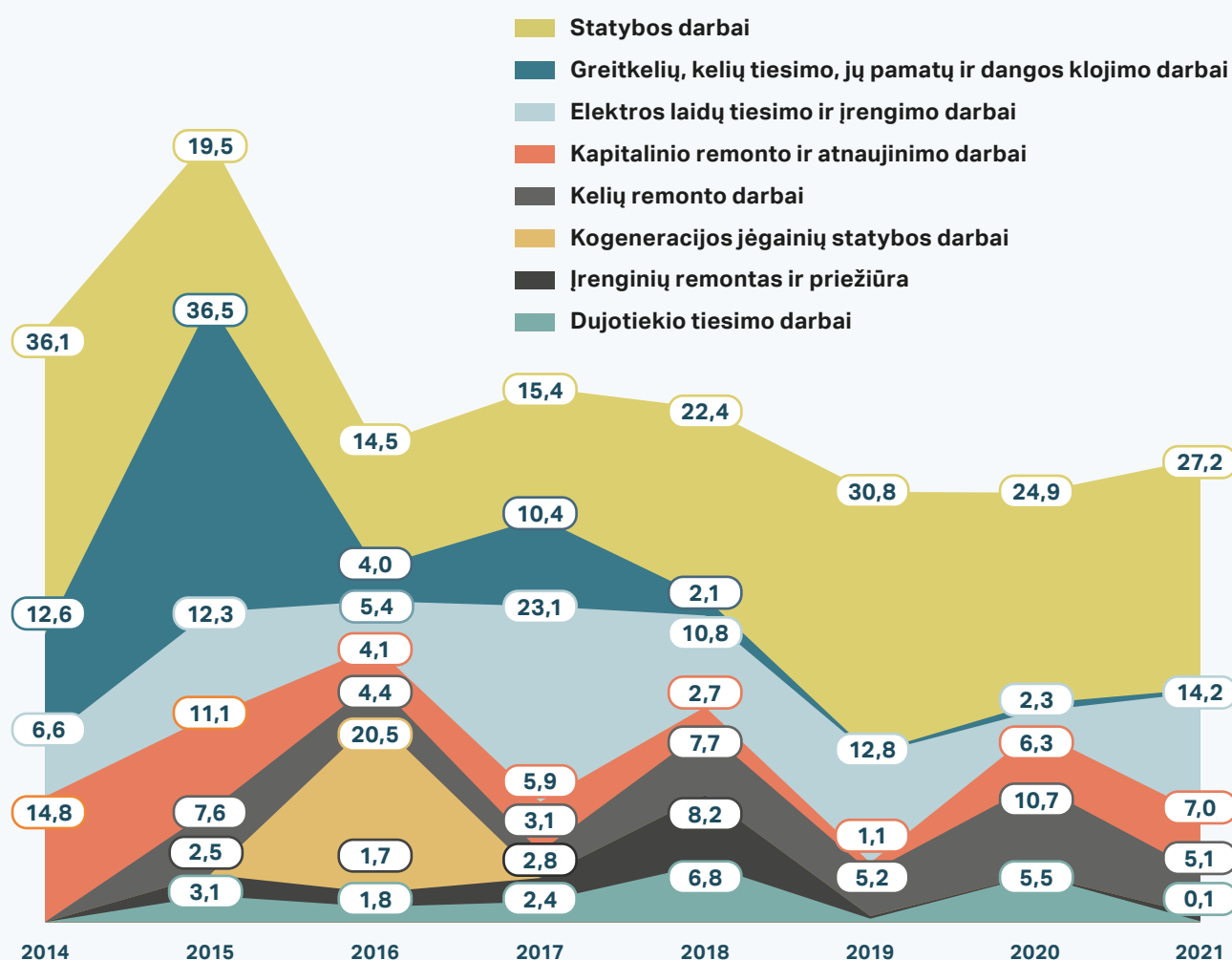
2022 m. rugpjūtį patvirtinta 2021–2027 m. finansinio laikotarpio investicijų programa. Lietuvai skirta 6 mlrd. eurų ES fondų lėšų. Šiuo metu aktyviai vyksta investicijų planavimo ir reikiamų dokumentų rengimo procesai. Pirmųjų projektų, pirkimų ir investicijų tikimasi jau 2023 m.

PIRKIMO OBJEKTO KATEGORIJS

Siekiant paanalizuoti, kuriems statybos sektoriuje vykdytiems pirkimams išleista daugiausia lėšų, pirkimai buvo suskirstyti į grupes pagal BVPŽ kodus (toliau – pirkimo objekto kategorija). Iš viso 2019–2021 m. laikotarpiu buvo vykdyti statybos darbų pirkimai dėl 280 pirkimo objekto kategorijų.

2019–2021 m. **didžiausia** statybos sektoriaus **lėšų dalis** vidutiniškai per metus išleista **statybos darbams (28 proc.), elektros laidų tiesimo ir įrengimo darbams (10 proc.), kelių remonto darbams (7 proc.)** ir kapitalinio remonto ir atnaujinimo darbams (5 proc.). Likusioms 276 pirkimo objekto kategorijoms atiteko 50 proc. visos statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės (žr. 8 pav.).

8 pav. Statybos darbų pirkimų vertės dalis pagal pirkimo objekto kategorijas 2014–2021 m., proc.

Didžiausios vertės **statybos darbų** viešieji pirkimai 2019–2021 m.:

- „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurį 2019 m. įvykdė AB „Lietuvos geležinkeliai“, sudarytos sutarties vertė siekė beveik 440 mln. Eur;
- „Fizinio barjero Lietuvos Respublikos teritorijoje prie Europos Sąjungos išorinės sienos II etapo įrengimo darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 567171), kurį 2021 m. įvykdė UAB „EPSO-G“, sudarytų sutarčių vertė sudarė 109 mln. Eur;
- per VšĮ CPO LT elektroninį katalogą dinaminės pirkimų sistemos (toliau – DPS) pagrindu vykdytas pirkimas „Bendrųjų ir specialiųjų rangos darbų be projektavimo paslaugų užsakymai per CPO LT elektroninį katalogą“ (pirkimo Nr. 189223), 2019 m. sudarytų sutarčių vertė siekė 69,2 mln. Eur.

Didžiausios vertės **elektros laidų tiesimo ir įrengimo darbų** pirkimai 2019–2021 m.:

- AB „Energijos skirstymo operatoriaus“ 2019–2021 m. įvykdyti 90 „Elektros tinklo projektavimo, įrengimo, planinių ir avarinių darbų, kurių vertė iki 50 000,00 Eur be PVM“ pirkimų, bendra sudarytų sutarčių vertė siekė 544,5 mln. Eur;
- AB „Energijos skirstymo operatoriaus“ 2021 m. įvykdytas pirkimas „(2021-ESO-906) NK 110-35-10 kV Pagirių TP, Durpių g. 17 rekonstr. ir elektros ir prijungimo Šiltnamių g. 29, Pagirių k., Vilniaus r. sav., darbai“ (pirkimo Nr. 562595), sudarytų sutarčių vertė siekė 3,8 mln. Eur.

Didžiausios vertės **kelių remonto darbų** pirkimai 2019–2021 m.:

- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2019 m. įvykdytas pirkimas „Rajoninio kelio Nr. 3512 Raseiniai–Paupys–Eržvilkas ruožo nuo 18,135 iki 22,889 km kapitalinis remontas“ (pirkimo Nr. 450803), kurio sudarytos sutarties vertė siekė 20,2 mln. Eur;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2019 m. įvykdytas pirkimas „Žvyrkelių, esančių Akmenės rajone, kapitalinis remontas“ (pirkimo Nr. 449010), sudarytų sutarčių vertė siekė 9,2 mln. Eur.

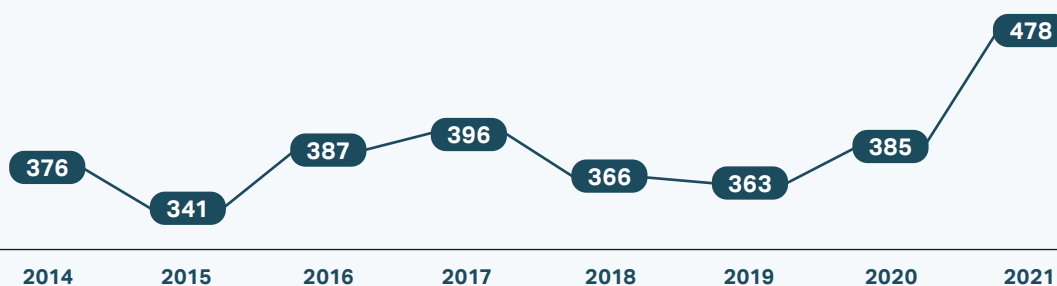
Didžiausios vertės **kapitalinio remonto ir atnaujinimo darbų** pirkimai 2019–2021 m.:

- per VšĮ CPO LT elektroninį katalogą DPS pagrindu vykdytas pirkimas „Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) rangos darbai be projektavimo paslaugų“ (pirkimo Nr. 483588), 2020–2021 m. sudarytų sutarčių vertė sudarė 113,4 mln. Eur.;
- per VšĮ CPO LT elektroninį katalogą DPS pagrindu vykdytas pirkimas „Bendrųjų ir specialiųjų rangos darbų be projektavimo paslaugų užsakymai per CPO LT elektroninį katalogą“ (pirkimo Nr. 442303), 2019–2021 m. sudarytų sutarčių vertė sudarė 78,3 mln. Eur.

PIRKIMŲ VYKDYTOJAI

2021 m. reikšmingai išaugo statybos sektoriuje pirkimus vykdančių pirkimų vykdytojų skaičius – palyginti su 2019 m., apie 32 proc., o su 2020 m. – apie 24 proc. (žr. 9 pav.). 2020–2021 m. savarankiškai statybos sektoriuje pirkimus vykdančių pirkimų vykdytojų skaičius didėjo nuo 298 iki 315, o per CPO pirkimus vykdančių pirkimų vykdytojų skaičius – nuo 115 iki 186. Tai ypač prisidėjo prie bendro pirkimų vykdytojų skaičiaus augimo. Pavyzdžiui, per Kauno miesto savivaldybės administracijos CPO statybos darbus įsigijusių pirkimų vykdytojų padaugėjo nuo 35 iki 43, per VšĮ CPO LT – nuo 72 iki 84. 2021 m. per AB „Kauno energijos“ CPO statybos darbų pirkimus pradėjo vykdyti 73 pirkimų vykdytojai, jie įsigijo elektros jėgainių statybos darbus. Pagal sudarytų sutarčių vertę per CPO daugiausia buvo įsigijama kapitalinio remonto ir atnaujinimo darbų – 62,4 proc. visų per CPO 2019–2021 m. statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės.

9 pav. **Pirkimų vykdytojų, sudariusių sutartis statybos sektoriuje, skaičius 2014–2021 m.**

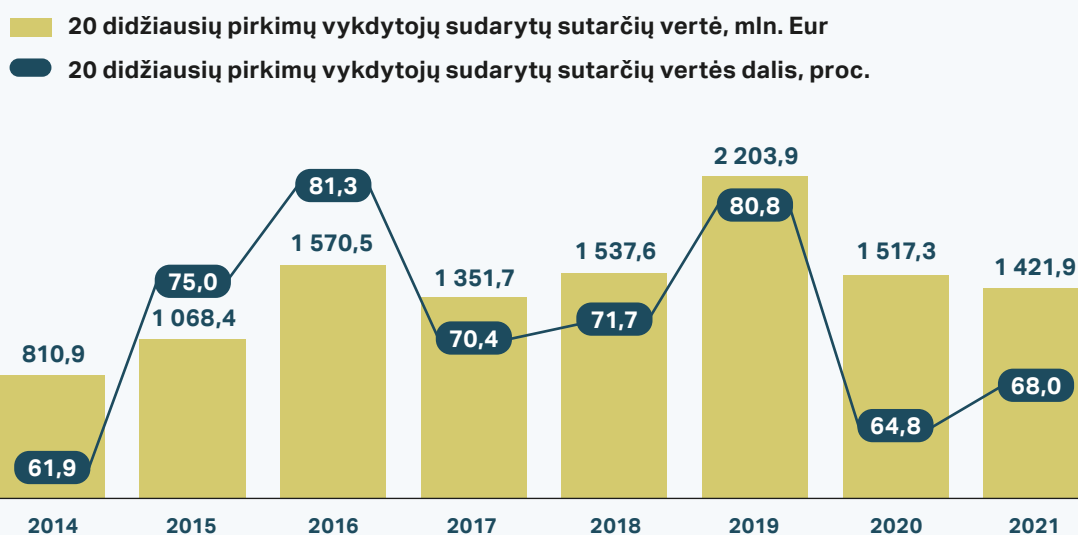

2021 m., palyginti su 2020 m., statybos sektoriuje pirkimus vykdžiusių pirkimų vykdytojų skaičius augo 24 proc. (žr. 9 pav.).

Tą lėmė gerokai išaugęs pirkimų vykdytojų, įsigijusių statybos darbus per CPO, skaičius – 2021 m., palyginti su 2020 m., jų pagausėjo daugiau nei 60 proc.

Analizuojant statybos sektoriaus viešųjų pirkimų vertės pasiskirstymą pagal pirkimų vykdytojus, matyti, kad 20-ties didžiausių pagal sudarytų sutarčių vertę pirkimų vykdytojų (toliau – didžiausi pirkimų vykdytojai) statybos darbams išleistų lėšų dalis per pastaruosius penkerius metus svyravo nuo 65 iki 80 proc. visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės (žr. 10 pav.), likusiems vidutiniškai 377 pirkimų vykdytojams per metus atiteko nuo 35 iki 20 proc. statybos darbams išleistų lėšų.

10 pav. 20 didžiausių pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės dalis 2014–2021 m., proc.

Pastarųjų penkerių metų laikotarpyje išsiskiria 2019 m., tuomet 20 didžiausių pirkimų vykdytojų sudarytų sutarčių vertės dalis siekė daugiau nei 80 proc. Tai nulėmė AB „Lietuvos geležinkeliai“ vykdytas pirkimas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda (Draugystės st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurio vertė siekė beveik 440 mln. Eur. 2020–2021 m., palyginti su ankstesniais laikotarpiais, matoma 20 didžiausių pirkimų vykdytojų sudarytų sutarčių vertės dalies mažėjimo tendencija (žr. 10 pav.).

Didžiausi pirkimų vykdytojai statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu:

- **AB „Energijos skirstymo operatorius“ – 13,2 proc.;**
- **Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos – 11,2 proc.;**
- **AB „Lietuvos geležinkeliai“ – 10,6 proc.** visų per laikotarpį sudarytų sutarčių vertės.

2019–2021 m. **20 didžiausių pirkimų vykdytojų** statybos sektoriuje sudarytų sutarčių **vertės dalis sumažėjo nuo 80,8 iki 68 proc.** (žr. 10 pav.), **10 didžiausių pirkimų vykdytojų** sutarčių **vertės dalis sumažėjo nuo 73,5 iki 59,7 proc.**

Kaip keitėsi didžiausių pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių verčių pasiskirstymas 2019–2021 m. laikotarpiu, galima susipažinti 1 lentelėje.

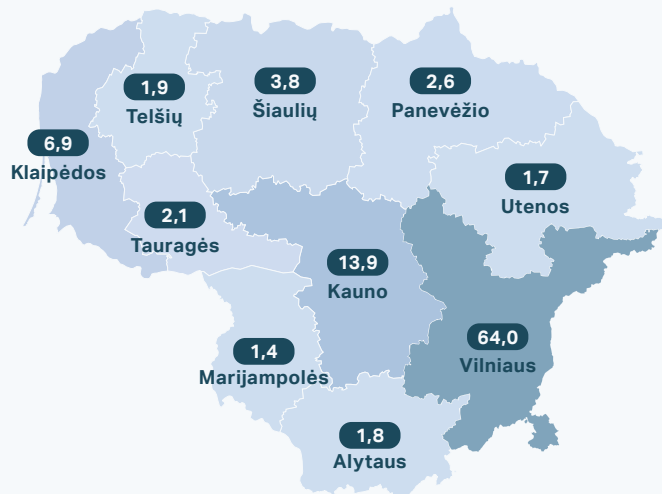
1 lentelė. 10 didžiausių pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje pagal sudarytų sutarčių vertę 2019–2021 m.

2019			2020			2021		
Pirkimų vykdytojas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Pirkimų vykdytojas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Pirkimų vykdytojas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.
AB „Lietuvos geležinkeliai“	703,4	25,8	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	366,7	15,7	AB „Energijos skirstymo operatorius“	343,5	16,4
AB „Energijos skirstymo operatorius“	390,1	14,3	AB „Energijos skirstymo operatorius“	211,2	9,0	LITGRID, AB	283,2	13,6
Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	299,0	11,0	Kauno miesto savivaldybės administracija	130,6	5,6	UAB „EPSO-G“	145,3	7,0
Kauno miesto savivaldybės administracija	198,6	7,3	UAB „VVP Investment“	98,2	4,2	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	137,3	6,6
AB „Amber Grid“	123,9	4,5	VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija	87,0	3,7	Vilniaus miesto savivaldybės administracija	107,8	5,2
Vilniaus miesto savivaldybės administracija	95,5	3,5	VĮ Lietuvos oro uostai	81,6	3,5	Kauno miesto savivaldybės administracija	70,7	3,4
VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija	56,6	2,1	Vilniaus miesto savivaldybės administracija	75,2	3,2	UAB „Vilniaus vandenys“	45,1	2,2
Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	53,4	2,0	Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	64,1	2,7	UAB „Kauno vandenys“	42,8	2,1
LITGRID, AB	53,2	2,0	UAB „Vilniaus vandenys“	63,2	2,7	Lietuvos muzikos ir teatro akademija	39,9	1,9
Druskininkų savivaldybės administracija	30,3	1,1	AB „Lietuvos geležinkeliai“	58,4	2,5	Vilniaus universitetas	32,1	1,5
10 didžiausių pirkimų vykdytojų	2 004,1	73,5	10 didžiausių pirkimų vykdytojų	1 236,2	52,8	10 didžiausių pirkimų vykdytojų	1 247,8	59,7
Kiti (353) pirkimų vykdytojai	722,9	26,5	Kiti (375) pirkimų vykdytojai	1 104,4	47,2	Kiti (468) pirkimų vykdytojai	840,9	40,3
Iš viso 363 pirkimų vykdytojai	2 727,0	100,0	Iš viso 385 pirkimų vykdytojai	2 340,6	100,0	Iš viso 478 pirkimų vykdytojai	2 088,7	100,0

10 didžiausių pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje **sudarytų sutarčių vertės dalis** 2019–2021 m. vidutiniškai per metus **siekė apie 62 proc. statybos sektoriuje išleistų lėšų, 400 pirkimų vykdytojų** atiteko likę **38 proc.** (žr. 1 lentelę).

Analizuojant, kuriose apskrityse veikiantys pirkimų vykdytojai statybos darbams įsigyti 2019–2021 m. išleido daugiausia, nustatyta, kad daugiau nei pusę – 64 proc. – visų statybos sektoriuje panaudotų lėšų išleido Vilniaus apskrityje veikiantys pirkimų vykdytojai, antra – Kauno apskritis, kurioje veikiantys pirkimų vykdytojai išleido apie 14 proc. statybos sektoriaus viešųjų pirkimų lėšų (žr. 11 pav.).

11 pav. Pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės pasiskirstymas pagal apskritis, kuriose veikia, 2019–2021 m., proc.

Daugiausia lėšų statybos sektoriuje išleidžia **Vilniaus apskrityje veikiantys pirkimų vykdytojai – 64 proc.** (žr. 11 pav.).

2 lentelė. Pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės pasiskirstymas pagal apskritis, kuriose veikia, 2019–2021 m.

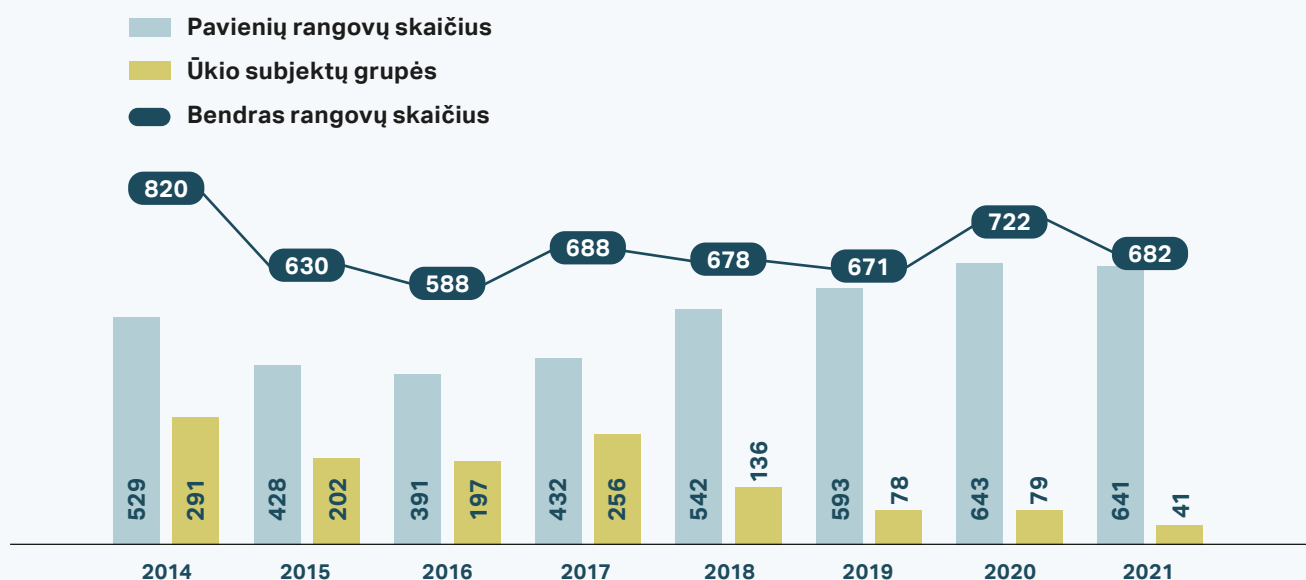
Eil. Nr.	2019			2020			2021		
	Apskritis	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Apskritis	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Apskritis	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.
1.	Vilniaus	1 870,8	68,6	Vilniaus	1 307,5	55,9	Vilniaus	1 404,6	67,2
2.	Kauno	332,9	12,2	Kauno	368,8	15,8	Kauno	289,4	13,9
3.	Klaipėdos	174,5	6,4	Klaipėdos	229,6	9,8	Klaipėdos	88,9	4,3
4.	Šiaulių	76,9	2,8	Šiaulių	122,7	5,2	Šiaulių	69,5	3,3
5.	Panevėžio	64,1	2,4	Panevėžio	79,3	3,4	Telšių	46,8	2,2
6.	Alytaus	59,5	2,2	Tauragės	65,4	2,8	Marijampolės	43,6	2,1
7.	Tauragės	45,4	1,7	Utenos	50,1	2,1	Panevėžio	42,1	2,0
8.	Telšių	41,3	1,5	Telšių	48,1	2,1	Tauragės	36,5	1,7
9.	Utenos	40,6	1,5	Alytaus	36,7	1,6	Utenos	34,4	1,6
10.	Marijampolės	20,9	0,8	Marijampolės	32,5	1,4	Alytaus	32,9	1,6
	Iš viso:	2 727,0	100,0	Iš viso:	2 340,6	100,0	Iš viso:	2 088,7	100,0

RANGOVAI

Statybos sektoriuje 2014–2021 m. laikotarpiu kasmet sutartys buvo sudaromos vidutiniškai su 700 rangovų. Nors, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis⁸, statybos sektoriuje veikiančių ūkio subjektų skaičius 2021 m., palyginti su 2020 m., išaugo 11 proc., bendras statybos sektoriaus viešuosiuose pirkimuose laimėjusių rangovų skaičius mažėjo apie 6 proc.

Analizuojant statybos sektoriuje laimėjusių rangovų skaičiaus pokytį pagal jų tipus, 2019–2021 m. laikotarpiu pavienių laimėjusių rangovų skaičius 2020 m. augo (2021 m. išliko beveik nepakitęs), o, žvelgiant į statybos darbų konkursus laimėjusių rangovų – ūkio subjektų grupių skaičių, matoma mažėjimo tendencija – 2021 m., palyginti su 2019 m., tokių rangovų sumažėjo kone perpus. Tokį pokytį nuo 2018 m. galimai lėmė Konkurencijos tarybos 2017 m. nutarimas, kuriuo statybos bendrovėms buvo skirtos baudos už pateiktus bendrus pasiūlymus viešuosiuose pirkimuose, taip ribojant konkurenciją⁹ (žr. 12 pav.).

12 pav. Statybos sektoriaus viešuosiuose pirkimuose laimėjusių rangovų skaičius pagal jų tipus 2014–2021 m.

Pavienių tiekėjų skaičiaus pokyčio analizė pagal pirkimo objektų kategorijas parodė, jog 2020 m., palyginti su 2019 m., padidėjo laimėjusių tiekėjų skaičius įsigyjant elektros laidų tiesimo ir įrengimo darbus – 18, melioracijos darbus – 13, atnaujinimo darbus – 12 naujų tiekėjų.

Analizuojant, kaip 2014–2021 m. keitėsi pavienių rangovų ir rangovų – ūkio subjektų grupių sudarytų sutarčių vertės pasiskirstymas, nustatyta, kad 2019–2021 m. laikotarpiu pavienių rangovų sudarytų sutarčių vertė mažėjo nuo 90 iki beveik 85 proc. visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės, o su rangovais – ūkio subjektų grupėmis – padidėjo nuo 10 iki 15 proc. (13 pav.).

⁸ Daugiausia išaugo statybos sektoriuje veikiančių ūkio subjektų skaičius – Statybunaujienos.lt
⁹ https://kt.gov.lt/uploads/docs/docs/3279_0fd9fdd7122ab171b00236b44b06a7b7.pdf

13 pav. **Statybos sektoriaus viešuosiuose pirkimuose laimėjusių rangovų sudarytų sutarčių vertės pasiskirstymas pagal rangovų tipus 2014–2021 m., proc.**

■ Rangovų-ūkio subjektų grupių sudarytų sutarčių vertės dalis, proc.
■ Pavienių rangovų sudarytų sutarčių vertės dalis, proc.

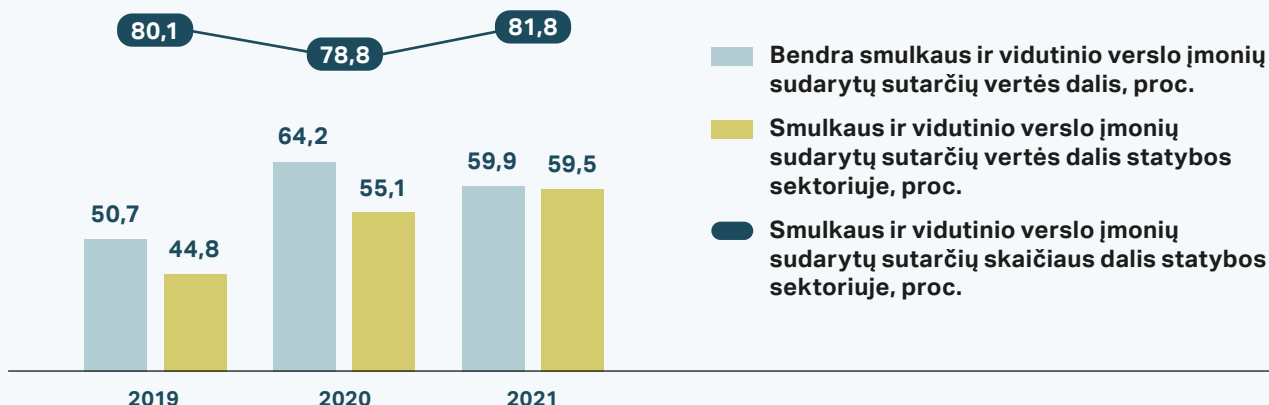

2019–2021 m. **8 proc. padidėjo pavienių rangovų ir 48 proc. mažėjo rangovų – ūkio subjektų grupių skaičius** (žr. 12 pav.).

Statybos sektoriuje **su rangovais – ūkio subjektų grupėmis sudarytų sutarčių vertės dalis ryškiai krito 2018 m. o 2019–2021 m. keitėsi nežymiai: augo nuo 10 iki 15 proc.** (žr. 13 pav.).

Smulgiojo ir vidutinio (toliau – SVV) verslo įmonių statybos sektoriuje sudarytų sutarčių skaičiaus dalis 2019–2021 m. laikotarpiu išliko gana panaši – vidutiniškai 80,2 proc. (žr. 14 pav.). Tačiau tokių įmonių sudarytų sutarčių vertės dalis statybos sektoriuje tiriamu laikotarpiu išaugo nuo 44,8 iki 59,5 proc. (apie 15 proc. dalių).

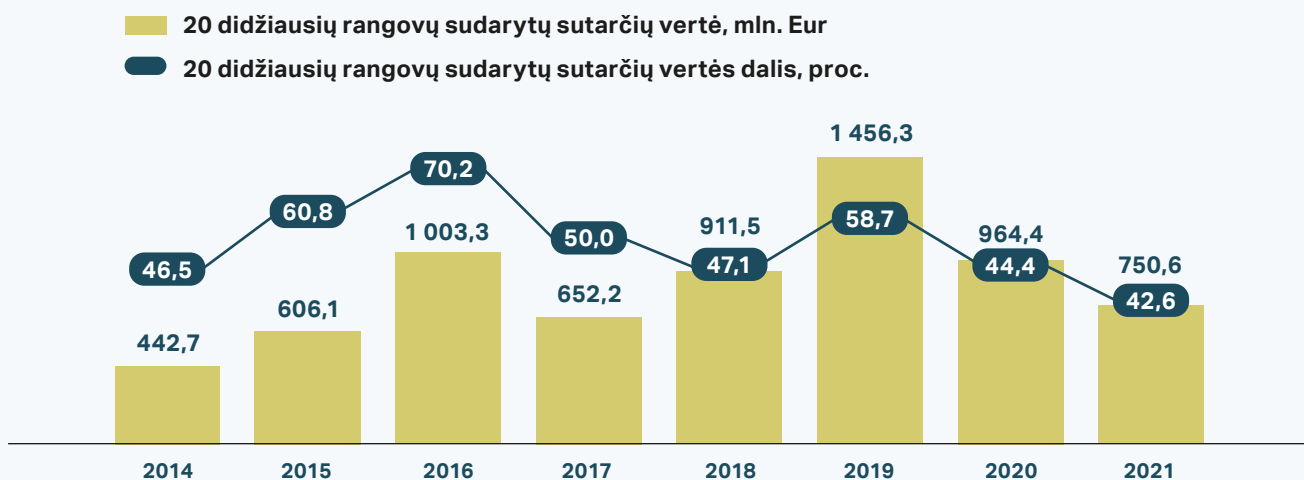
14 pav. **Smulgiojo ir vidutinio verslo įmonių sudarytų sutarčių statybos sektoriuje skaičiaus ir vertės dalis 2014–2021 m., proc.**

2019–2021 m. **SVV įmonių sudarytų sutarčių skaičiaus dalis** statybos sektoriuje reikšmingai **nesikeitė**, o **vertės dalis paaugo beveik 15 procentinių dalių**, tačiau **išliko mažesnė nei bendrai visuose pirkimuose** (žr. 14 pav.).

20 didžiausių rangovų (be rangovų – ūkio subjektų grupių) sudarytų sutarčių vertės procentinė dalis 2019–2021 m. sumažėjo 16,1 procentinės dalies (žr. 15 pav.).

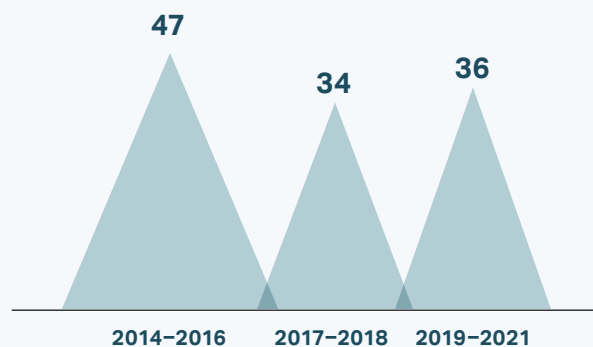
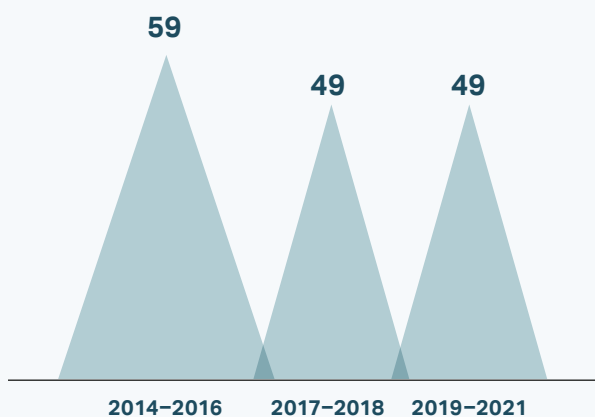
15 pav. 20 didžiausių rangovų (be rangovų – ūkio subjektų grupių) statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės dalis 2014–2021 m., proc.

2019–2021 m. laikotarpį lyginant su ankstesniu 2017–2018 m. laikotarpiu, 20 didžiausių rangovų sudarytų sutarčių vertės dalis nekito ir vidutiniškai siekė 49 proc. (žr. 16 pav.). O 10 didžiausių rangovų sutarčių vertės dalis nežymiai (2 proc.) augo (žr. 17 pav.).

16 pav. 20 didžiausių rangovų (be rangovų – ūkio subjektų grupių) sudarytų sutarčių vertės dalis, proc.

17 pav. 10 didžiausių rangovų (be rangovų – ūkio subjektų grupių) sudarytų sutarčių vertės dalis, proc.

2019–2021 m. laikotarpiu, palyginti su 2017–2018 m., didžiausių pagal laimėtų pirkimų vertę rangovų sutarčių vertės dalis išliko beveik nepakitusi – 20 rangovų dalis sudarė apie 49 proc., 10-ties – apie 36 proc. sutarčių vertės (žr. 16–17 pav.).

Kaip statybos darbų sektoriaus sutarčių vertė pasiskirstė pagal rangovus, kurie iš rangovų 2019–2021 m. buvo tarp 10 didžiausių pagal sudarytų sutarčių vertę, galima paanalizuoti toliau pateikiamoje 3 lentelėje.

3 lentelė. **10 didžiausių rangovų (be rangovų – ūkio subjektų grupių) pagal sudarytų sutarčių statybos sektoriuje vertė (su preliminariosiomis sutartimis) 2019–2021 m.**

2019			2020			2021		
Rangovas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Rangovas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.	Rangovas	Vertė, mln. Eur	Vertė, proc.
AB „Kauno tiltai“	304,7	12,3	AB „Kauno tiltai“	121,9	5,6	UAB „TETAS“	122,1	6,9
UAB „Auto-kausta“	187,9	7,6	Nordex Energy GmbH	93,8	4,3	„Žilinskis ir Co“, UAB	68,6	3,9
UAB „Kauno keliai“	179,4	7,2	UAB „Auto-kausta“	79,6	3,7	UAB „YIT Lietuva“	57,9	3,3
UAB Geležinkelio tiesimo centras	122,6	4,9	AB „Eurovia Lietuva“	73,0	3,4	UAB „Infes“	55,4	3,1
AB „Eurovia Lietuva“	71,0	2,9	AB „Panevėžio statybos trestas“	65,5	3,0	AB „Kauno tiltai“	52,8	3,0
LDZ infrastruktūra Ltd.	57,7	2,3	UAB „Conresta“	57,5	2,6	UAB „Auto-kausta“	50,3	2,9
UAB „Fegda“	54,7	2,2	AB „Panevėžio keliai“	56,6	2,6	UAB „Vytrita“	49,9	2,8
„Elektra ir Co“, UAB	54,5	2,2	Tiltų statybos UAB „TILSTA“	54,4	2,5	UAB „Brosta“	34,1	1,9
UAB „Vytrita“	48,5	2,0	UAB „Alkesta“	48,4	2,2	AB „Kelių priežiūra“	32,3	1,8
„Žilinskis ir Co“, UAB	47,7	1,9	UAB „Labas GAS“	48,4	2,2	UAB „Eikos statyba“	31,2	1,8
10 didžiausių rangovų	1 128,6	45,5	10 didžiausių rangovų	699,0	32,2	10 didžiausių rangovų	554,7	31,5
Kiti (583) rangovai	1 354,2	54,5	Kiti (633) rangovai	1 472,0	67,8	Kiti (631) rangovai	1 207,6	68,5
Iš viso 593 rangovai	2 482,8	100,0	Iš viso 643 rangovai	2 171,0	100,0	Iš viso 641 rangovai	1 762,3	100,0

Didžiausi rangovai statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu:

- **AB „Kauno tiltai“ – 7,5 proc.;**
- **UAB „Autokausta“ – 5 proc.;**
- **AB „Eurovia Lietuva“ – 3,8 proc.** visų per laikotarpį statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės.

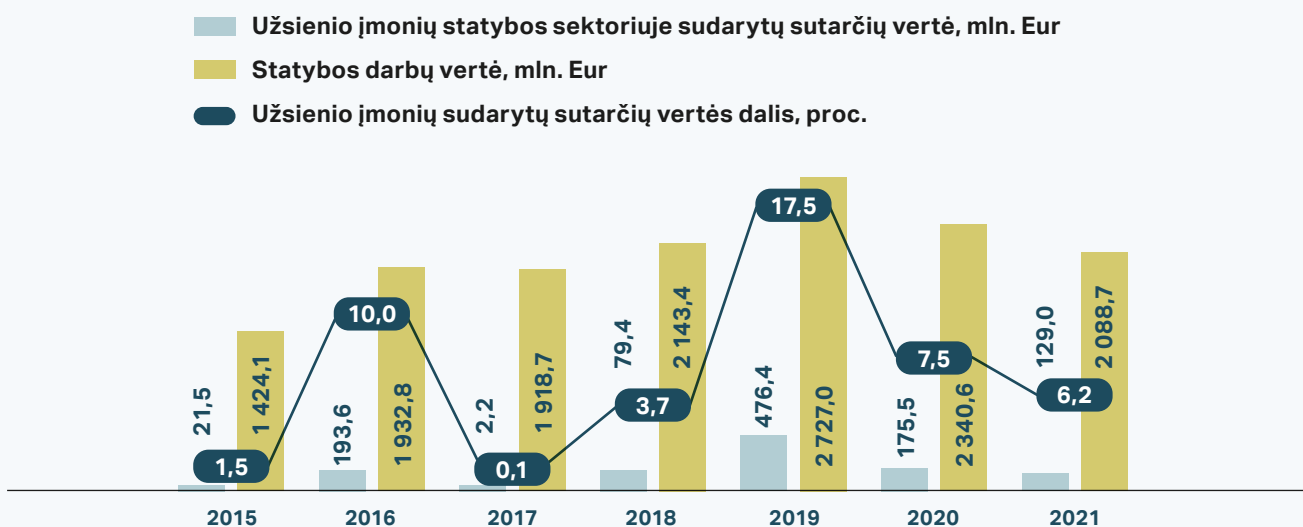
UŽSIENIO ĮMONĖS LIETUVOS STATYBOS SEKTORIJE

Užsienio rangovai Lietuvos statybos sektoriaus rinkoje užima labai nedidelę dalį – jų sudarytų sutarčių vertė 2020–2021 m. siekė apie 7 proc. visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės (žr. 18 pav.). Išsiskiria 2019 m., tuomet su užsienio rangovais sudarytų sutarčių vertės dalis siekė 17,5 proc. visų statybos sektoriuje išleistų lėšų. Tai nulėmė 2019 m. AB „Lietuvos geležinkeliai“ įvykdytas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), po kurio buvo sudaryta beveik 440 mln. Eur vertės sutartis su užsienio rangovu – ūkio subjektų grupe, kuriai priklauso Ispanijos tiekėjai ELEC NOR, S. A. ir „Instalaciones Inabensa, S. A.“.

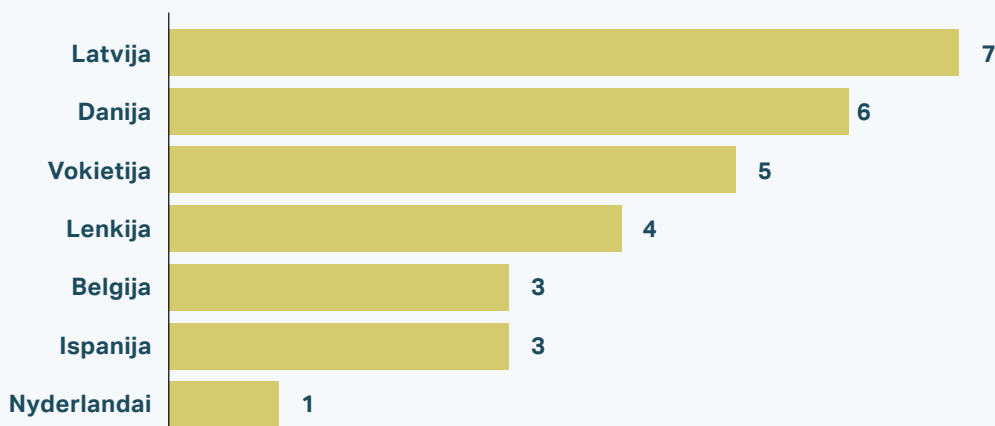
Kitos 2020–2021 m. su užsienio tiekėjais sudarytos didžiausios vertės sutartys buvo šios:

- AB LITGRID 2021 m. įvykdytas „Naujų sinchroninių kompensatorių projektavimo, gamybos, įrengimo Lietuvos EES darbų ir techninio aptarnavimo paslaugų pirkimas“ (pirkimo Nr. 561170), kurio sudarytų sutarčių vertė siekė apie 110 mln. Eur. Sutartys sudarytos su ūkio subjektų grupe, kurią sudaro „Siemens Energy OY“ Lietuvos filialas ir „Siemens Energy Global GmbH & Co. KG“ (Vokietija);
- UAB „VVP Investment“ 2020 m. įvykdytas pirkimas „(2019-VVP-9) Vėjo energetikos projekto Mažeikiuose vėjo jėgainių (VJ) tiekimo, statybos ir priežiūros pirkimas“ (pirkimo Nr. 436117), kurio vertė siekė apie 94 mln. Eur. Sutartis sudaryta su Vokietijos tiekėju „Nordex Energy GmbH“.

18 pav. Užsienio įmonių statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės dalis 2015–2021 m., proc.

19 pav. Užsienio tiekėjų laimėtų pirkimų skaičius statybos sektoriuje pagal tiekėjo šalį 2019–2021 m.

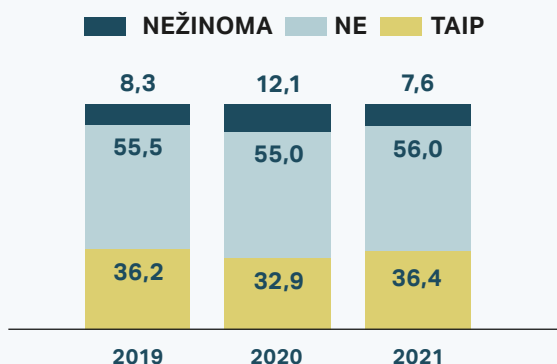
Užsienio rangovai Lietuvos statybos sektoriaus viešuosiuose pirkimuose **užima nedidelę dalį – jų sudarytų sutarčių vertė 2019 m. siekė 17,5 proc., 2020–2021 m. – apie 7 proc.** (žr. 18 pav.).

Dažniausiai Lietuvos statybos darbų pirkimus 2019–2021 m. laikotarpiu laimėjo Latvijos ir Danijos rangovai (žr. 19 pav.).

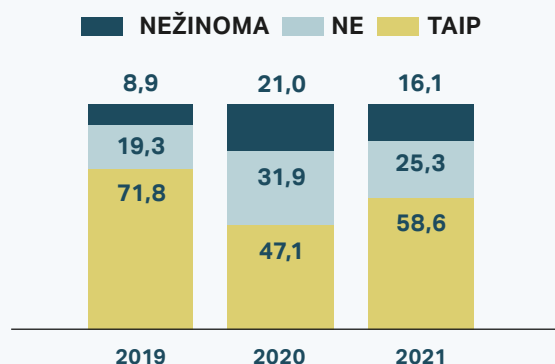
SUBRANGOVAI

Informacija apie ketinimą sudarytoms sutartims vykdyti pasitelkti subrangovus parengta pagal viešojo pirkimo procedūrų ataskaitų, kurias pirkimų vykdytojai paskelbė CVP IS, duomenis (be CPO pateiktų duomenų).

20 pav. 2019–2021 m. sudarytų sutarčių skaičiaus pasiskirstymas pagal ketinimą jų vykdymo metu pasitelkti subrangovus, proc.

21 pav. 2019–2021 m. sudarytų sutarčių vertės pasiskirstymas pagal ketinimą jų vykdymo metu pasitelkti subrangovus, proc.

2019–2021 m. sudarytų sutarčių, kurių vykdymo metu ketinama pasitelkti subrangovus, skaičiaus dalis išliko beveik nepakitusi – apie 35 proc. (žr. 20 pav.), o vertės dalis mažėjo nuo 71,8 iki 58,6 proc. (žr. 21 pav.).

PIRKIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS

PRELIMINARIOSIOS SUTARTYS

Preliminariosios sutartys leidžia, nežinant konkretaus poreikio atsiradimo laiko, dažnio ir kt., užsitikrinti galimybę patenkinti poreikį jam atsiradus. Galimybė sudaryti preliminariąją sutartį su daugiau nei vienu tiekėju leidžia pirkimų vykdytojui efektyviau užtikrinti savo veiklą, o atnaujintas tiekėjų varžymasis skatina tiekėjų konkurenciją, jiems toliau varžantis dėl pasiūlymo kainos ir kitų sąlygų.

2019–2021 m. statybos sektoriuje daugėjo preliminariųjų sutarčių sudarymo atvejų (žr. 4 lentelę). Didžioji jų dalis buvo per CPO sudarytos preliminariosios sutartys:

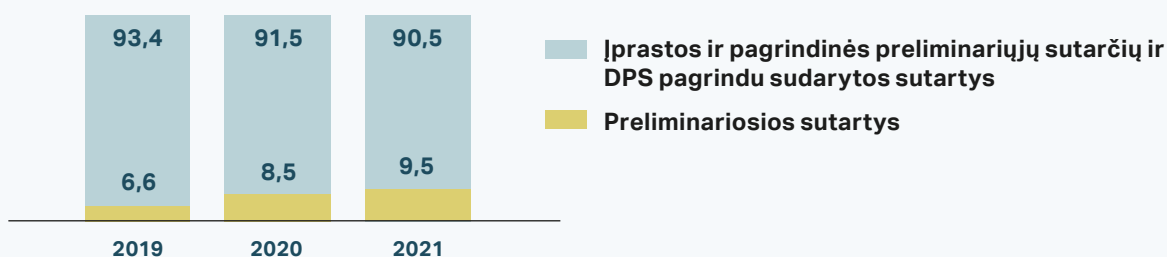
- Všį CPO LT 2020 m. sudarytos 103 preliminariosios sutartys pirkime „Bendrųjų ir specialiųjų rangos darbų be projektavimo paslaugų užsakymai per CPO LT elektroninį katalogą (neypatingieji statiniai)“ (pirkimo Nr. 454895);
- Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. sudarytos 39 preliminariosios sutartys pirkime „Statinių statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto ir paprastojo remonto darbų bausmių vykdymo sistemos įstaigoms centralizuotas pirkimas“ (pirkimo Nr. 449389).

2021 m. dažniausiai preliminariosios sutartys sudarytos dėl statybos ir civilinės inžinerijos mašinų ir įrenginių su operatoriais nuomos (45500000-2), pėsčiųjų takų įrengimo darbų (45213316-1) ir elektros laidų tiesimo ir įrengimo darbų (45311000-0), atitinkamai 21,9, 15,5 ir 11,9 proc. visų sudarytų preliminariųjų sutarčių statybos sektoriuje skaičiaus.

4 lentelė. Statybos darbams įsigyti sudarytų sutarčių skaičiaus pasiskirstymas pagal sutarties tipą 2019–2021 m.

Sutarties tipas	Sutarčių skaičius			Sutarčių skaičius, proc.		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Įprastos ir pagrindinės preliminariųjų sutarčių ir DPS pagrindu sudarytos sutartys	2 230	2 603	2 649	93,4	91,5	90,5
Preliminariosios sutartys	158	242	278	6,6	8,5	9,5
Iš viso:	2 388	2 845	2 927	100,0	100,0	100,0

22 pav. Sudarytų sutarčių skaičiaus pasiskirstymas pagal sutarties tipą 2019–2021 m., proc.

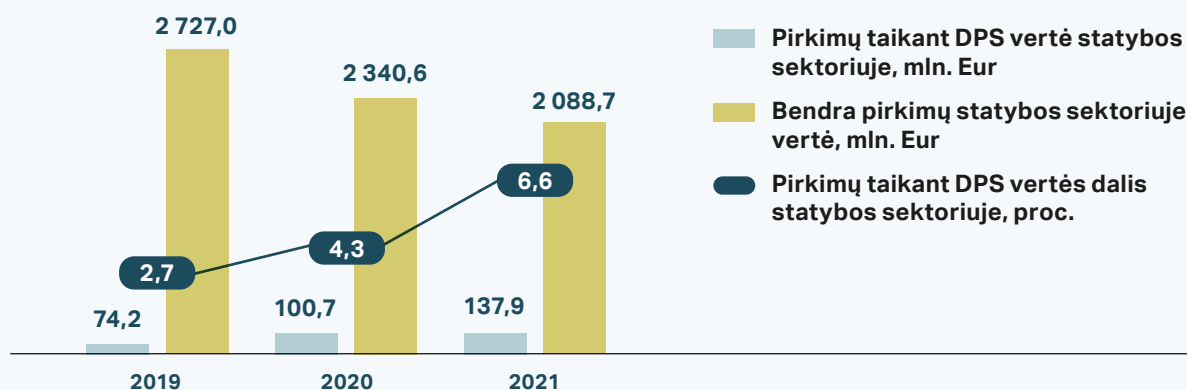

DINAMINĖS PIRKIMŲ SISTEMOS (DPS)

DPS sudaro galimybę lanksčiau, efektyviau vykdyti viešuosius pirkimus, užtikrinti didesnę konkurenciją, geresnę viešųjų lėšų panaudojimą.

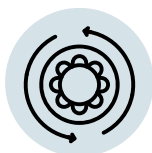
2019–2021 m. statybos sektoriuje sukurta 13 DPS: 1 – 2019 m., 6 – 2020 m., 6 – 2021 m. DPS pagrindu sudarytų sutarčių vertės dalis padidėjo 3,9 procentinės dalies (žr. 23 pav.). Tarp daugiausiai statybos sektoriuje DPS 2019–2021 m. laikotarpiu sukūrusių pirkimų vykdytojų – „Lietuvos geležinkelių“ įmonių grupė (8 DPS), VŠĮ Turto bankas (2 DPS).

23 pav. Dinaminių pirkimo sistemų pagrindu sudarytų sutarčių vertė 2019–2021 m.

Sudarytų **preliminariųjų sutarčių skaičiaus dalis** nuo visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių **2019–2021 m. augo beveik 3 procentinėm dalimis** (žr. 4 lentelę). **DPS pagrindu sudarytų sutarčių vertės dalis padidėjo beveik 4 procentinėm dalimis** (žr. 23 pav.).

PIRKIMŲ EFEKTYVUMO RODIKLIAI

PIRKIMŲ, KAI TAIKYTAS KAINOS (SĄNAUDŲ) IR KOKYBĖS SANTYKIO AR SĄNAUDŲ KRITERIJUS, DALIS PAGAL SKAIČIŲ IR VERTĘ

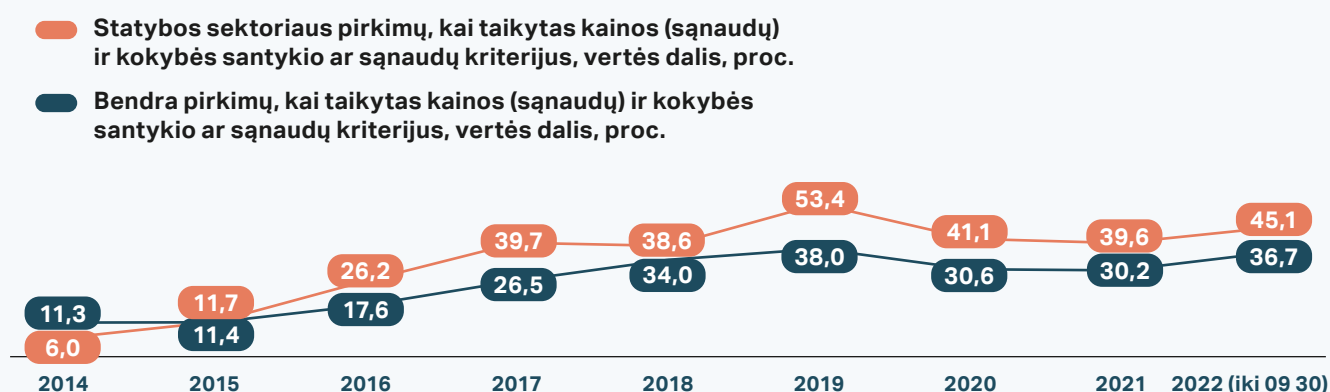
Nuo 2022 m. sausio 1 d. keitėsi perkančiosioms organizacijoms taikytina kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijaus siektina reikšmė, apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 55 str. 2 d., – „pirkimų, kuriuos atliekant ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas išrenkamas tik pagal kainą, vertė kiekvienais kalendoriniais metais negali sudaryti daugiau kaip 50 procentų bendros perkančiosios organizacijos pirkimų vertės“ (iki 2022 m. sausio 1 d. siektina reikšmė buvo 30 proc.). Perkantiesiems subjektams nustatyta siektina rodiklio reikšmė, apibrėžta Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srityse perkančiųjų subjektų, įstatymo (toliau – PĮ) 64 str. 2 d. nuostatomis, išliko nepakitusi – 30 proc.

Nuostatų dėl siektinos reikšmės pokyčiai paskatino pirkimų vykdytojus, vertinant pasiūlymus, dažniau rinktis ne tik kainos kriterijų – 2022 m., palyginti su 2020–2021 m. laikotarpiu, pastebėtas ryškus pirkimų, kuriuose taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, dalies tiek pagal vertę, tiek pagal skaičių, augimas (žr. 24–25 pav.).

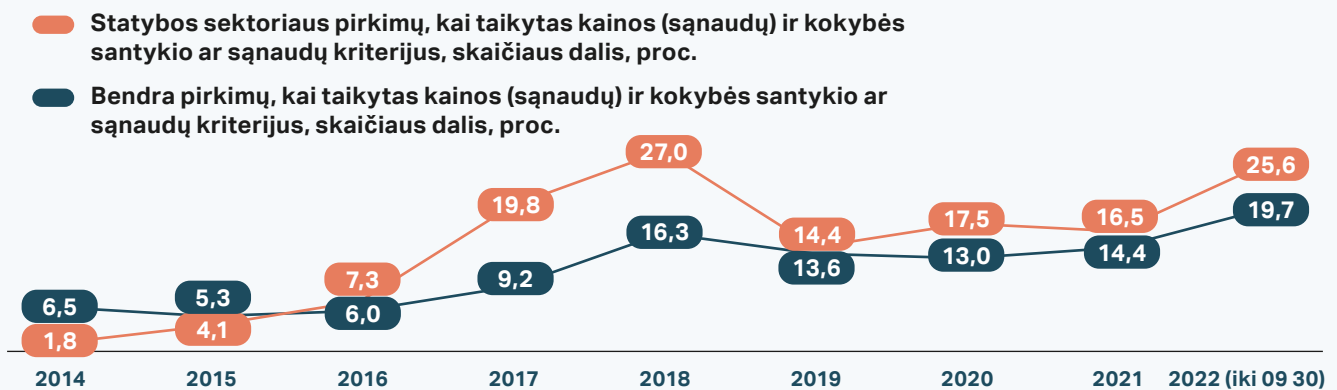
Lygindami šio rodiklio taikymo dažnumą statybos sektoriuje ir visuose pirkimuose apskritai, matome, kad ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas taikant ne vien kainos kriterijų dažniau išrenkamas statybos sektoriuje nei apskritai visuose pirkimuose tiek pagal pirkimų vertę (žr. 24 pav.), tiek pagal skaičių (žr. 25 pav.).

Analizuojant 2019–2022 m. laikotarpį, išsiskiria 2019 m. – pirkimų, taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijų, vertės dalis sudarė net 53,4 proc. visų statybos sektoriaus pirkimų vertės (žr. 24 pav.). Tai nulėmė 2019 m. AB „Lietuvos geležinkeliai“ įvykdytas didelės vertės pirkimas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurio vertė siekė beveik 440 mln. Eur, jame pasiūlymai buvo vertinami ne vien pagal kainos kriterijų.

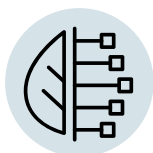
24 pav. Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, vertės dalis statybos sektoriuje ir apskritai 2014–2022 m. pirkimuose, proc.

25 pav. Pirkimų, kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, skaičiaus dalis statybos sektoriuje ir apskrityse 2014–2022 m. pirkimuose, proc.

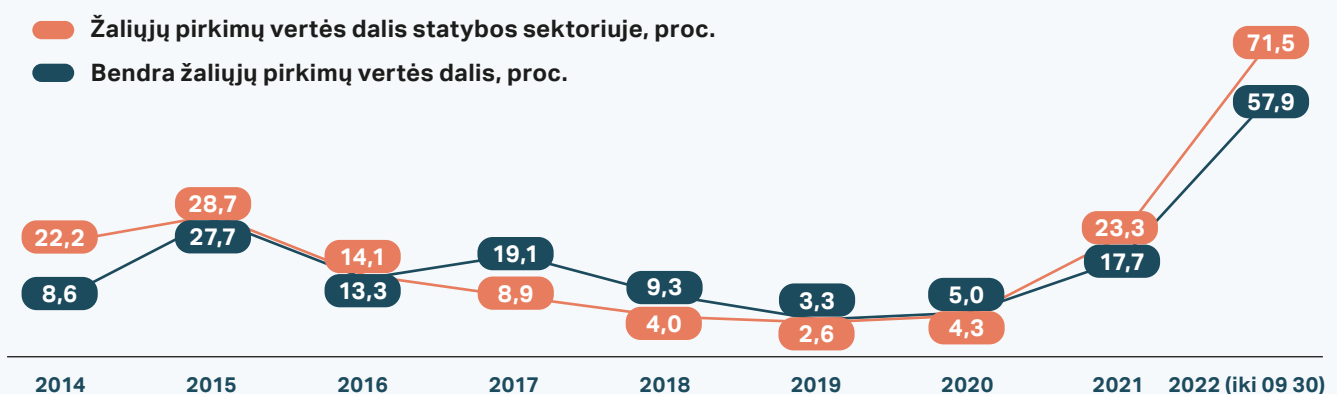
2019–2022 m. statybos sektoriuje pasiūlymai buvo vertinami ne vien pagal kainos kriterijų dažniau nei apskrityse visuose pirkimuose – tokių pirkimų dalis pagal vertę statybos sektoriuje buvo didesnė vidutiniškai 10 procentinių dalių nei apskrityse visuose pirkimuose, o pagal skaičių – 3 procentinėmis dalimis.

ŽALIŲJŲ PIRKIMŲ DALIS

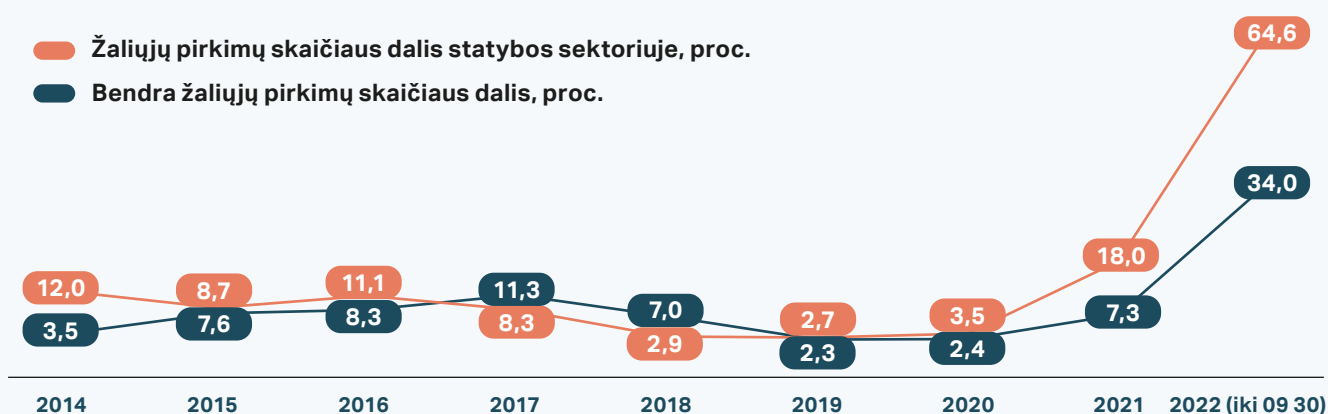
Žaliųjų pirkimų vertės ir skaičiaus dalis reikšmingai išaugo 2021 m. (žr. 26–27 pav.). Palyginti su 2020 m., žaliųjų pirkimų vertės ir skaičiaus dalis statybos sektoriuje **augo daugiau nei 5 kartus**, o apskrityse visuose pirkimuose – beveik 4 kartus. Tam įtaką padarė 2021 m. patobulintas žaliųjų pirkimų teisinis reglamentavimas, kuriuo buvo praplėsta žaliųjų pirkimų sąvoka, bei aplinkos apsaugos kriterijų taikymas, išskirti nauji žaliųjų pirkimų tikslai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu nustatyta, kad per dvejus metus visi viešieji pirkimai turi tapti žalieji. Numatyta, kad pereinamuoju laikotarpiu – 2021 m. nuo liepos 1 d. iki gruodžio pabaigos – jie turi sudaryti ne mažiau kaip 10 proc. visų viešųjų pirkimų vertės, 2022 m. – ne mažiau kaip 50 proc., o nuo 2023 m. – 100 proc.¹⁰.

26 pav. Žaliųjų pirkimų vertės dalis statybos sektoriuje ir apskrityse 2014–2022 m. pirkimuose, proc.

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/412980b0d2b311eba2bad9a0748ee64d>

27 pav. Žaliųjų pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje ir apskrityse
2014–2022 m. pirkimuose, proc.

Didžiausios vertės žalieji viešieji pirkimai 2019–2021 m.:

- Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2021 m. įvykdytas pirkimas siekiant sudaryti preliminarią sutartį „Vilniaus miesto gatvių ir kiemų dangos remontas bei priežiūra“ (pirkimo Nr. 564804), pirkime sudarytų sutarčių vertė siekė 24,2 mln. Eur;
- Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2020 m. įvykdytas pirkimas „Vilniaus m. gatvių ir kiemų remontas bei priežiūra“ (pirkimo Nr. 481092), kurio sudarytų sutarčių vertė siekė 24 mln. Eur;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2019 m. įvykdytas pirkimas „Valstybinės reikšmės magistralinio kelio Nr. A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 100,47 iki 101,79 km rekonstravimas“ (pirkimo Nr. 406472), kurio sudarytų sutarčių vertė siekė 23,6 mln. Eur.

Žaliųjų pirkimų skaičiaus ir vertės dalis statybos sektoriuje, palyginti su 2019 m., reikšmingai **išaugo 2021 m. – atitinkamai apie 7 ir 9 kartus** (žr. 26–27 pav.).

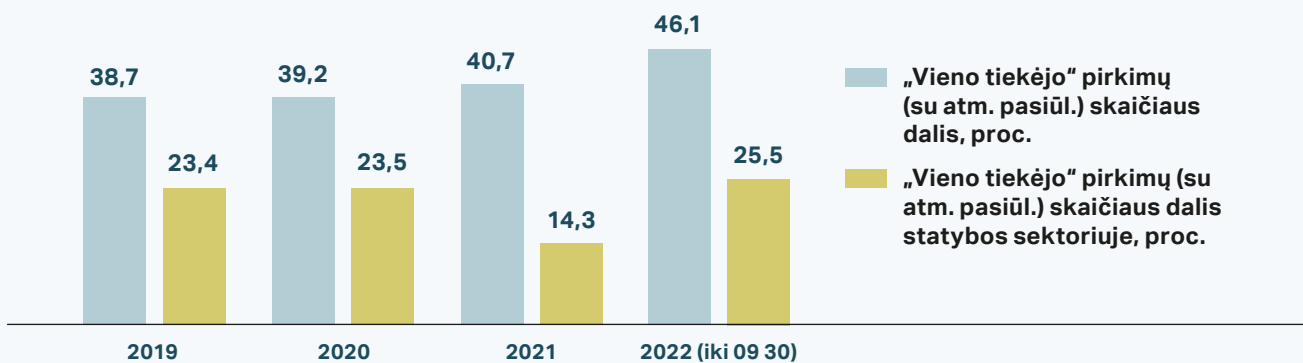
„VIENO TIEKĖJO“ PIRKIMŲ (SU ATMESTAIS PASIŪLYMAIS) DALIS

„Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais)¹¹ rodiklis parodo pirkimų konkurencingumą. Šio rodiklio pagal pirkimų skaičių procentinė dalis statybos sektoriuje 2021 m., palyginti su 2019 m., mažėjo apie 9 procentinėmis dalimis, tačiau 2022 m. vėl gerokai augo – siekė 25,5 proc. (žr. 28 pav.). Tai nemažai lėmė su karu Ukrainoje susijusios padėties sukeltas ženklus kainų augimas, dėl to dalis projektų tapo neįgyvendinami, nes trūko laiku atliekamo papildomo finansavimo, o naujai paskelbtuose konkursuose dalyvavo mažesnis skaičius tiekėjų dėl rizikos, kad dalyvavimas valstybiniuose projektuose gali būti nuostolingas. Nuolat brangtančios žaliavos, kylančios energetikos kainos, tiekimo problemos Lietuvos statybos įmones vis dažniau verčia dairytis į užsienio rinkas.

Lyginant statybos sektoriaus „vieno tiekėjo“ pirkimų skaičiaus dalį su bendra rodiklio reikšme, statybos sektoriuje tokių pirkimų dalis gerokai mažesnė nei apskrityse visuose pirkimuose (žr. 28 pav.).

11 Pirkimas priskiriamas „vieno tiekėjo“ pirkimams, jei atskiroms pirkimo objekto dalims pasiūlymus pateikė vienas tiekėjas.

28 pav. „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalis statybos sektoriuje ir apskritai 2019–2022 m. pirkimuose, proc.

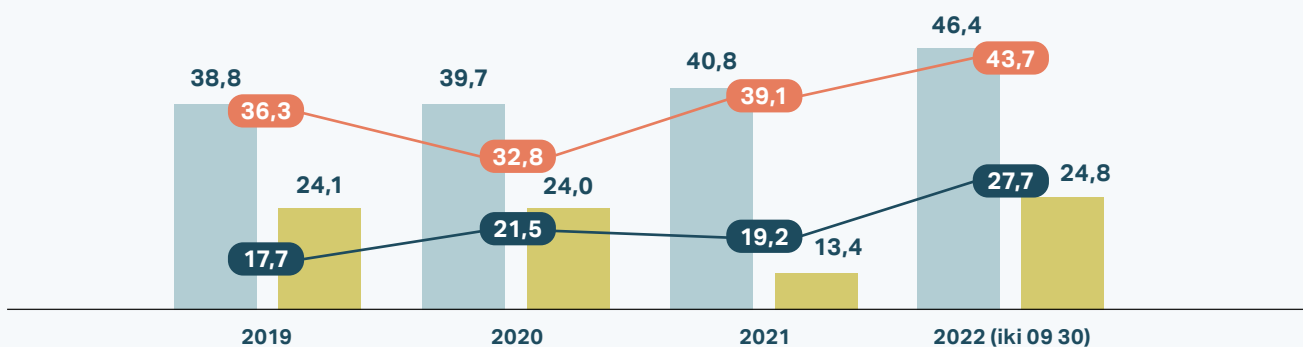

„Vieno tiekėjo“ pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu buvo gero- kai mažesnė nei apskritai visuose pirkimuose (žr. 28 pav.).

Analizuodami „vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalį pagal pasiūlymų vertinimo kriterijų taikymą, matome, kad statybos sektoriuje 2019–2020 m. tokių pirkimų, pasiūlymus vertinant tik pagal kainos kriterijų, dalis buvo didesnė (vidutiniškai apie 24 proc.), nei pirkimuose, kuriuose taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus (vidutiniškai apie 20 proc.), o 2021–2022 m. „vieno tiekėjo“ pirkimų skaičiaus dalis taikant tik kainos kriterijų, buvo mažesnė nei taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus (žr. 29 pav.). Konkurencijos mažėjimui 2021–2022 m. statybos sektoriaus pirkimuose taikant ne vien tik kainos kriterijus įtaką darė tai, kad žymiai didėjo tokių pirkimų dalis, o pirkimuose, keliant ne vien tik kainos pasiūlymų vertinimo kriterijus, bet ir reikalavimus dėl rangovo patirties, statinio tvarumo reika- lavimus ir pan., mažėja rangovų, galinčių konkuruoti dėl tokių pasiūlymų, skaičius.

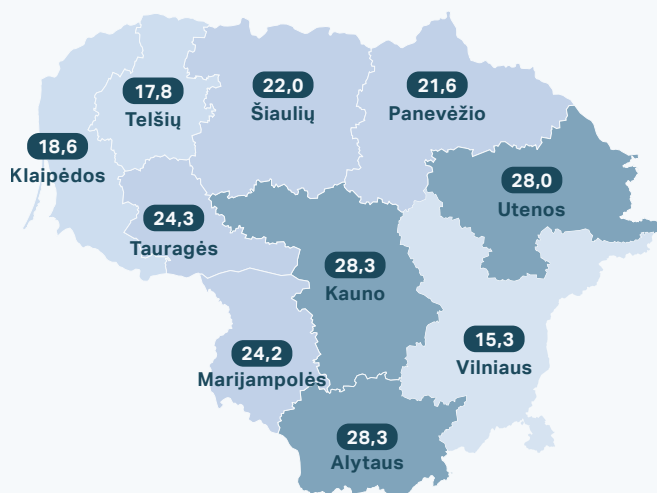
„Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalis tiek taikant tik kainos, tiek kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus statybos sektoriuje, palyginti su visais pirkimais, buvo mažesnė.

29 pav. „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) pagal pasiūlymų vertinimo kriterijus skaičiaus dalis statybos sektoriuje ir apskritai 2019–2022 m. pirkimuose, proc.

- „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atm. pasiūl.), kai taikytas tik kainos kriterijus, skaičiaus dalis, proc.
- „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atm. pasiūl.), kai taikytas tik kainos kriterijus, skaičiaus dalis statybos sektoriuje, proc.
- „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atm. pasiūl.), kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, skaičiaus dalis, proc.
- „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atm. pasiūl.), kai taikytas kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, skaičiaus dalis statybos sektoriuje, proc.

30 pav. „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2022 m., proc.

5 lentelė. „Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2021 m., proc.

Apskritis	„Vieno tiekėjo“ pirkimų (su atm. pasiūl.) skaičiaus dalis, proc.
Kauno apskr.	28,3
Alytaus apskr.	28,3
Utenos apskr.	28,0
Tauragės apskr.	24,3
Marijampolės apskr.	24,2
Šiaulių apskr.	22,0
Panevėžio apskr.	21,6
Klaipėdos apskr.	18,6
Telšių apskr.	17,8
Vilniaus apskr.	15,3
	20,5

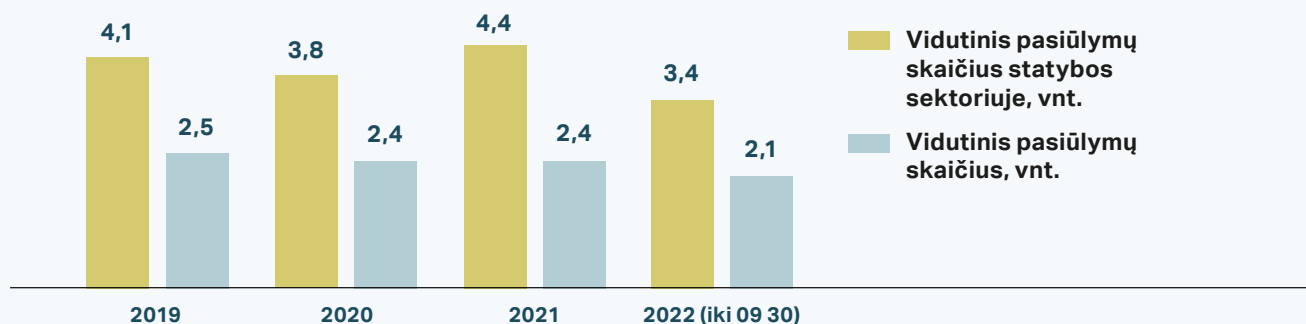
„Vieno tiekėjo“ pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai, didžiausia Kauno, Alytaus ir Utenos apskrityse – po 28 proc., mažiausia Vilniaus apskrityje – 15,3 proc. (žr. 30 pav.).

VIDUTINIS PASIŪLYMŲ SKAIČIUS (SU ATMESTAIS PASIŪLYMAIS)

Vidutinis pasiūlymų skaičius statybos sektoriaus pirkimuose (pirkimo objekto dalims) 2019–2021 m. buvo gerokai didesnis nei apskritai visuose to laikotarpio pirkimuose, tačiau 2022 m. konkurencijos mažėjimą, kurį sukėlė karo padariniai – pokyčiai žaliavų rinkose, kainų augimas, statybos sektoriuje rodo ne tik auganti „vieno tiekėjo“ pirkimų rodiklio reikšmė, bet ir vidutinio pasiūlymų skaičiaus mažėjimas – 2019–2022 m. laikotarpiu vidutinis pasiūlymų skaičius 2022 m. buvo mažiausias (žr. 31 pav.).

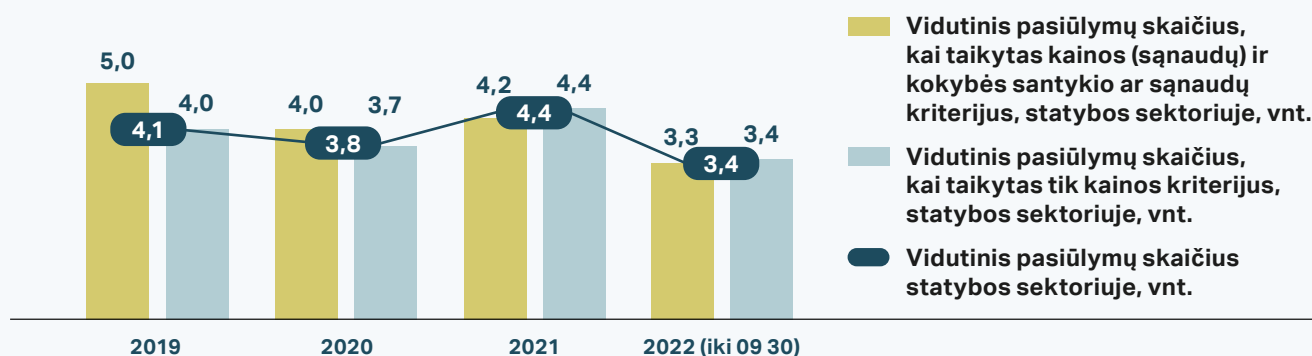
31 pav. Vidutinis pasiūlymų (su atm. pasiūl.) skaičius statybos sektoriuje ir apskritai 2019–2022 m. pirkimuose, vnt.

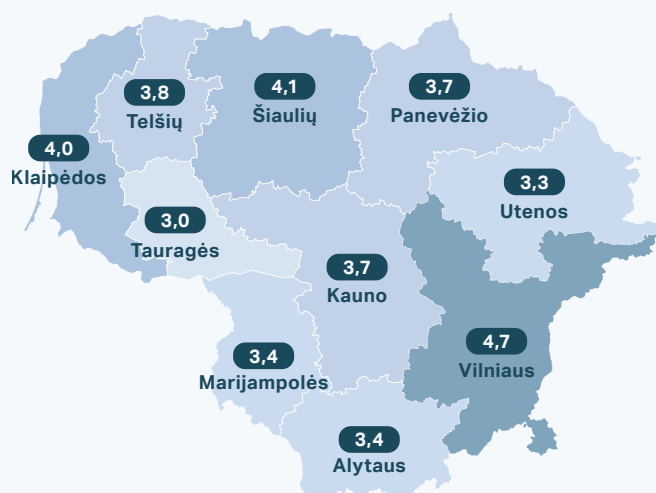
Vidutinis pasiūlymų skaičius statybos sektoriuje gerokai didesnis nei apskritai visuose pirkimuose (žr. 31 pav.).

Vidutinis pasiūlymų skaičius statybos sektoriaus pirkimuose taikant skirtingus pasiūlymų vertinimo kriterijus skyrėsi nežymiai. Tai rodo, kad pirkimuose, taikant ne vien tik kainos pasiūlymų vertinimo kriterijų, pasiūlymų konkurencingumas nemažėja. Tačiau 2019–2020 m. vidutinis pasiūlymų skaičius, pirkimuose taikant ne vien tik kainos kriterijų, buvo didesnis, o 2021–2022 m. rodiklio reikšmė, pirkimuose taikant tik kainos kriterijų, buvo nežymiai aukštesnė nei pirkimuose taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus (žr. 32 pav.).

32 pav. Vidutinis pasiūlymų (su atm. pasiūl.) skaičius statybos sektoriuje ir apskritai 2019–2022 m. pirkimuose pagal pasiūlymų vertinimo kriterijus, vnt.

33 pav. Vidutinis pasiūlymų (su atm. pasiūl.) skaičius statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2021 m., vnt.

6 lentelė. Vidutinis pasiūlymų (su atm. pasiūl.) skaičius statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2021 m.

Apskritis	Vidutinis pasiūlymų (su atm. pasiūl.) skaičius, vnt.
Vilniaus apskr.	4,7
Šiaulių apskr.	4,1
Klaipėdos apskr.	4,0
Telšių apskr.	3,8
Kauno apskr.	3,7
Panevėžio apskr.	3,7
Alytaus apskr.	3,4
Marijampolės apskr.	3,4
Utenos apskr.	3,3
Tauragės apskr.	3,0
	4,1

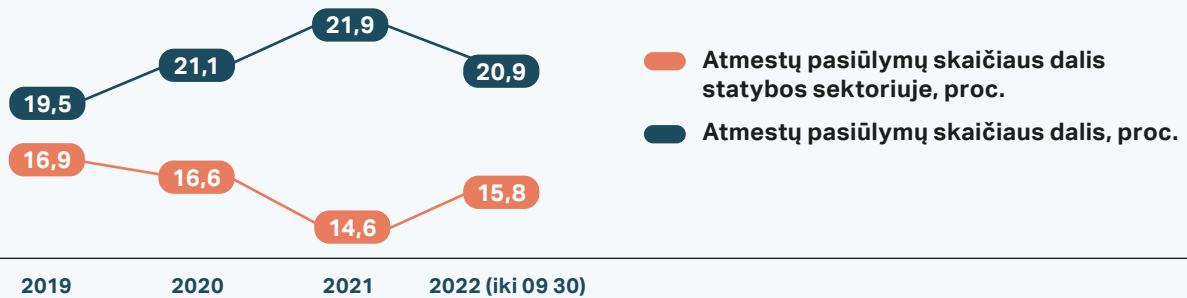
Daugiausiai pasiūlymų statybos sektoriaus pirkimuose **sulaukia Vilniaus apskrityje veikiantys pirkimų vykdytojai – vidutiniškai 4,7**, kiek mažiau – Šiaulių ir Klaipėdos apskr. pirkimų vykdytojai – apie 4, **mažiausiai – Tauragės apskrityje vidutiniškai 3 pasiūlymų** (žr. 33 pav.).

ATMESTŲ PASIŪLYMŲ SKAIČIAUS DALIS

Atmestų pasiūlymų skaičiaus dalis¹² statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu sumažėjo 2,3 procentinėmis dalimis (atmestų pasiūlymų skaičius mažėjo 5 proc.), tačiau 2022 m. matoma pasiūlymų atmetimo atveju dažnėjimo tendencija (žr. 34 pav.).

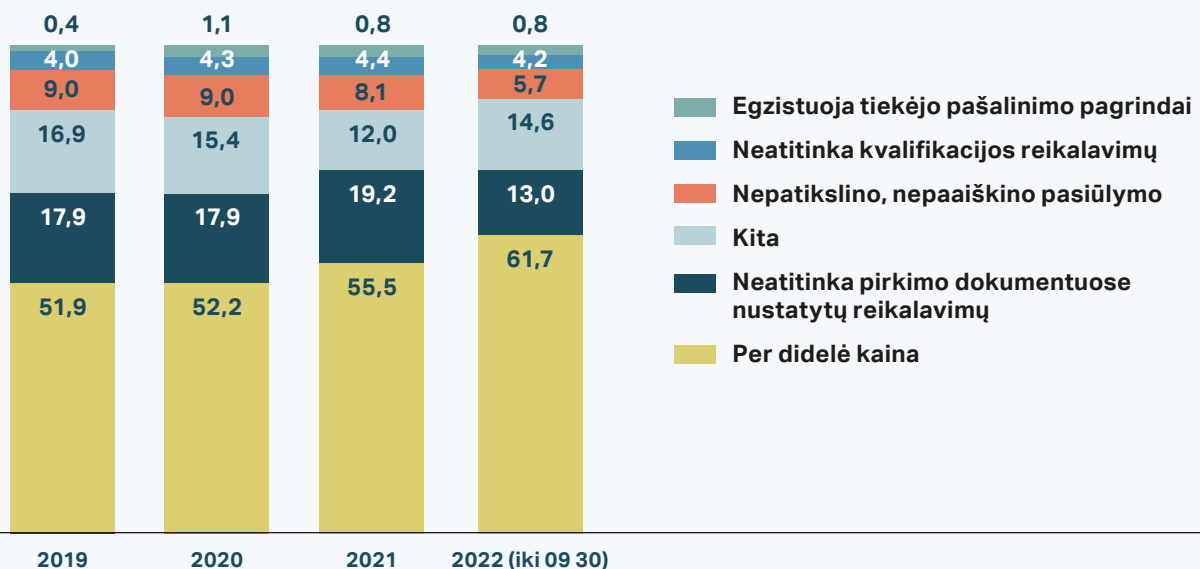
34 pav. Atmestų pasiūlymų skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2022 m., proc.

Statybos sektoriuje pasiūlymai atmetami rečiau nei apskrityse visuose pirkimuose (žr. 34 pav.).

Dažniausia pasiūlymų atmetimo priežastis statybos darbų pirkimuose – per didelė kaina. 2019–2021 m. laikotarpiu dėl šios priežasties atmestų pasiūlymų skaičius sudarė vidutiniškai 53 proc. visų pasiūlymų atmetimo atvejų, o 2022 m. šoktelėjo iki beveik 62 proc. (žr. 35 pav.).

35 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. atmestų pasiūlymų skaičiaus pasiskirstymas pagal atmetimo priežastis, proc.

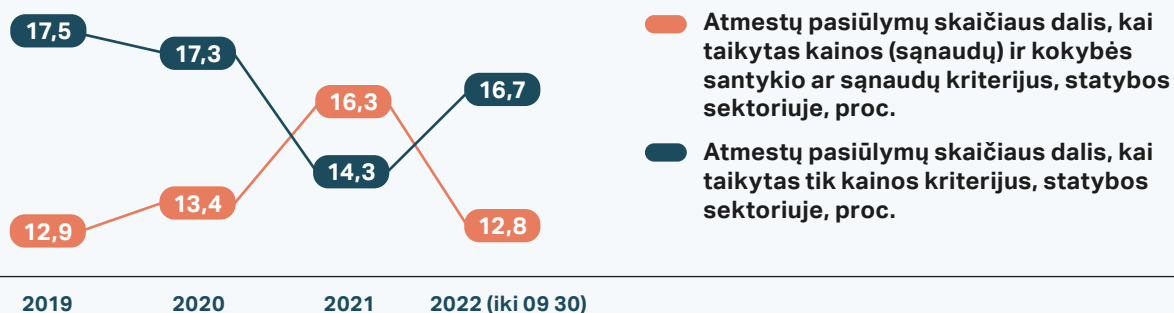

Analizuojant, kaip statybos sektoriuje pasiūlymų atmetimui darė įtaką pasiūlymų vertinimo kriterijai, matyti, kad atmestų pasiūlymų skaičiaus dalis, taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, 2019–2021 m. laikotarpiu didėjo, o 2022 m. buvo matomas mažėjimas. 2021 m., pirkimuose taikant tik kainos kriterijų, mažėjusi atmestų pasiūlymų dalis 2022 m. augo (žr. 36 pav.). Tai lėmė statybos sąnaudų elementų kainų šuolis 2022 m., kai pirkimuose labai padažnėjo pasiūlymų atmetimo dėl per didelių kainų. Pirkimuose

12 Skaičiuojant atmestų pasiūlymų skaičių, atsižvelgta tik į įvykusius pirkimus.

taikant tik kainos kriterijų, pasiūlymų atmetimo atvejų dėl per didelių kainų dalis 2022 m., palyginti su 2021 m., padidėjo nuo 62 proc. iki 66 proc. visų atmetusių pasiūlymų (žr. 38 pav.), o pirkimuose taikant ne vien tik kainos kriterijų – šoktelėjo nuo 22 iki 43 proc. (žr. 37 pav.).

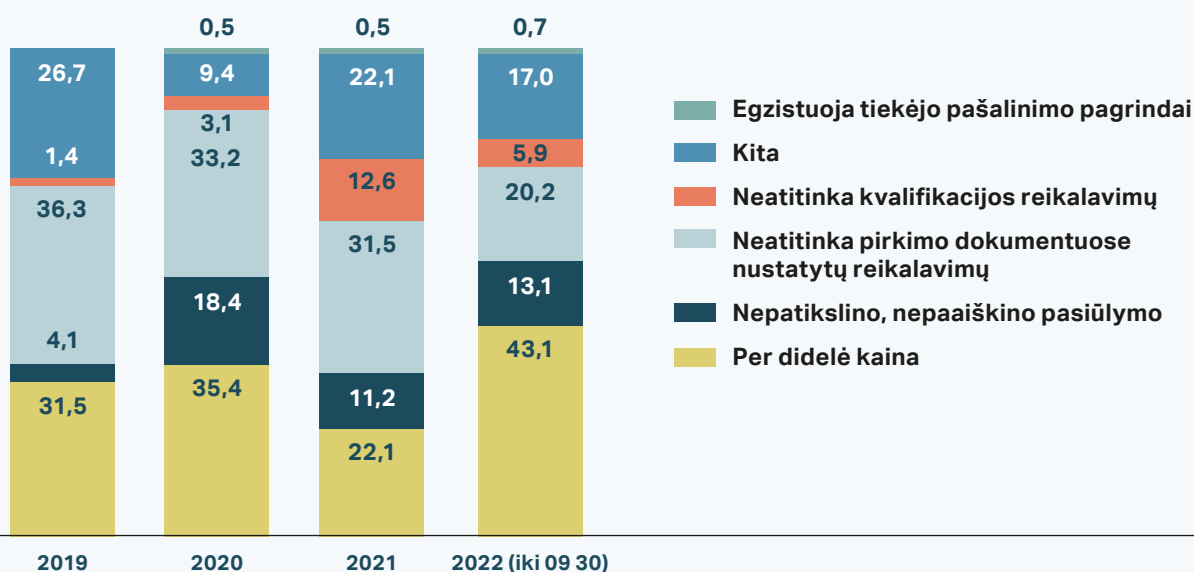
36 pav. Atmetusių pasiūlymų skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal pasiūlymų vertinimo kriterijus 2019–2022 m., proc.

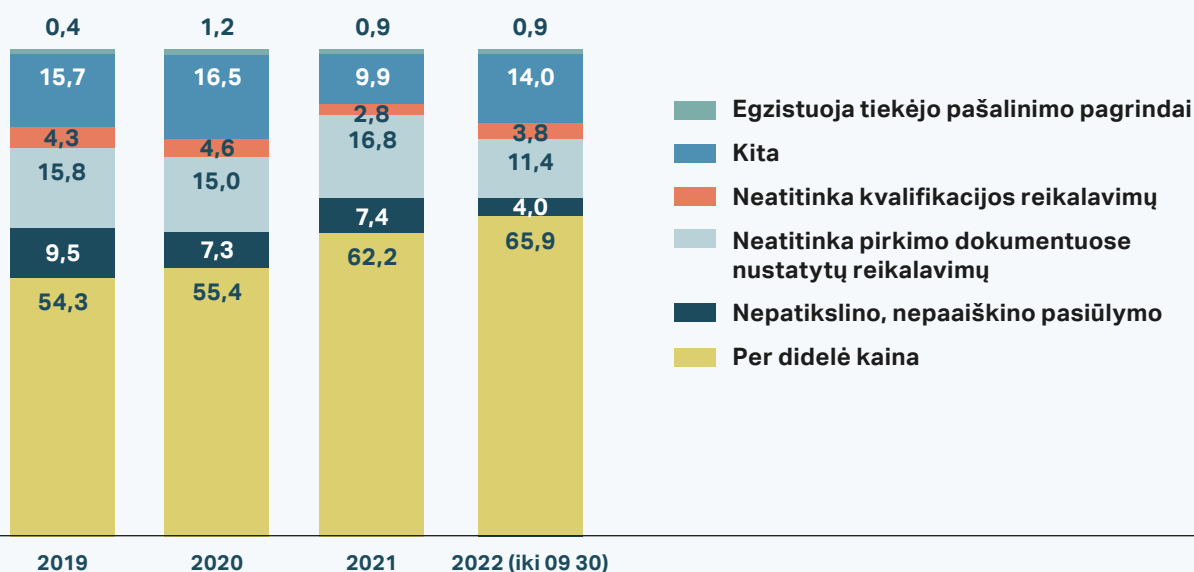
Lyginant atmetusių pasiūlymų, kai jie vertinti taikant skirtingus pasiūlymų vertinimo kriterijus, skaičiaus pasiskirstymą 2019–2022 m. pagal atmetimo priežastis, nustatyta:

- taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, pasiūlymai dažniausiai buvo atmetami dėl per didelės kainos ir neatitikties pirkimo dokumentuose nustatytiems reikalavimams, atitinkamai vidutiniškai 33 ir 30,3 proc. atvejų (žr. 37 pav.);
- taikant tik kainos kriterijų, pasiūlymai dažniausia buvo atmetami dėl per didelės kainos – vidutiniškai siekė 59,5 proc. visų atmetimo atvejų (žr. 38 pav.).

37 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. atmetusių pasiūlymų skaičiaus pasiskirstymas pagal atmetimo priežastis, kai pasiūlymams taikyti kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijai, proc.

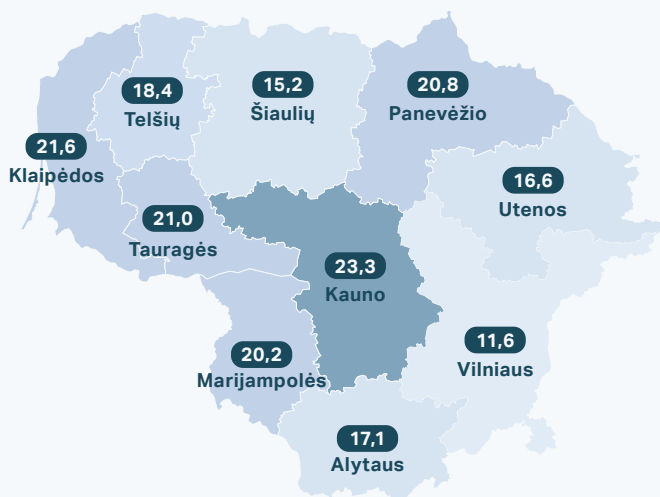

38 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. atmetų pasiūlymų skaičiaus pasiskirstymas pagal atmetimo priežastis, kai pasiūlymams taikytas tik kainos kriterijus, proc.

2019–2022 m., taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus, pasiūlymai dažniausiai buvo atmetami dėl per didelės kainos – vidutiniškai 33 proc. atvejų, taikant tik kainos kriterijų, taip pat dažniausiai atmetami dėl per didelės kainos – vidutiniškai 59,5 proc. atvejų (žr. 37–38 pav.).

39 pav. Atmetų pasiūlymų skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2021 m., proc.

Daugiausiai pasiūlymų statybos sektoriaus pirkimuose atmetama Kauno apskrityje veikiančių pirkimų vykdytojų pirkimuose – apie 23,3 proc., mažiausiai – Vilniaus apskrityje (11,6 proc.) (žr. 39 pav.).

7 lentelė. Atmetų pasiūlymų skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai 2019–2021 m., proc.

Apskritis	Atmetų pasiūlymų skaičiaus dalis, proc.
Kauno apskr.	23,3
Klaipėdos apskr.	21,6
Tauragės apskr.	21,0

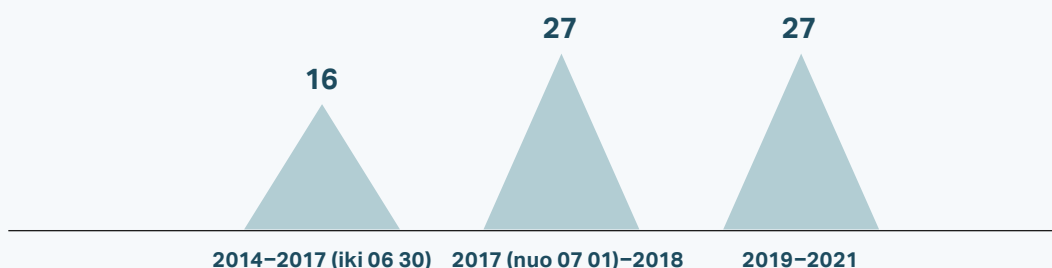
Panevėžio apskr.	20,8
Marijampolės apskr.	20,2
Telšių apskr.	18,4
Alytaus apskr.	17,1
Utenos apskr.	16,6
Šiaulių apskr.	15,2
Vilniaus apskr.	11,6
	16,0

NEĮVYKUSIŲ PIRKIMŲ SKAIČIAUS DALIS

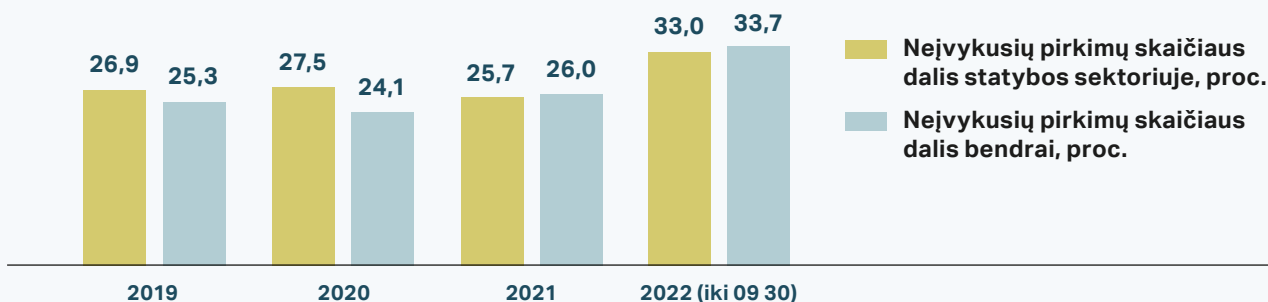
2019–2021 m. vidutiniškai **73 proc.** visų statybos darbų pirkimų (pirkimo objekto dalių) **baigėsi sutarties sudarymu, 27 proc.** baigėsi nesėkmingai – sutartys nebuvo sudarytos.

40 pav. Neįvykusių pirkimų statybos sektoriuje skaičiaus dalis nuo bendro vykdytų pirkimų skaičiaus, proc.

Neįvykusių pirkimų statybos sektoriuje skaičiaus dalis, palyginti su 2017–2018 m. laikotarpiu, reikšmingai nekito (žr. 40 pav.), tačiau 2022 m. procentinė nesėkmingai pasibaigusiu pirkimų dalis augo tiek statybos sektoriuje, tiek apskritai visuose pirkimuose (žr. 41 pav.).

41 pav. Neįvykusių pirkimų statybos sektoriuje skaičiaus dalis 2019–2022 m., proc.

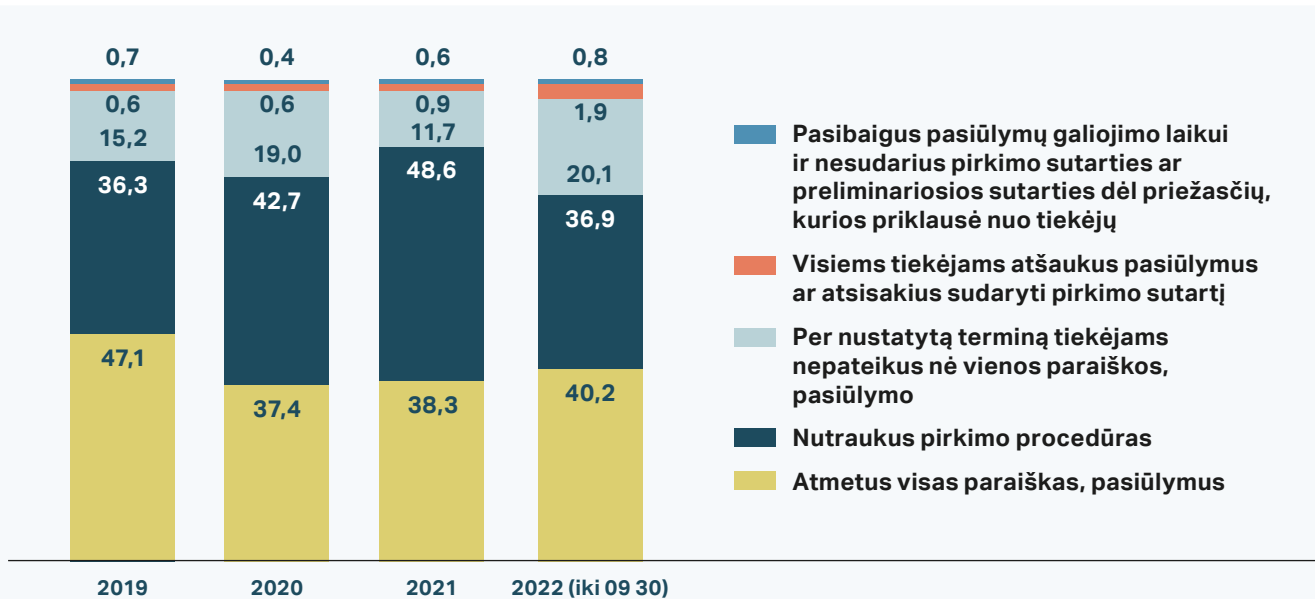

Neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. buvo šiek tiek didesnė nei visų pirkimų – vidutiniškai **siekė 27 proc., o apskritai visuose pirkimuose vidutiniškai siekė 25 proc.** (žr. 41 pav.).

2022 m. neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis augo tiek statybos sektoriuje, tiek apskritai visuose pirkimuose.

2019–2021 m. laikotarpiu dažniausia – vidutiniškai 42,5 proc. atvejų – nurodoma neįvykimo priežastis – „Nutraukus pirkimo procedūras“, 40,9 proc. atvejų – „Atmetus visas paraiškas, pasiūlymus“ (žr. 42 pav.).

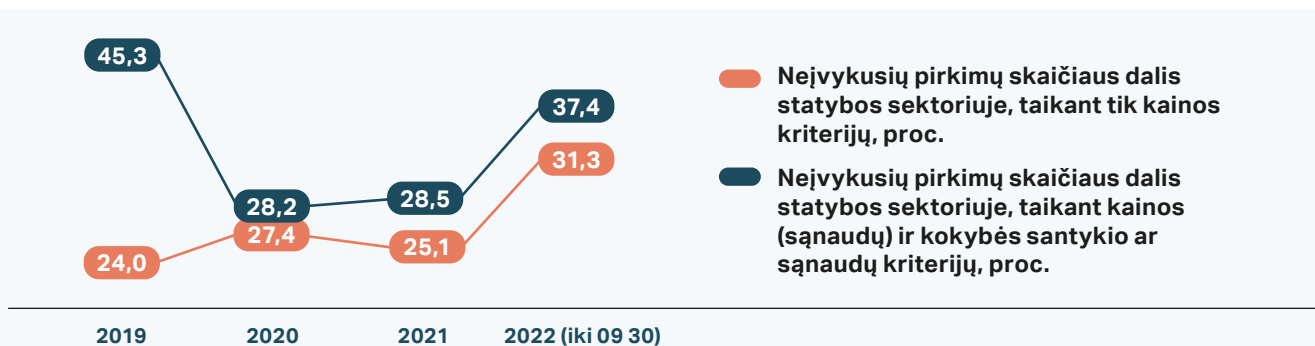
42 pav. **Statybos sektoriuje 2019–2022 m. neįvykusių pirkimų skaičiaus pasiskirstymas pagal neįvykimo priežastis, proc.**

2019–2021 m. laikotarpiu **dažniausiai pirkimai neįvyksta dėl nutrauktų pirkimo procedūrų arba atmetus visas paraiškas, pasiūlymus, atitinkamai 43 ir 41 proc. atvejų** (žr. 42 pav.).

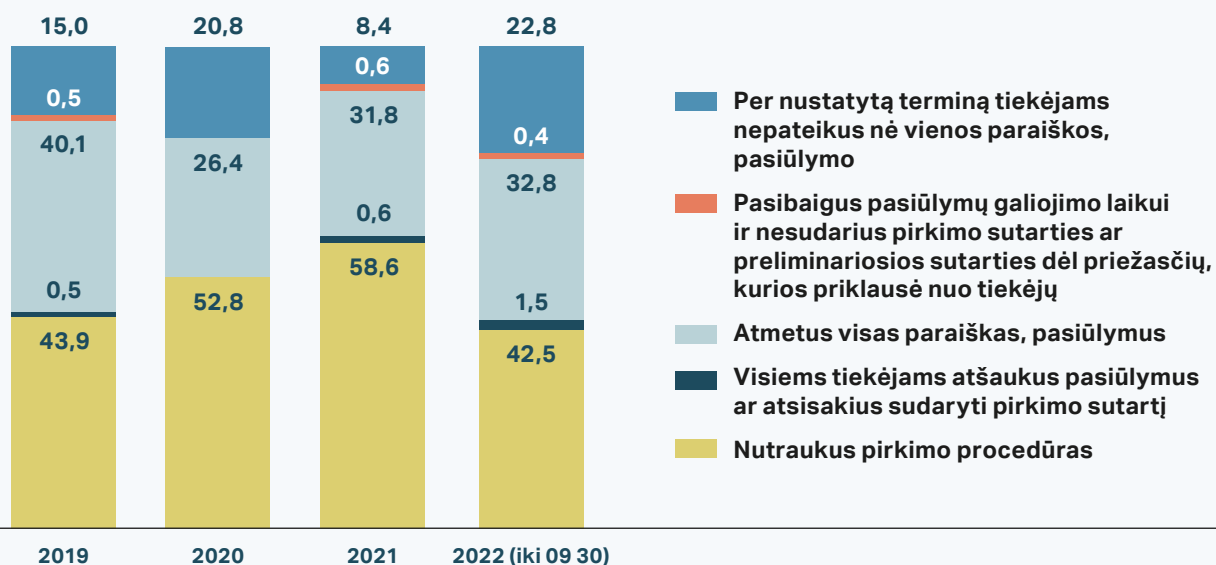
Neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis didesnė, kai buvo taikomi kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijai (žr. 43 pav.). Ypač išsiskiria 2019 m., tuomet neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis taikant kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijus buvo 21,3 proc. dalių didesnė nei neįvykusių pirkimų, kai buvo taikomas tik kainos kriterijus. Tai nemažai lėmė 2019 m. neįvykę geriamojo vandens valymo įrenginių statybos darbų (75 proc. neįvykimo atvejų, atmetus visas paraiškas, pasiūlymus), vamzdžių keitimo darbų pirkimai (92 proc. neįvykimo atvejų, nutraukus pirkimo procedūras) – jie sudarė beveik 16 proc. visų neįvykusių pirkimų, kuriuose taikytas ne vien tik kainos pasiūlymų vertinimo kriterijus.

43 pav. **Neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal pasiūlymų vertinimo kriterijus 2019–2022 m., proc.**

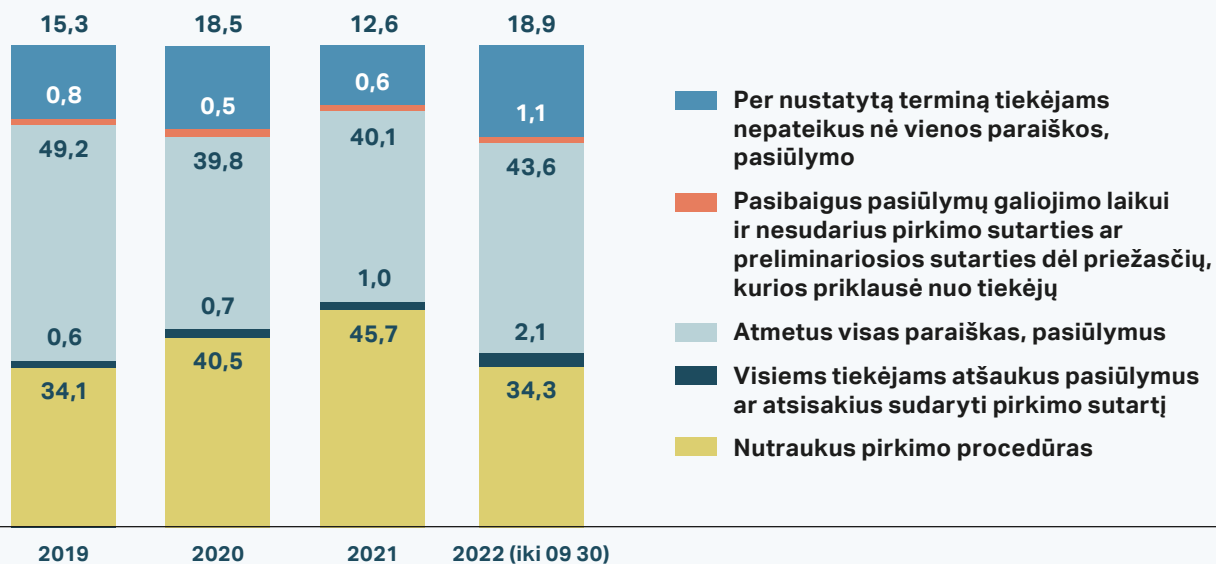
Lyginant neįvykusių pirkimų, kuriuose taikyti skirtingi pasiūlymų vertinimo kriterijai, pasiskirstymą pagal neįvykimo priežastis, pastebėta, kad pirkimai, kuriuose taikyti kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijai, dažniausiai neįvyko nutraukus pirkimo procedūras (žr. 44 pav.).

44 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. neįvykusių pirkimų, kuriuose taikyti kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijai, skaičiaus pasiskirstymas pagal neįvykimo priežastis, proc.

Pirkimai, kuriuose pasiūlymai vertinti tik pagal kainos kriterijų, dažniausiai neįvyko atmetus visus pasiūlymus ir paraiškas (žr. 45 pav.).

45 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. neįvykusių pirkimų, kuriuose taikytas tik kainos kriterijus, skaičiaus pasiskirstymas pagal neįvykimo priežastis, proc.

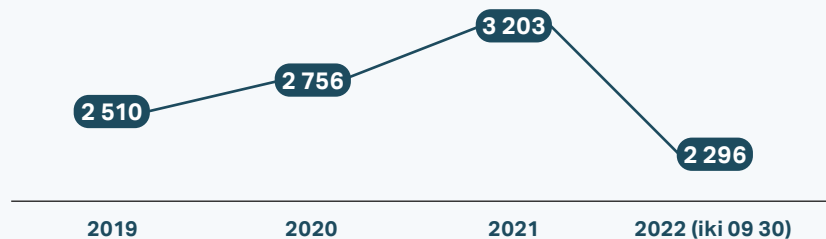

SUTARČIŲ PAKEITIMŲ SKAIČIUS

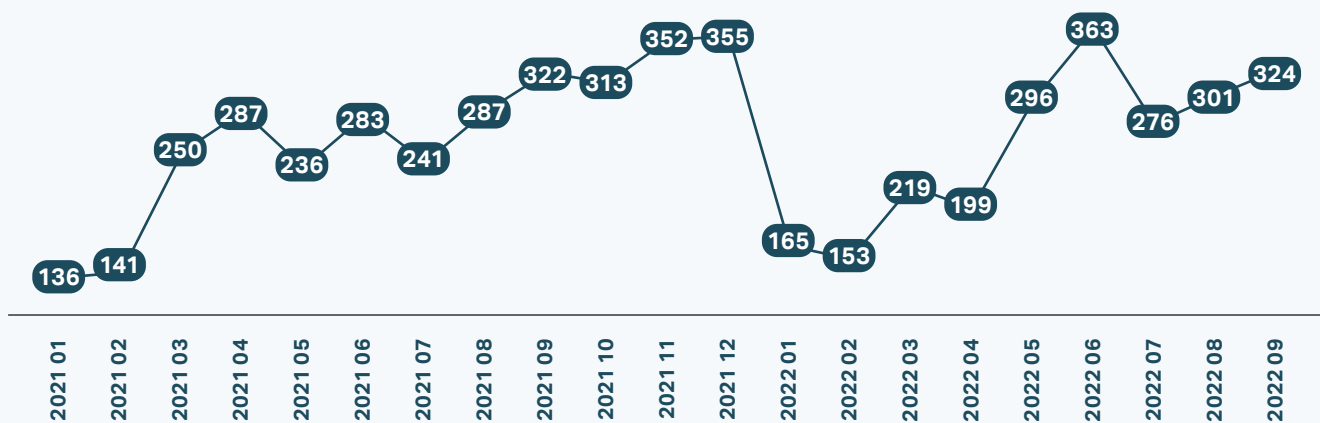
Sutarčių pakeitimų skaičius statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu paaugo beveik 28 proc. (žr. 46 pav.).

46 pav. **Sutarčių pakeitimų skaičius statybos sektoriuje 2019–2022 m.**

Nuo 2021 m. lapkričio fiksuotas pandemijos paskatintas didžiulis degalų kainų šuolis¹³, ir tai lėmė žaliavų kainų augimą¹⁴. Dėl to pirkimų vykdytojams atsirado poreikis keisti sutartis – atliekant perskaičiavimą ar sutarčių kainų indeksavimą.

47 pav. **Sutarčių pakeitimų skaičius statybos sektoriuje 2021–2022 m.**

Daug sutarčių buvo keičiama ir 2022 m. gegužės–birželio mėnesiais. Dėl karo veiksmų sukeltos situacijos pradėjo augti įvairių statybinių medžiagų kainos, jų ėmė trūkti: buvo uždrausta jas vežti iš Baltarusijos ir Rusijos, o iš pačios Ukrainos nebuvo įmanoma nieko įsivežti dėl aktyvių karo veiksmų. Dėl pradėjusių trūkinėti tiekimo grandinių keitėsi tiekėjai, iš kurių rangovai pirko statybines medžiagas, įsigyjamų medžiagų kainos gerokai išaugo, todėl, siekiant baigti vykdyti pasirašytas sutartis ir užtikrinti sutarties šalių pusiausvyrą, buvo atliekami rangos darbų sutarčių keitimai. Konsultacijas, kaip tinkamai atlikti tokių sutarčių keitimus, teikė ir Tarnyba. Net ir tais atvejais, kai perskaičiavimas sutartyje nebuvo numatytas, buvo atliekami keitimai įtraukiant naujas sąlygas ir keičiant sutarčių kainas ar įkainius.

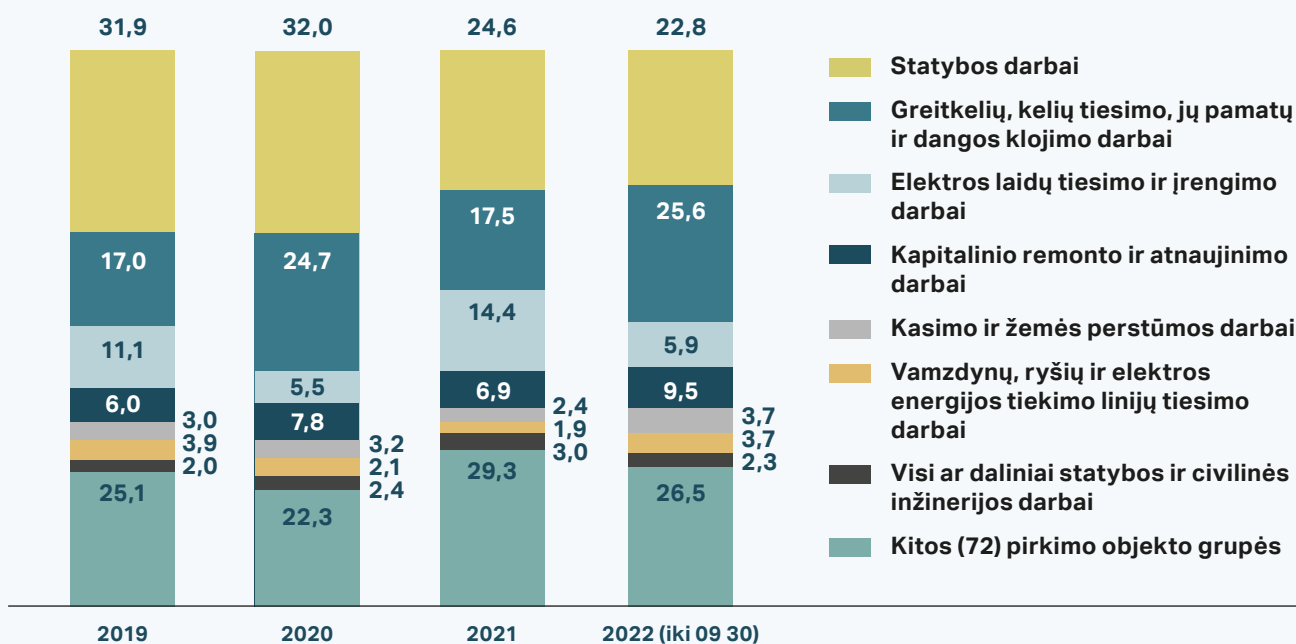
Lyginant pirkimo objekto grupes pagal pirmus 5 BVPŽ kodo skaitmenis, pastebėta, kad apie pusę visų sutarčių keitimų atlikta dėl dviejų pirkimo objekto grupių – įsigyjant statybos darbus (apie 28 proc.) ir greitkelių, kelių tiesimo, jų pamatų ir dangos klojimo darbus (apie 21 proc.). Dėl kitų 77 statybos sektoriaus pirkimo objekto grupių atliktas panašus skaičius – apie pusę visų sutarčių keitimų atvejų (žr. 48 pav.).

2019–2021 m. laikotarpiu **sutarčių pakeitimų skaičius statybos sektoriuje padidėjo beveik 28 proc.** (žr. 46 pav.).

¹³ <https://tradingeconomics.com/commodity/crude-oil>

¹⁴ [Augančios statybų kainos – iššūkis ir rangovams, ir užsakovams. Oficialiosios statistikos portalas](#)

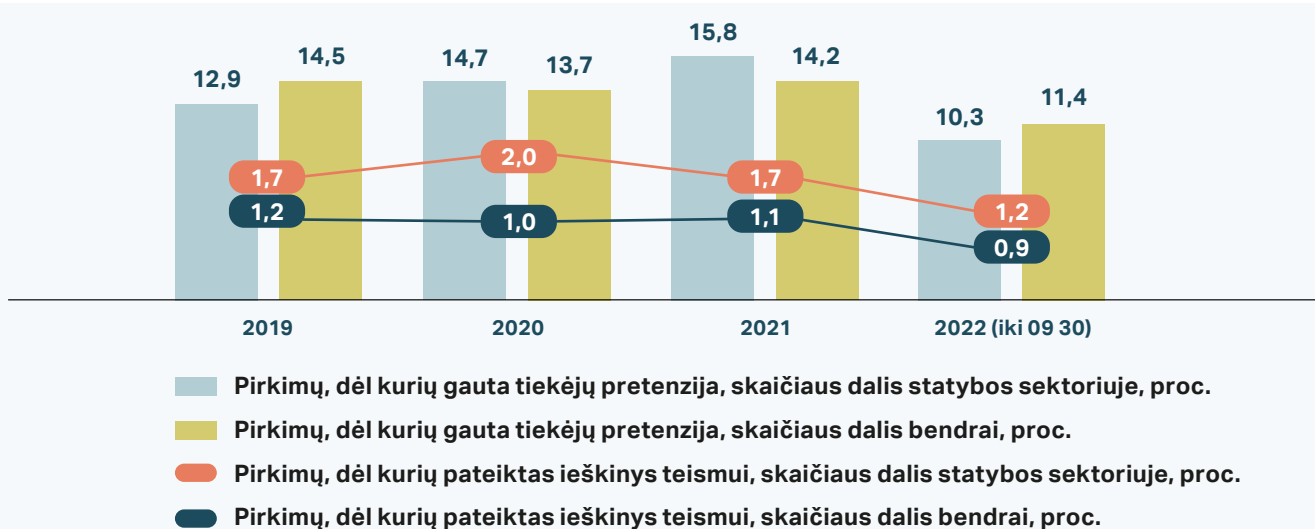
48 pav. **Sutarčių pakeitimų skaičiaus pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes statybos sektoriuje 2019–2022 m., proc.**

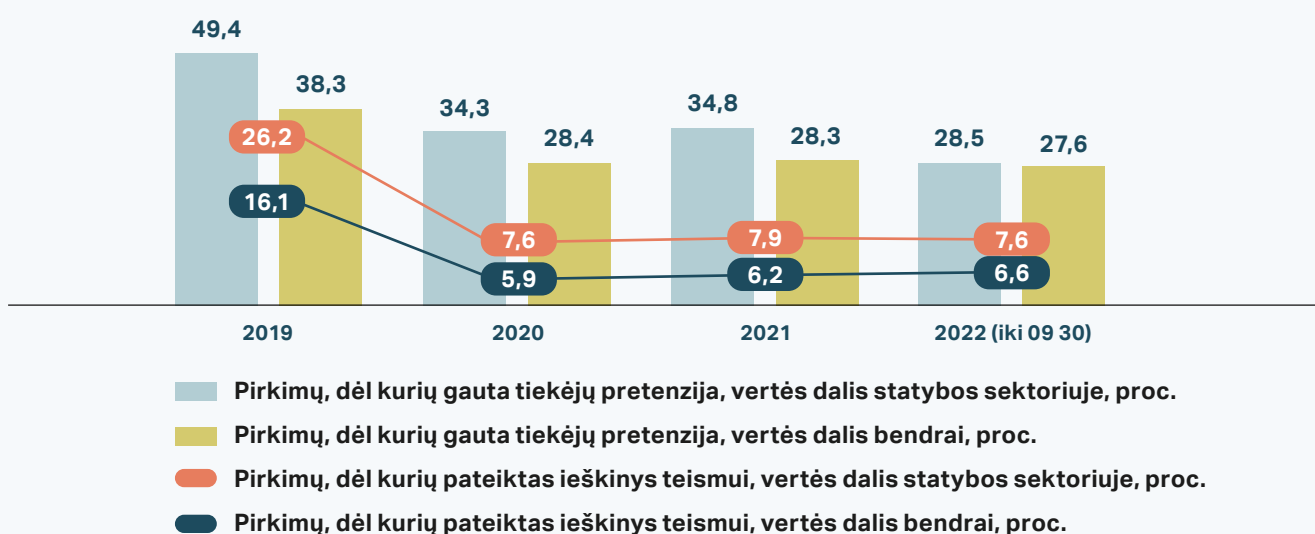
PRETENZIJOS IR IEŠKINIAI

Statybos sektoriuje pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus procentinė dalis 2019–2021 m. laikotarpiu nuo 12,9 proc. padidėjo iki 15,8 proc., o apskritai visuose pirkimuose tokių pirkimų dalis išliko beveik nepakitusi – mažėjo nuo 14,5 iki 14,2 proc. (žr. 49 pav.). Ieškiniai teismui dėl statybos darbų pirkimų teikiami dažniau nei dėl visų pirkimų apskritai: 2019–2021 m. laikotarpiu ieškiniai buvo pateikti dėl vidutiniškai 1,8 proc. statybos sektoriaus pirkimų (apskritai dėl visų pirkimų – 1,1 proc.). 2022 m. fiksuotas statybos sektoriaus pirkimų skundžiamumo rodiklių reikšmių mažėjimas sietinas su konkurencijos statybos sektoriuje mažėjimu – mažėjo vidutinis pasiūlymų skaičius, daugėjo „vieno tiekėjo“ pirkimų (žr. 28, 31 pav.).

49 pav. **Apskųstų pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje ir visuose pirkimuose 2019–2022 m., proc.**

50 pav. Apskųstų pirkimų vertės dalis statybos sektoriuje ir apskritai visuose pirkimuose 2019–2022 m., proc.

2020–2021 m. pirkimų skundžiamumo rodikliai pagal vertę statybos sektoriuje ir apskritai visuose pirkimuose beveik nesikeitė, o 2022 m., palyginti su praėjusiais laikotarpiais, mažėjo (žr. 50 pav.). Didesnį pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija ar pateiktas ieškinys teismui, vertės procentą lėmė 2019 m. pirkimas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurį vykdė AB „Lietuvos geležinkeliai“, o vertė siekė beveik 440 mln. Eur. Dėl šio pirkimo buvo gauta tiekėjų pretenzija ir pateiktas ieškinys teismui.

Pagal pretenzijų pateikimo dažnumą statybos sektoriaus pirkimai nuo visų apskritai pirkimų pernelyg nesiskyrė, tačiau **statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta pretenzijų, vertės dalis buvo didesnė nei apskritai visų pirkimų.**

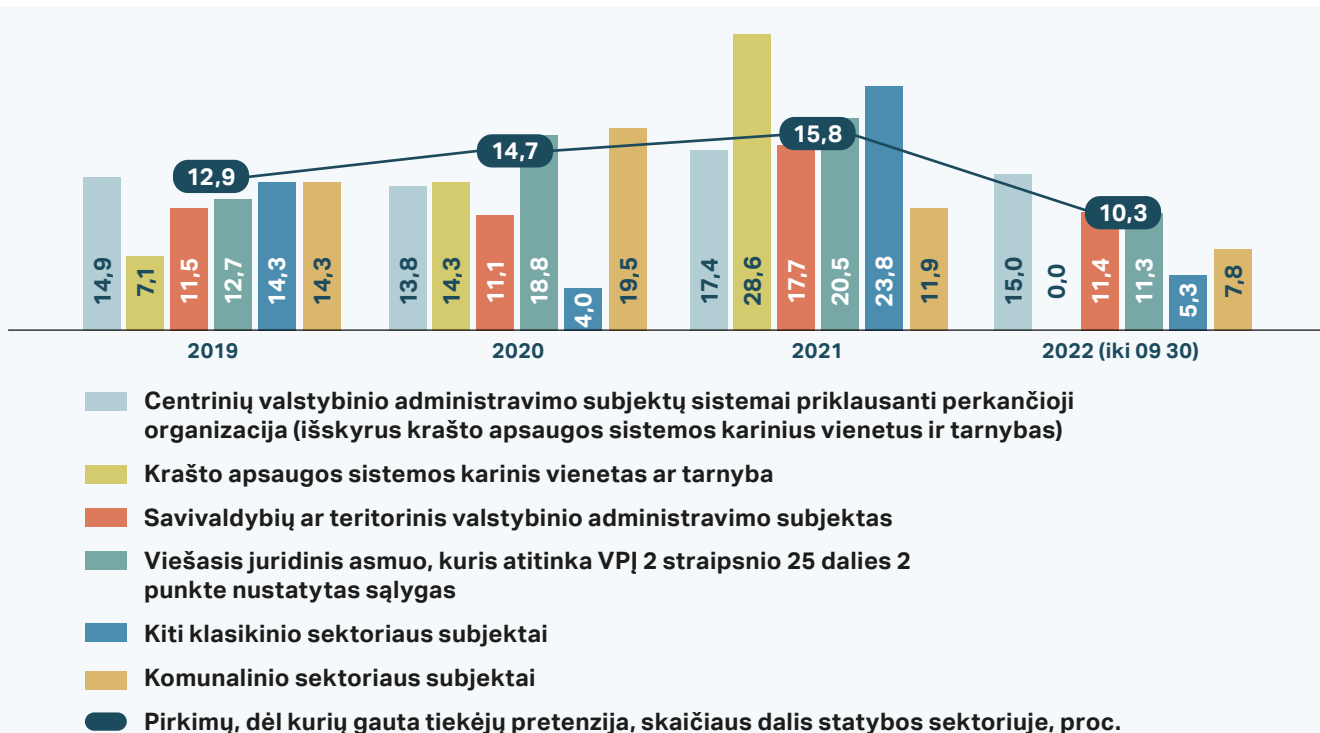
2019–2021 m. **statybos sektoriuje pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus dalis vidutiniškai siekė 14,5 proc., vertės dalis – 39,5 proc.** (žr. 49–50 pav.).

Ieškiniai teismams tiek pagal pirkimų skaičių, tiek pagal vertę dažniau buvo teikiami dėl pirkimų statybos sektoriuje nei apskritai dėl visų pirkimų. **2019–2021 m. statybos sektoriuje pirkimų, dėl kurių buvo pateikti ieškiniai teismui, skaičiaus dalis vidutiniškai siekė 1,8 proc., vertės – 13,9 proc.** (žr. 49–50 pav.).

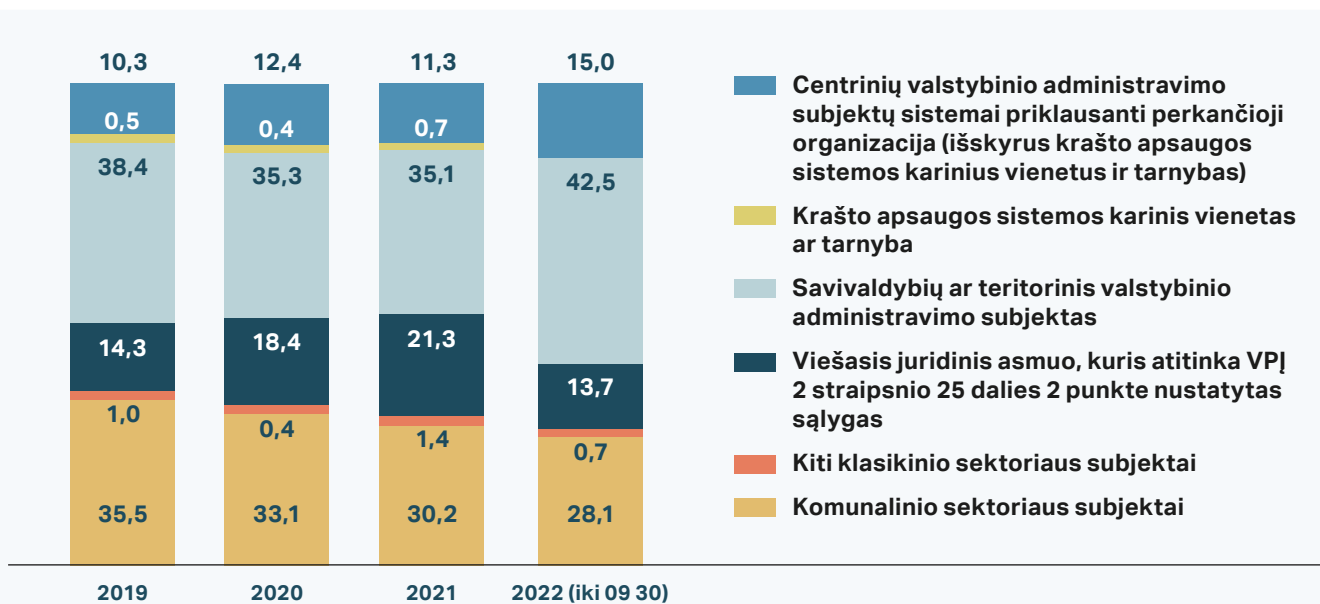
Pagal statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pirkimų vykdytojams buvo pateikta pretenzijų, skaičiaus dalį 2019–2022 m. „pirmauja“ šių pirkimų vykdytojų tipai: savivaldybių ar teritorinio valstybinio administravimo subjektai – jų vykdyti apskūsti pirkimai sudarė vidutiniškai 37,8 proc. visų pirkimų, dėl kurių buvo gautos pretenzijos; komunalinio sektoriaus subjektai – 31,7 proc. ir viešieji juridiniai asmenys, atitinkantys VPĮ 2 str. 25 d. 2 p. nustatytas sąlygas (ligoninės, pirminės sveikatos priežiūros centrai, mokyklos, darželiai), – 16,9 proc. (žr. 51–52 pav.).

Atkreiptinas dėmesys į 2021 m. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gautos pretenzijos, išskirtinai didelę skaičiaus dalį tarp vykdytojų, turinčių tipą „Krašto apsaugos sistemos karinis vienetas ar tarnyba“, – tai lėmė mažas šio tipo pirkimų vykdytojų pirkimų statybos sektoriuje skaičius (gauta pretenzijų dėl 2 iš 7 pirkimų) (žr. 51 pav.).

51 pav. Pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus dalis statybos sektoriuje pagal pirkimų vykdytojų tipus 2019–2022 m., proc.

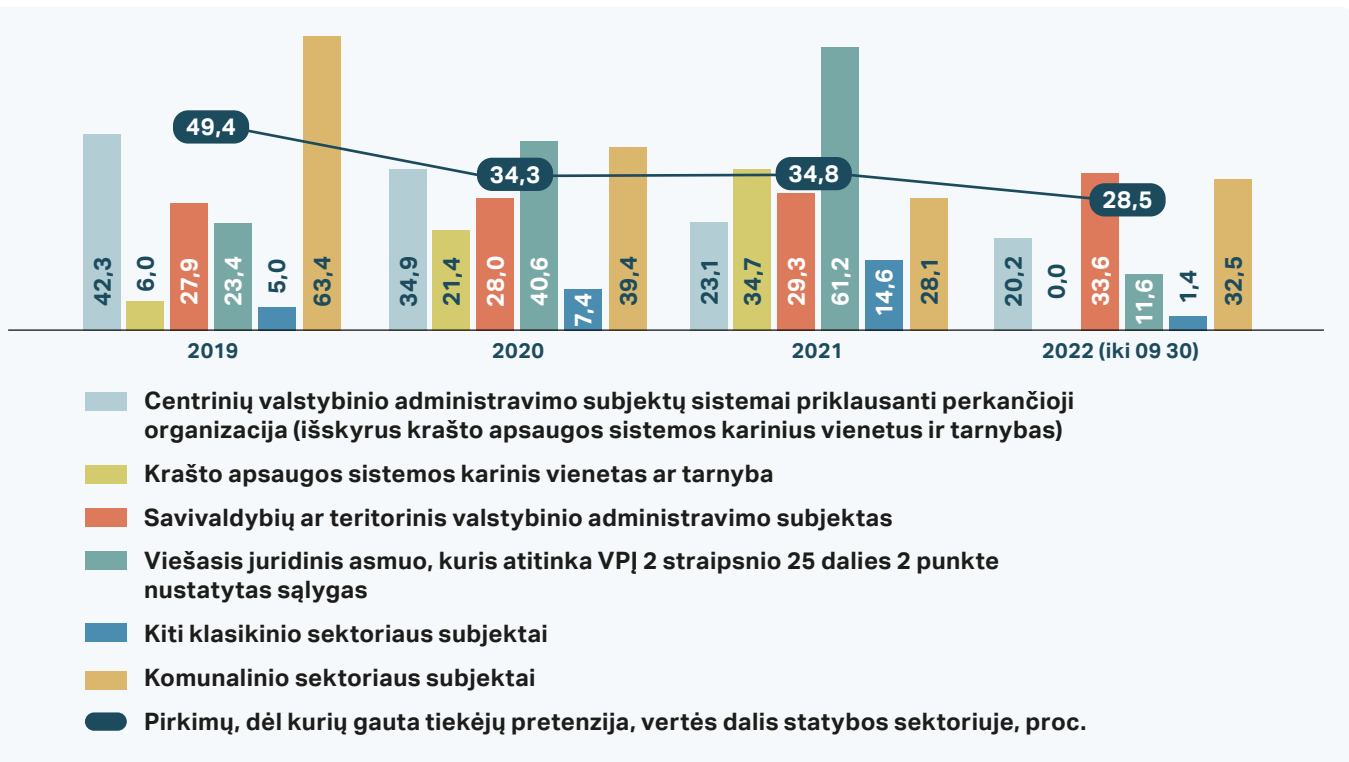
52 pav. Pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus pasiskirstymas statybos sektoriuje pagal pirkimų vykdytojų tipus 2019–2022 m., proc.

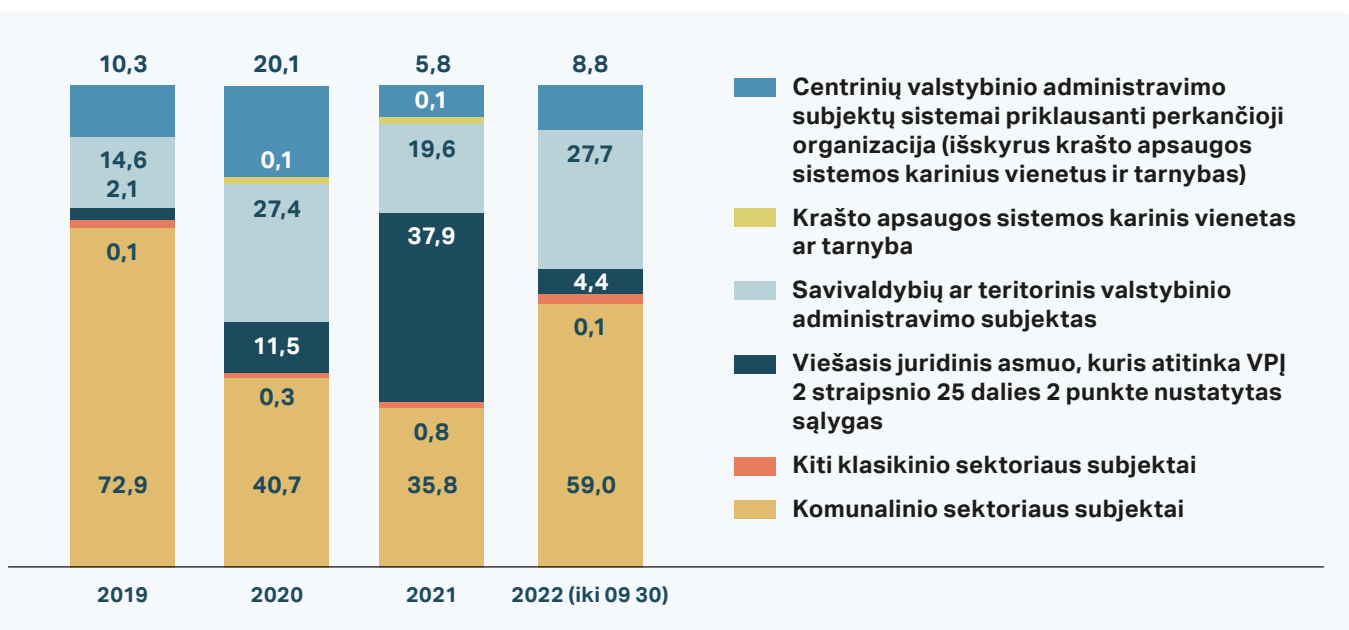
Didžiąją statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzių, vertės dalį pagal pirkimų vykdytojų tipus sudarė komunalinio sektoriaus subjektų vykdytų pirkimų vertė – 2019–2022 m. laikotarpiu vidutiniškai sudarė apie 52 proc. visų pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės (žr. 54 pav.).

2019 m. šio tipo pirkimų vykdytojų statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės dalis siekė 63,4 proc. – šį skaičių daugiausia nulėmė pirkimas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurį vykdė AB „Lietuvos geležinkeliai“, o pirkimo vertė buvo beveik 440 mln. Eur (žr. 53–54 pav.).

53 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės dalis pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.

54 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės pasiskirstymas pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.

Savivaldybių ar teritoriniai valstybinio administravimo subjektai

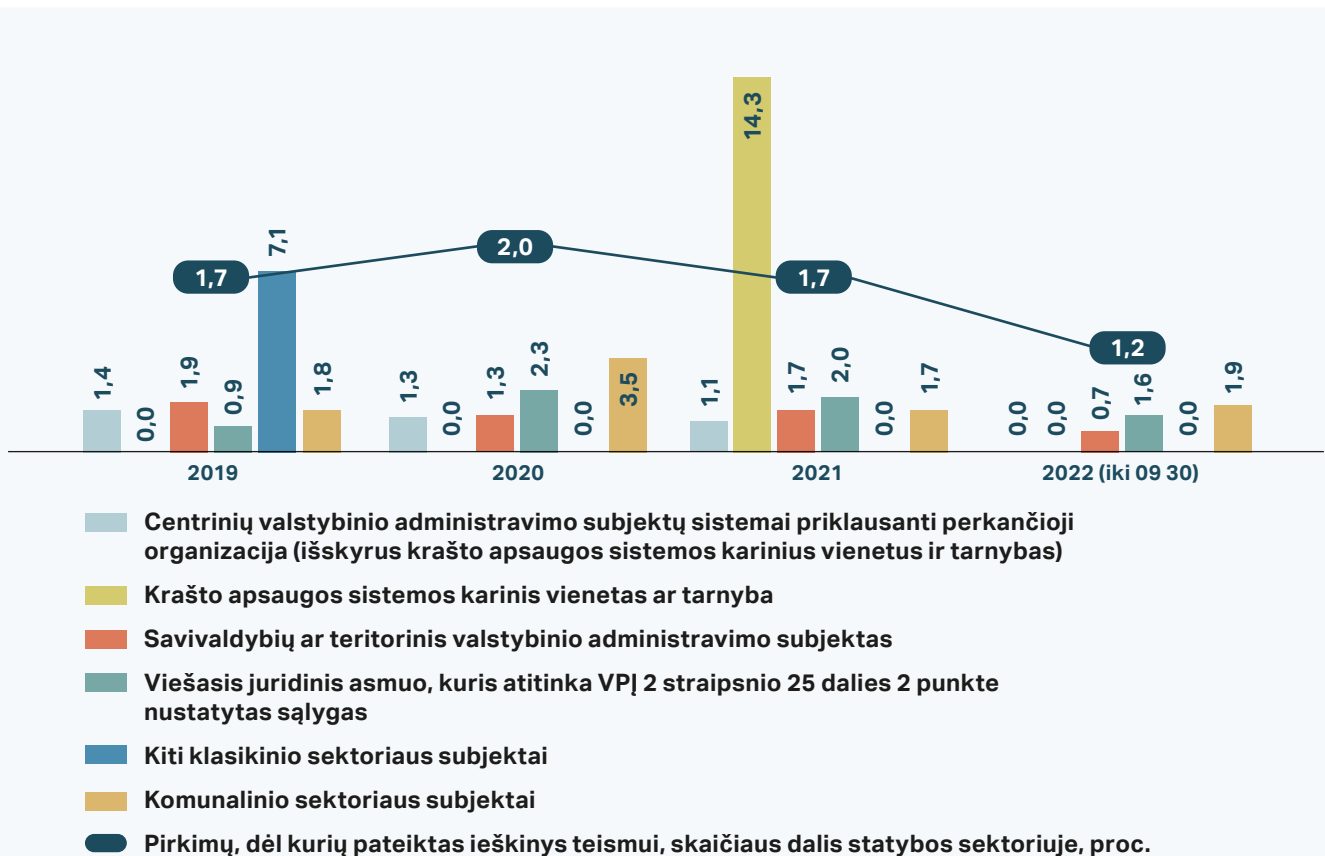
2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai vykdė 36,3 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija (žr. 52 pav.).

Apie 50 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės 2019–2021 m. sudarė komunalinio sektoriaus subjektų vykdyti pirkimai (žr. 54 pav.).

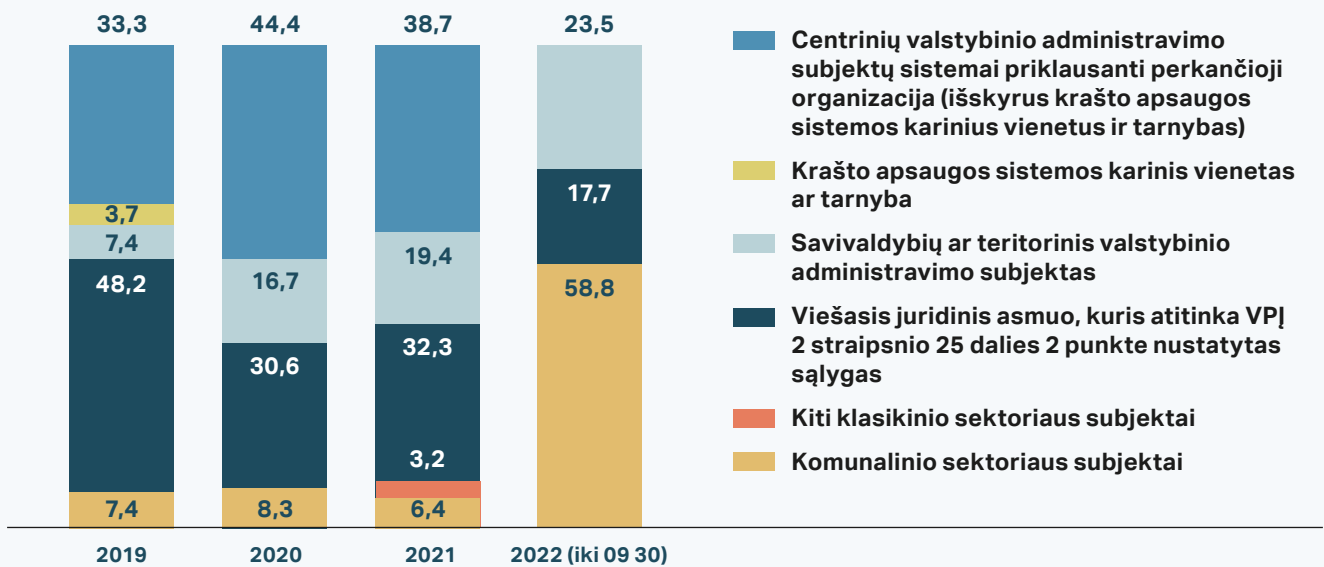
2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai apie 39 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vykdė pirkimų vykdytojai, kurių tipas „Centrinių valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausanti perkančioji organizacija (išskyrus krašto apsaugos sistemos karinius vienetus ir tarnybas)“, o 2022 m. beveik 60 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, skaičiaus sudarė komunalinio sektoriaus subjektų vykdyti pirkimai (žr. 56 pav.).

Analizuojant pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, skaičiaus dalies pokytį statybos sektoriuje 2019–2022 m. laikotarpiu, išsiskiria tipas „Krašto apsaugos sistemos karinis vienetas ar tarnyba“ – jo 2021 m. vykdytų tokių pirkimų skaičiaus dalis išaugo iki 14,3 proc. (žr. 55 pav.). Tai galima paaiškinti mažu statybos sektoriuje vykdytų pirkimų skaičiumi (iš 7 vykdytų dėl vieno pateiktas ieškinys).

55 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, skaičiaus dalis pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.

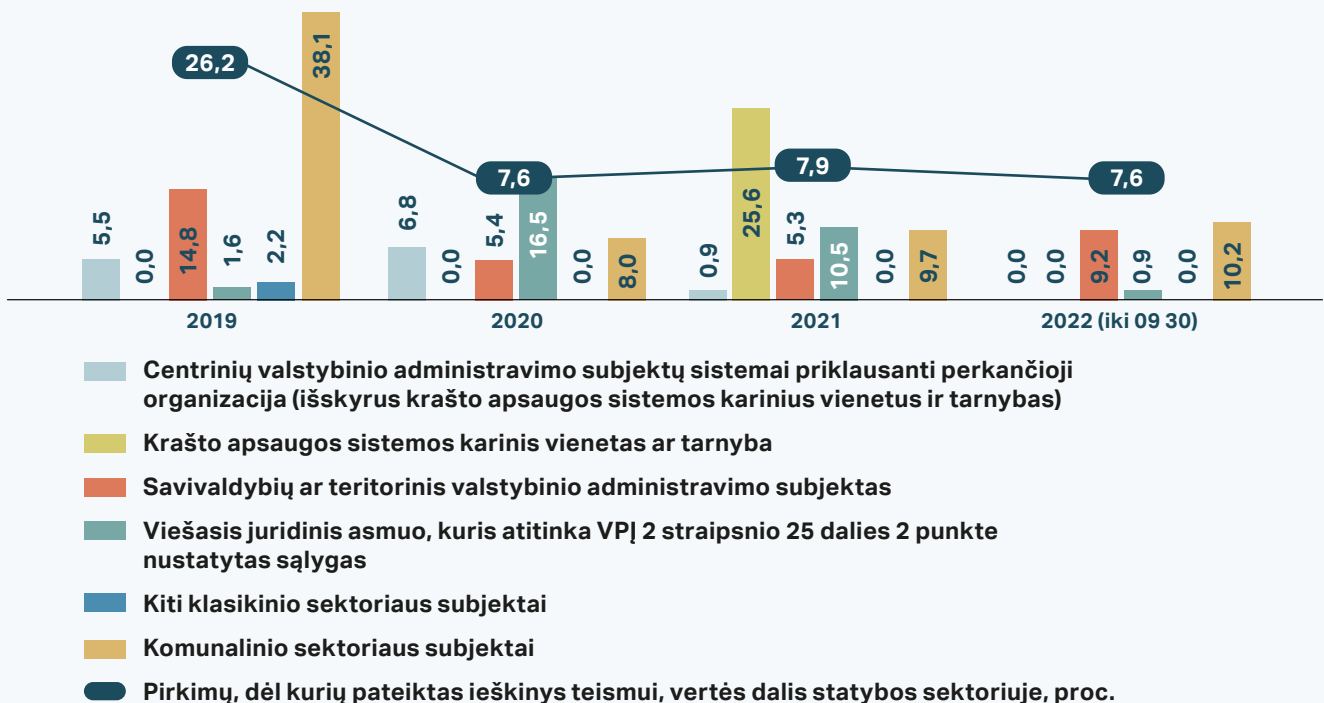

56 pav. **Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškiny s teismui, skaičiaus pasiskirstymas pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.**

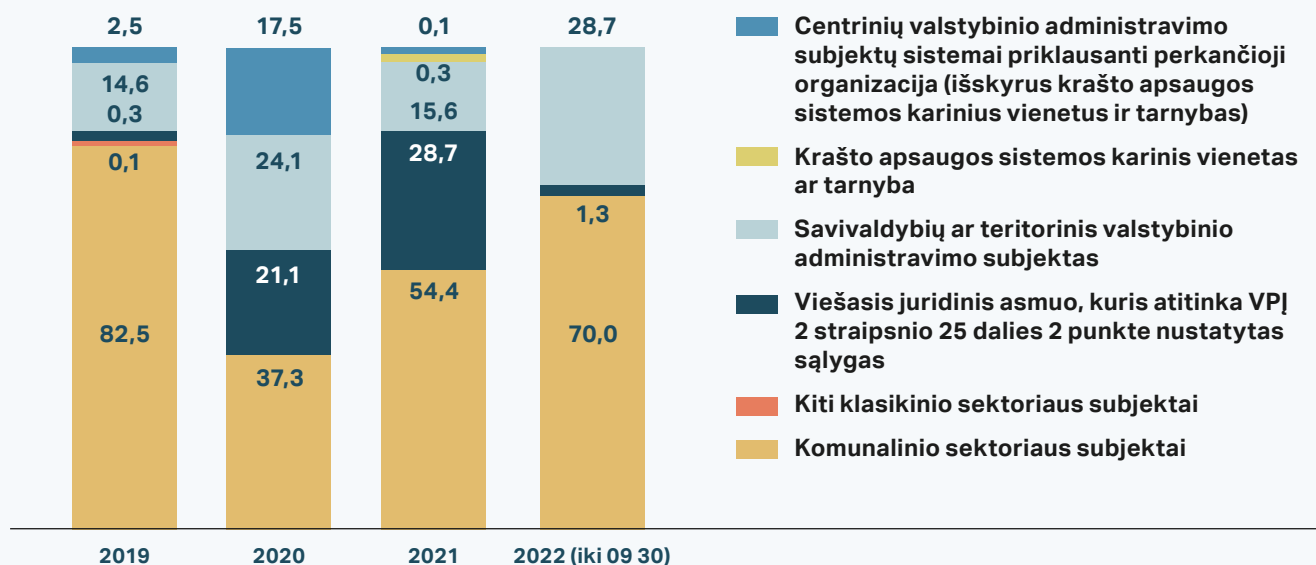
Didžiausia pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškiny s teismui, vertės dalis tarp visų statybos sektoriuje vykdytų pirkimų tenka komunalinio sektoriaus subjektams – 2019 m. ji siekė 38,1 proc., 2020–2022 m. – apie 9 proc. (žr. 57 pav.).

57 pav. **Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškiny s teismui, vertės dalis pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.**

Komunalinio sektoriaus subjektų vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškiny s teismui, vertė sudarė vidutiniškai 60 proc. statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškiny s teismui, vertės (žr. 58 pav.).

58 pav. Statybos sektoriuje 2019–2022 m. vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertės pasiskirstymas pagal pirkimų vykdytojų tipus, proc.

2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai apie 39 proc. visų statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vykdė Centrinių valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančios perkančiosios organizacijos (žr. 56 pav.).

2019–2021 m. vidutiniškai 58 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertės sudarė komunalinio sektoriaus subjektų pirkimai (žr. 58 pav.).

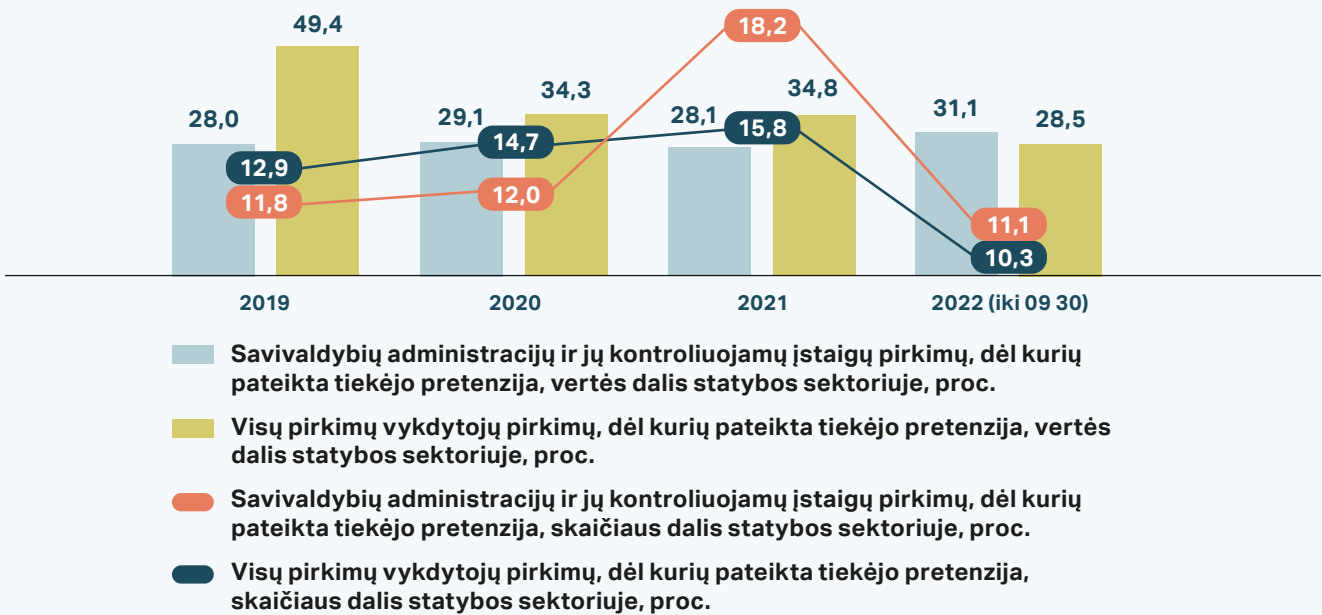
SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJŲ IR JŲ KONTROLIUOJAMŲ ĮSTAIGŲ STATYBOS SEKTORIAUS PIRKIMŲ SKUNDŽIAMUMO RODIKLIAI

Didžiąją dalį pirkimų, dėl kurių 2019–2022 m. gauta tiekėjų pretenzijų, skaičiaus sudarė savivaldybių ar teritorinių valstybinio administravimo subjektų tipui priklausančių pirkimų vykdytojų pirkimai – 2019–2021 m. jie vidutiniškai siekė apie 36,3 proc., o 2022 m. – 42,5 proc. (žr. 52 pav.). Nuo 2023 m. įsigaliojo savivaldybių ir jų įstaigų atliekamų pirkimų centralizacijos procesas, todėl atskirai paanalizavome šios pirkimų vykdytojų grupės pirkimų skundžiamumo rodiklių rezultatus.

2019–2020 m. savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų¹⁵ įvykdytų pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus dalis buvo mažesnė nei visų statybos sektoriaus pirkimų vykdytojų, tačiau nuo 2021 m. pretenzijos dėl statybos darbų pirkimų savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų pirkimuose buvo teikiamos dažniau nei apskritai visų pirkimų vykdytojų statybos sektoriaus pirkimuose (žr. 59 pav.).

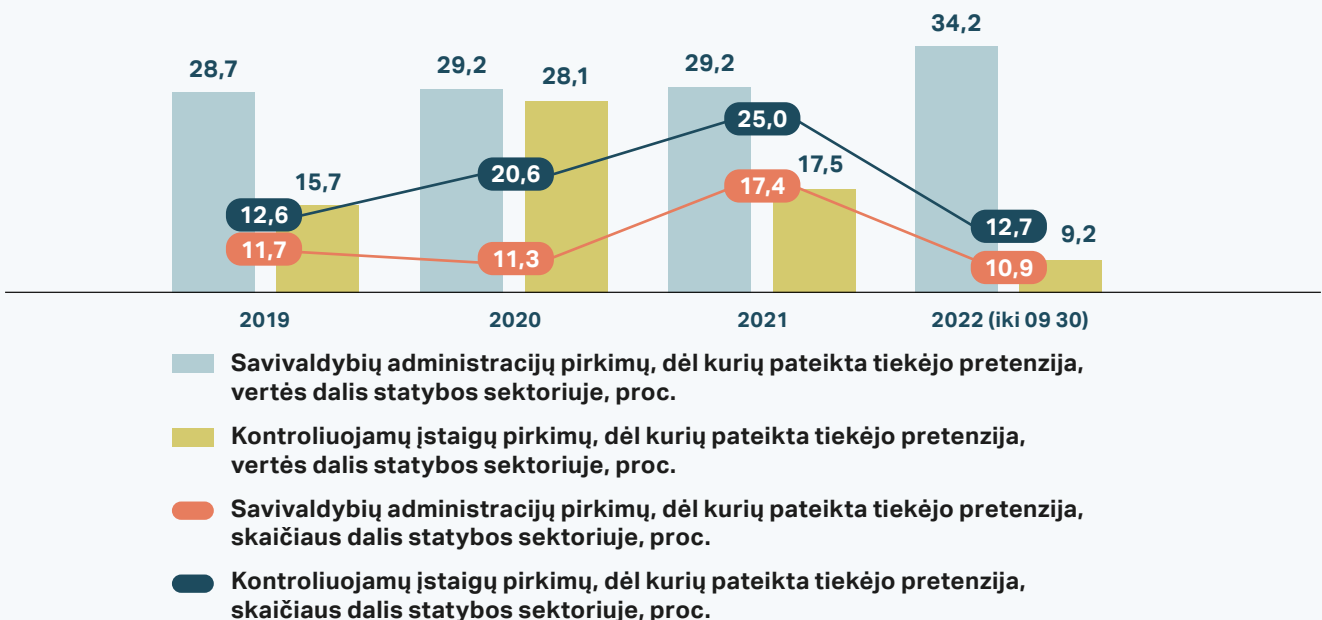
15 Kontroliuojamos įstaigos nustatytos pagal savivaldybių administracijų 2022 m. birželio–liepos mėn. pateiktą jų kontroliuojamų įstaigų (pirkimų vykdytojų), kurioms privalomas centralizavimas, sąrašą.

59 pav. Statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės ir skaičiaus dalis savivaldybių pirkimuose ir apskritai 2019–2022 m. pirkimuose, proc.

Lyginant savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų rodiklius, pastebėta, kad dažniau pretenzijų dėl vykdomų statybos sektoriaus pirkimų sulaukė savivaldybių kontroliuojamos įstaigos, tačiau savivaldybių administracijų vykdytų tokių pirkimų vertės dalis buvo didesnė (žr. 60 pav.).

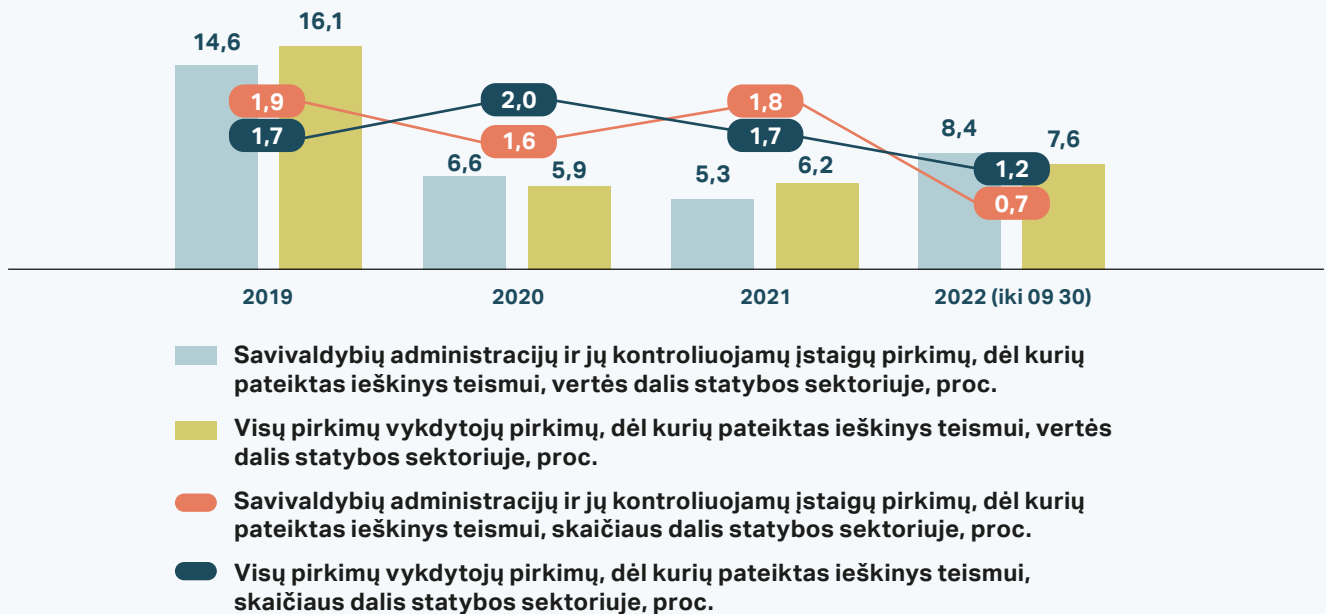
60 pav. Statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės ir skaičiaus dalis savivaldybių pirkimuose 2019–2022 m., proc.

Savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyis teismui, skaičiaus dalis reikšmingai nesiskyrė nuo visų pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje 2019–2022 m. laikotarpiu vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyis teismui, skaičiaus dalies ir atitinkamai siekė vidutiniškai 1,5 ir 1,7 proc. (žr. 61 pav.). 2022 m., palyginti su 2020–2021 m., augo tiek savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų pirkimų, tiek apskritai visų pirkimų vykdytojų statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas

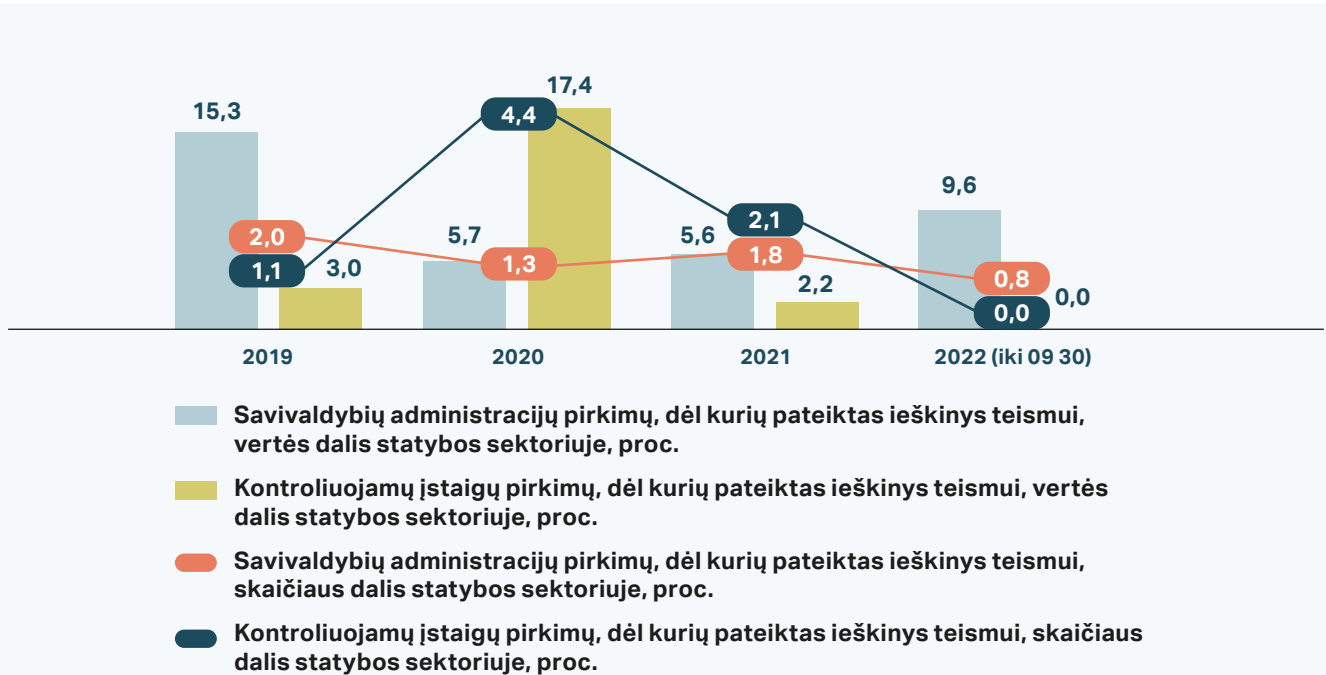
ieškinyms teismui, vertės dalis; savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų vykdytų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, vertė buvo didesnė ir siekė 8,4 proc., o visų statybos sektoriaus pirkimų vykdytojų – 7,6 proc. pirkimų vertės.

61 pav. **Statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, vertės ir skaičiaus dalis savivaldybių ir apskritai visuose 2019–2022 m. pirkimuose, proc.**

Pirkimus, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, dažniau vykdė kontroliuojamos įstaigos nei savivaldybių administracijos, atitinkamai vidutiniškai 1,9 ir 1,5 proc. 2019–2022 m. statybos sektoriuje vykdytų pirkimų; tačiau tokių pirkimų vertės dalis didesnė savivaldybių administracijų pirkimuose – 9,1 proc., o kontroliuojamų įstaigų – 5,7 proc. (žr. 62 pav.) pirkimų vertės.

62 pav. **Statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, vertės ir skaičiaus dalis savivaldybių pirkimuose 2019–2022 m., proc.**

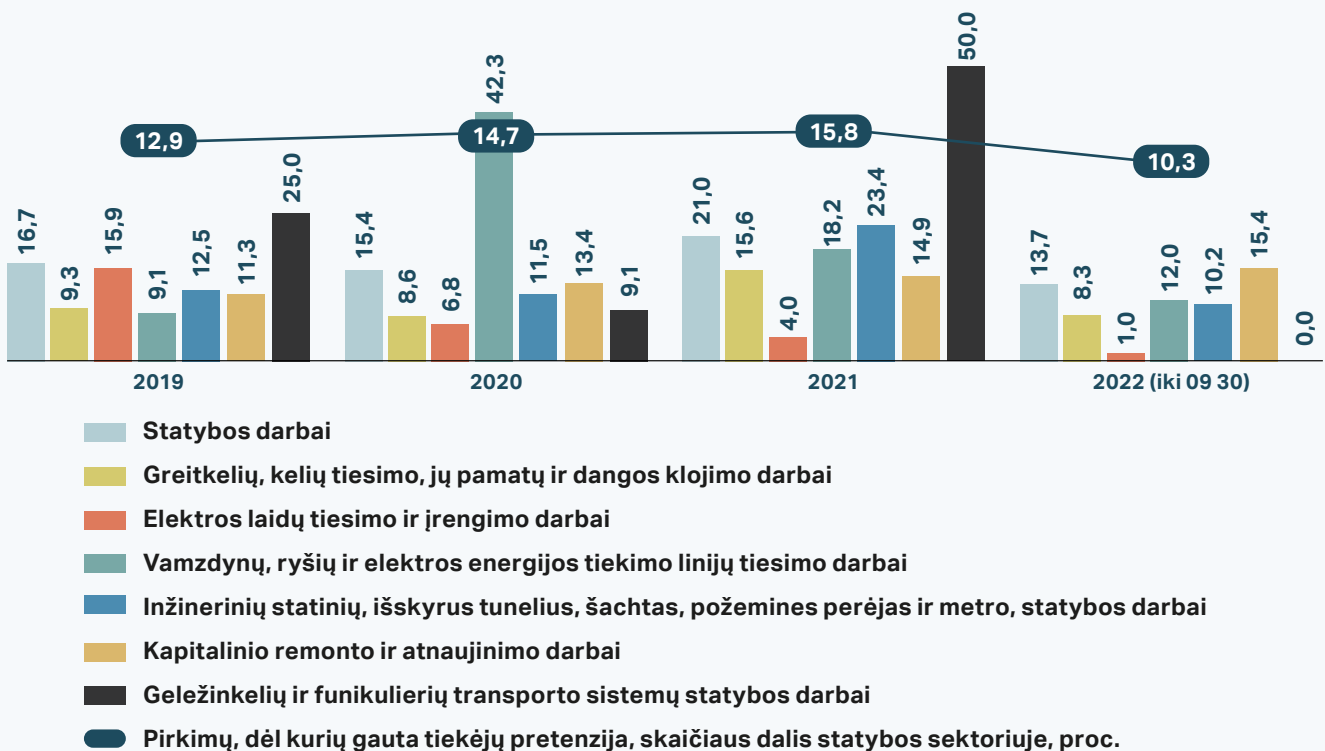
STATYBOS SEKTORIAUS PIRKIMŲ SKUNDŽIAMUMO RODIKLIAI PAGAL PIRKIMO OBJEKTŲ GRUPES

Siekiant nustatyti pirkimo objektus, dėl kurių pretenzijos teikiamos dažniausiai, buvo palygintos pirkimo objekto grupės pagal pirmus 5 BVPŽ kodo skaitmenis, kurių pirkimų bendra vertė 2019–2021 m. sudarė ne mažiau kaip 80 proc. visų statybos sektoriaus pirkimų vertės.

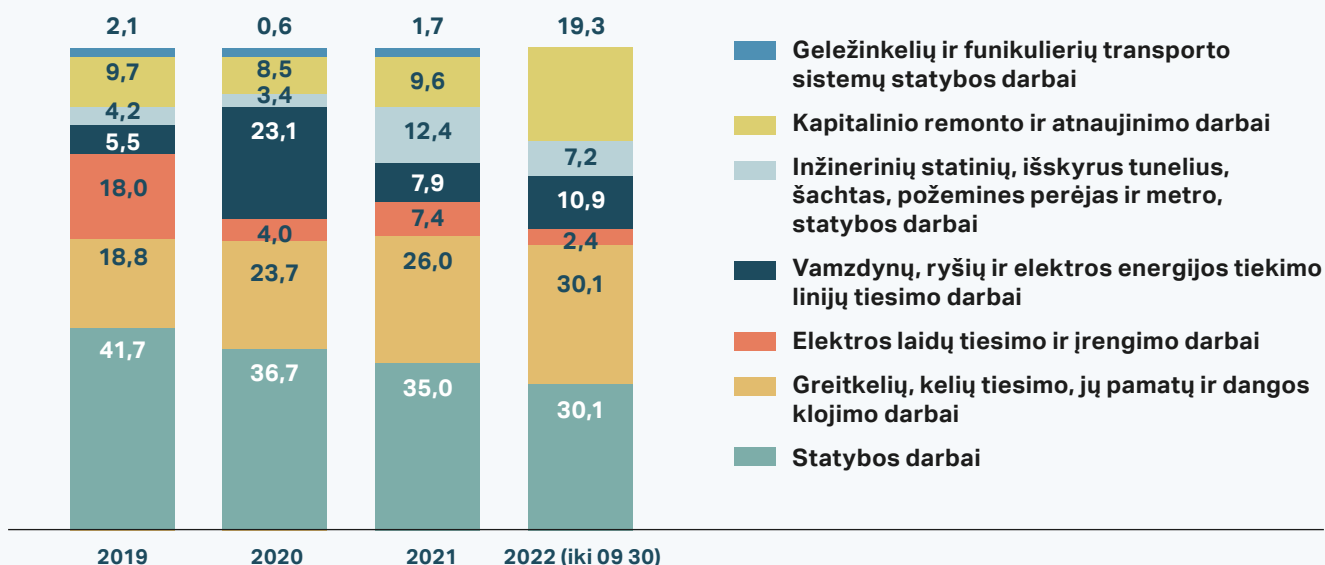
Daugiausia pretenzijų 2019–2022 m. laikotarpiu sulaukta įsigyjant statybos darbus – apie 36 proc. visų pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija tiriamose pirkimo objekto grupėse (žr. 64 pav.). Įsigyjant šios grupės pirkimo objektus, tokių pirkimų skaičiaus dalis vidutiniškai sudarė apie 17 proc. visų šios grupės pirkimų (žr. 63 pav.).

2019–2022 m. pagal pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertę didžiausią dalį – vidutiniškai apie 39 proc. visų tiriamų grupių pirkimų vertės, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, kaip ir pagal pirkimų skaičių, sudarė statybos darbų grupė (žr. 66 pav.). Šios pirkimo objekto grupės pirkimų, dėl kurių gauta pretenzija, vertės dalis 2019–2022 m. laikotarpiu vidutiniškai siekė 49,2 proc. visų šios grupės pirkimų. Ypač išsiskiria 2019 m., kai tokių pirkimų vertė sudarė apie 69 proc. šios grupės pirkimų vertės, tai daugiausia lėmė pirkimas „Objekto ruožo Vilnius–Klaipėda („Draugystės“ st.) elektrifikavimas – rangos darbų pirkimas“ (pirkimo Nr. 361216), kurį vykdė AB „Lietuvos geležinkeliai“, o jo vertė siekė beveik 440 mln. Eur (žr. 65 pav.).

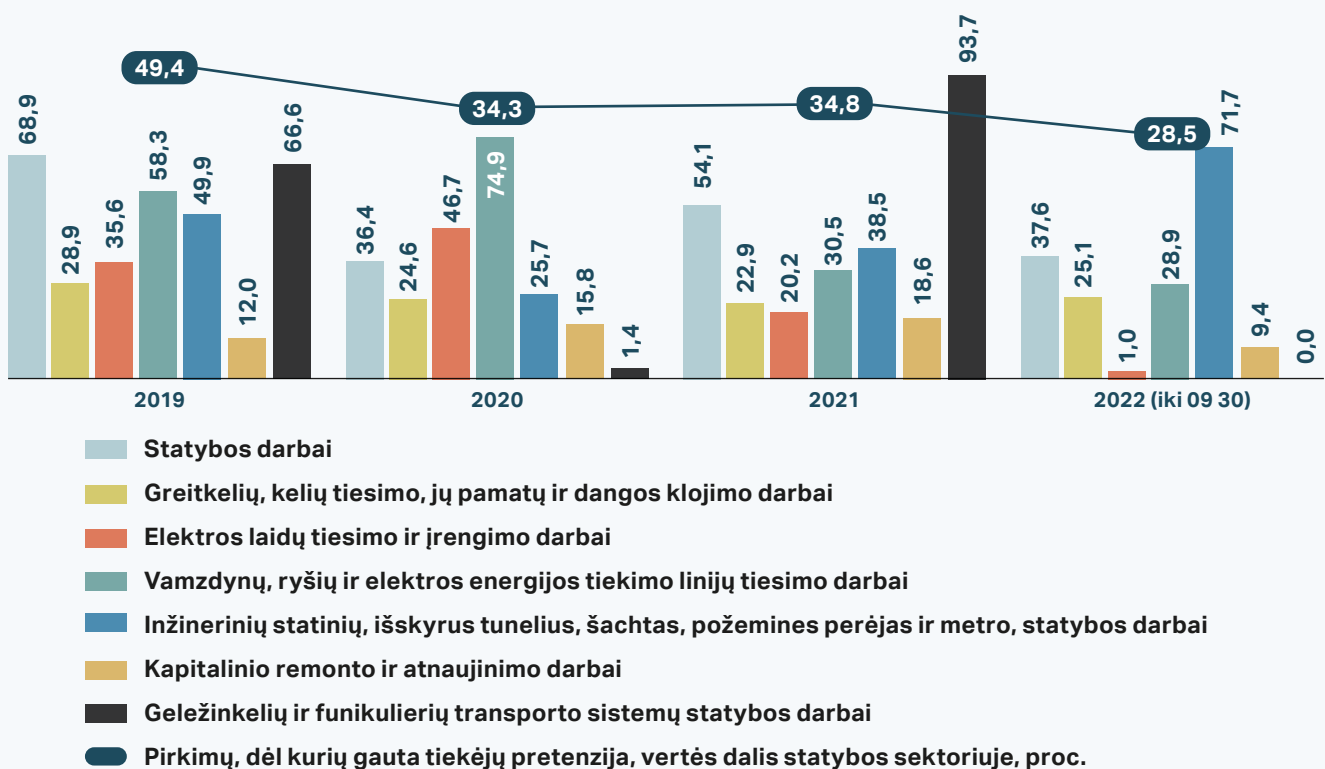
63 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus dalis pagal pirkimo objekto grupes, proc.

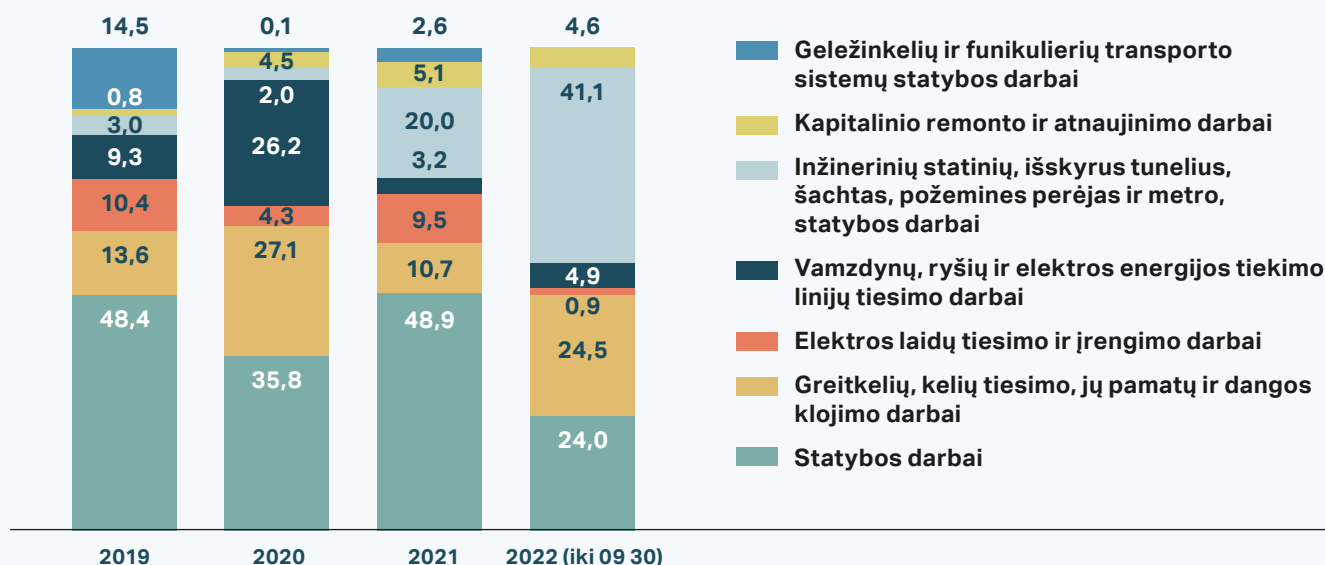
64 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes, proc.

65 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės dalis pagal pirkimo objekto grupes, proc.

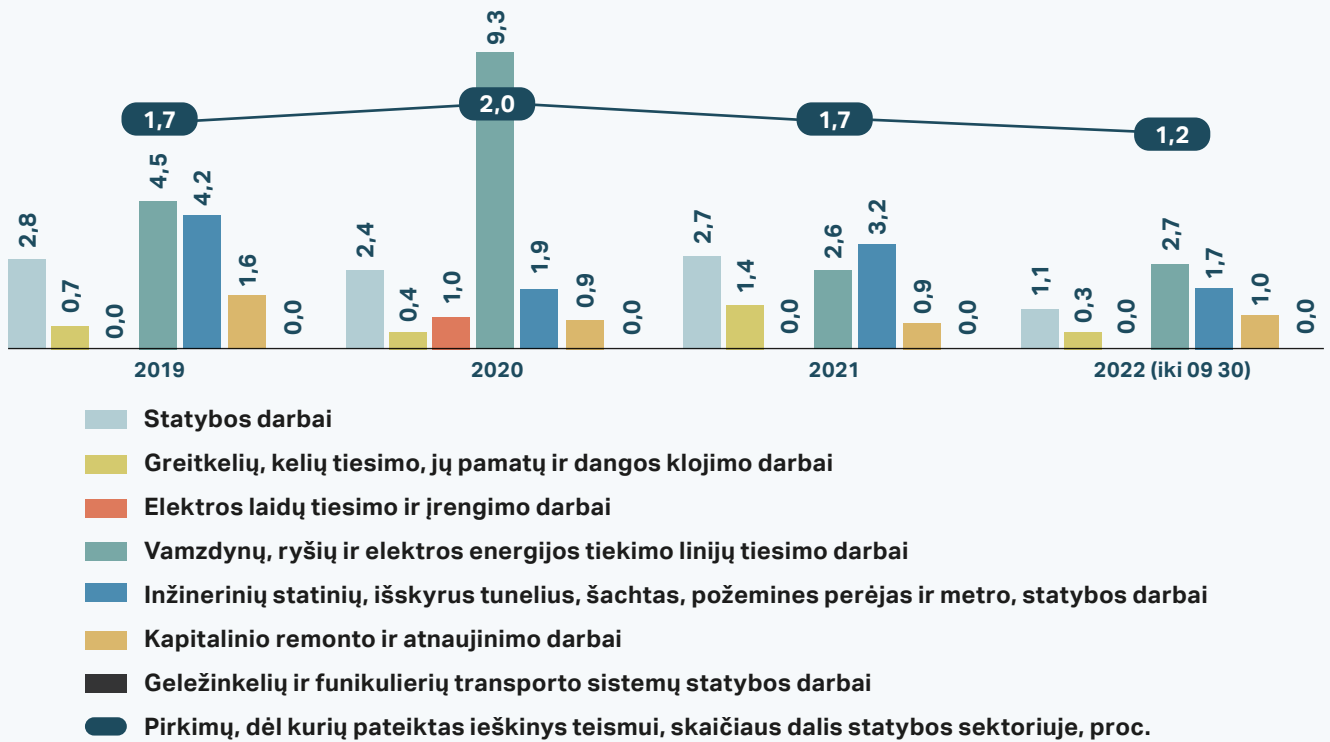
66 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes, proc.

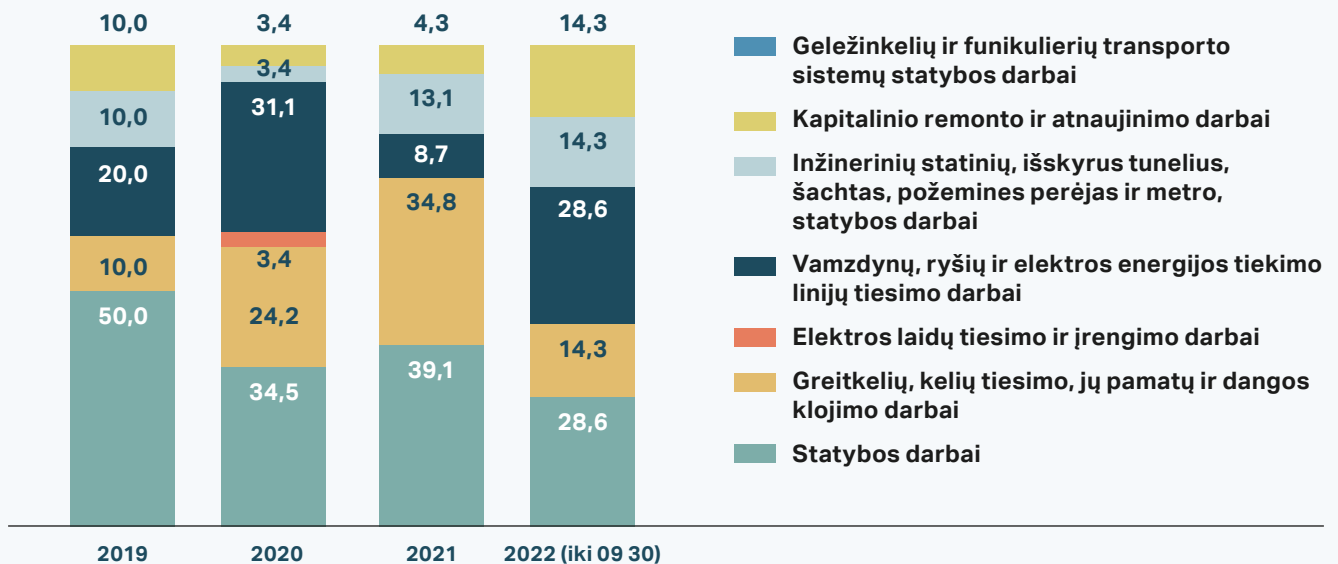
Dėl statybos darbų pirkimo objekto grupės pirkimų daugiausia pateikiama ir ieškinių teismams – vidutiniškai 38,1 proc. visų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, lyginamose pirkimo objekto grupėse (žr. 68 pav.). Analizuojant grupes atskirai, pastebėta, kad daugiausia pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vykdoma įsigyjant vamzdynų, ryšių ir elektros energijos tiekimo linijų tiesimo darbus – 4,8 proc. visų šios pirkimo objekto grupės pirkimų (žr. 67 pav.).

Pagal pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertę 2019–2021 m. dominavo statybos darbų pirkimų grupė – tokių pirkimų vertės dalis svyravo nuo 71,1 iki 42,2 proc. visų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertės lyginamose pirkimo objekto grupėse; 2022 m. didžiausia tokių pirkimų vertė buvo greitkelių, kelių tiesimo, jų pamatų ir dangų klojimo darbų pirkimų – 58,7 proc. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertės (žr. 70 pav.). Didžiausia pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, vertės dalis yra tarp pirkimų, kuriuos vykdančios įsigyjamos vamzdynų, ryšių ir elektros energijos tiekimo linijų tiesimo darbai – vidutiniškai 21,8 proc. visų šios pirkimo objekto grupės pirkimų vertės (žr. 69 pav.).

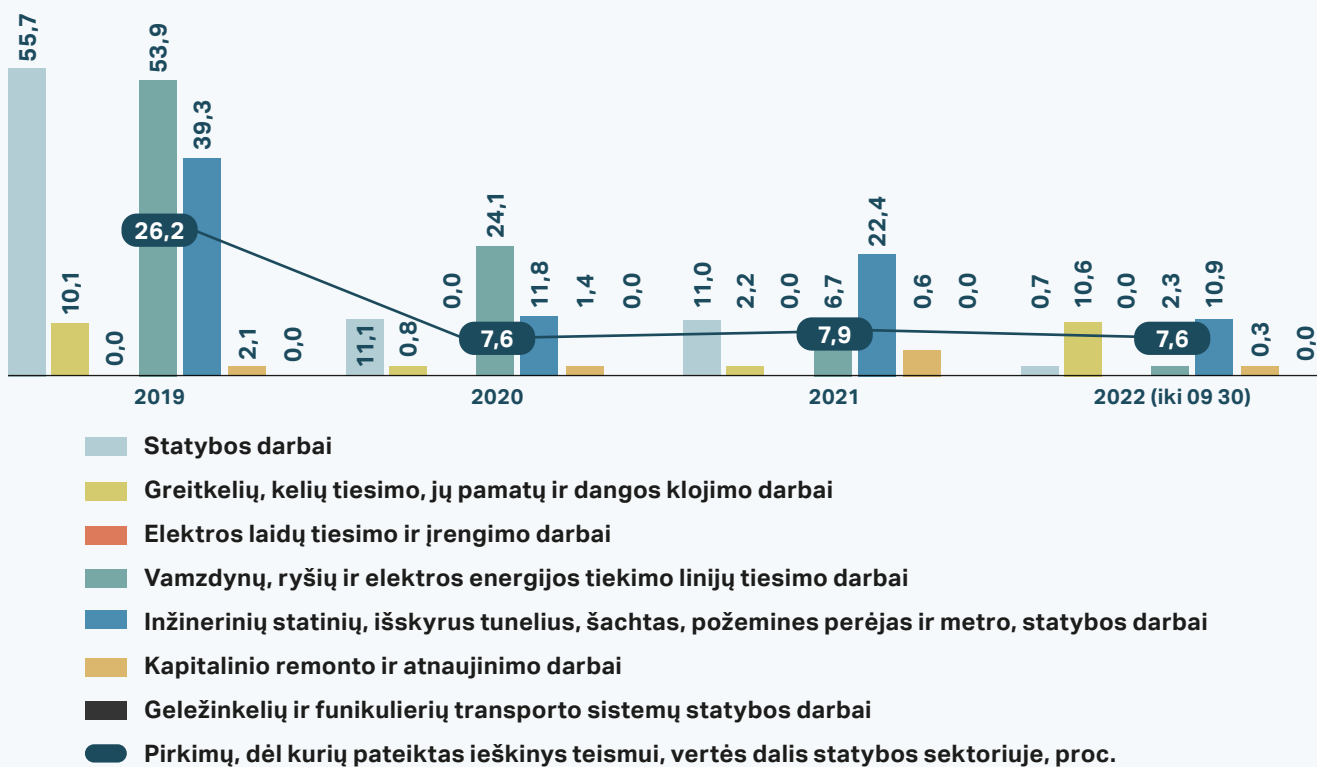
67 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, skaičiaus dalis pagal pirkimo objekto grupes, proc.

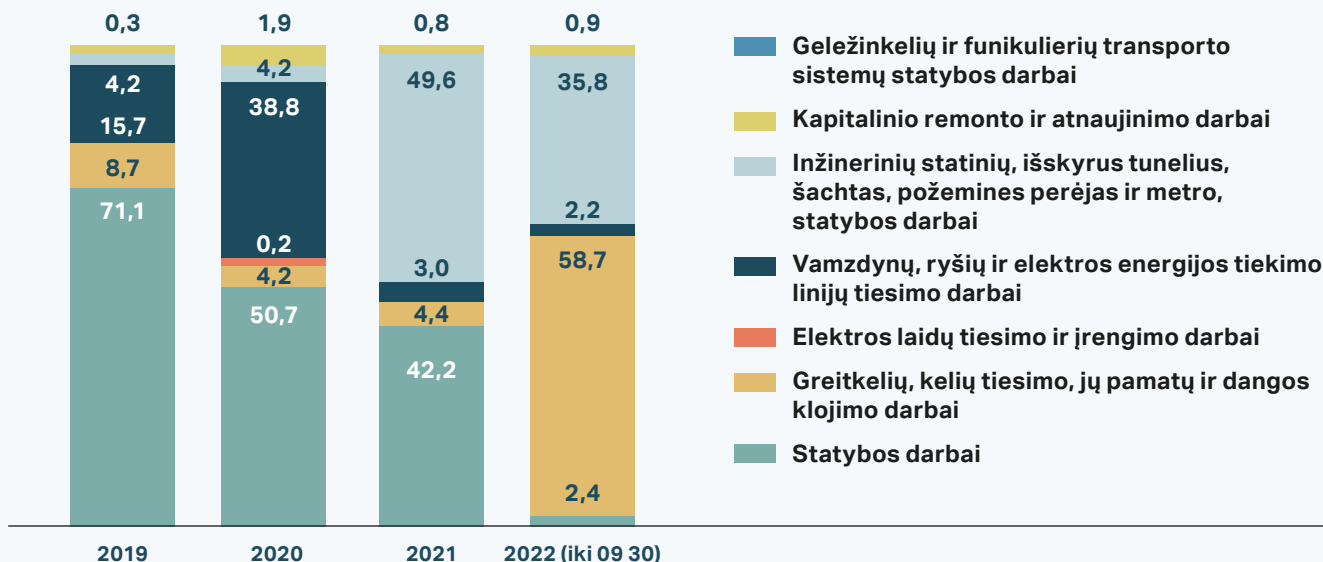
68 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, skaičiaus pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes, proc.

69 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, vertės dalis pagal pirkimo objekto grupes, proc.

70 pav. Statybos sektoriaus 2019–2022 m. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinyms teismui, vertės pasiskirstymas pagal pirkimo objekto grupes, proc.

PIRKIMŲ VYKDYTOJŲ APKLAUSOS REZULTATAI

Siekdama išsiaiškinti, su kokiomis problemomis ir iššūkiais susiduria statybos sektoriaus pirkimų vykdytojai, Tarnyba kvietė 2022 m. birželio 6–liepos 17 dienomis dalyvauti jos vykdytoje apklausoje „Klausimynas apie statybos sektoriaus pirkimų vykdymo problematiką“. Buvo apklausti pirkimų vykdytojai, kurie 2019–2021 m. statybos sektoriuje vykdė tarptautinius ir supaprastintus (be mažos vertės) pirkimus. Atsakymus pateikė apie 300 pirkimų vykdytojų.

Klausimynu buvo siekiama išsiaiškinti, kokia dalis organizacijų turi pareigybes, kurios skirtos vien tik viešųjų pirkimų funkcijai vykdyti; kokios priemonės padeda (padėtų) efektyviau vykdyti statybos sektoriaus pirkimus; koks pirkimų vykdytojų požiūris į kainos (sąnaudų) ir kokybės santykio ar sąnaudų kriterijų (toliau – kokybės kriterijai) taikymą vertinat, kaip dažnai per pastaruosius trejus metus organizacijos taikė juos statybos sektoriaus pirkimuose; kokie kokybės kriterijai sukuria didžiausią pridėtinę vertę; kiek sunku „įvertinti / patikrinti“ taikomus kokybės kriterijus; kaip dažnai ir kurie aplinkos apsaugos kriterijai buvo taikomi statybos sektoriaus pirkimuose vertinant pasiūlymus kokybės kriterijais; kokie veiksniai labiausiai lemia statybos darbų proceso (nuo planavimo iki sutarties įvykdymo) sėkmę; ar statinio techninio projekto parengimo paslaugų bei statinio statybos darbų pirkimas atskirai veikia statybos darbų tiekėjų konkurenciją ir ar tokiu atveju pirkimo sutarties vykdymas netampa per brangus ir (arba) sudėtingas techniniu požiūriu, ar tai kelia riziką netinkamai įvykdyti pirkimo sutartį; ar VPĮ ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų nuostatos bei statybos darbus reglamentuojančių teisės aktų nuostatos yra pakankamos ir aiškios; kaip dažnai pirkimų vykdytojai taiko tiesioginį atsiskaitymą su subrangovais; dėl kokių priežasčių dažniausiai kyla rizika tinkamai ir laiku įgyvendinti sutartis ir kt.

Toliau pateikiamos svarbiausios atliktos analizės įžvalgos, o išsamiai su apklausos rezultatais galima susipažinti Tarnybos tinklalapyje – [Klausimynas apie statybos sektoriaus pirkimų problematiką. Pirkimų vykdytojų apklausos rezultatai \(lrvt.lt\)](#).

Remdamasi apklausos rezultatais, **Viešųjų pirkimų tarnyba nustatė, kad:**

62 proc. respondentų nurodė, jog jų organizacijoje **yra pareigybė, skirta vien tik viešųjų pirkimų funkcijoms vykdyti**

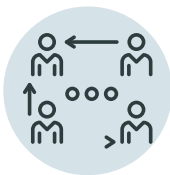
35 proc. apklaustųjų **sutiko (ar visiškai sutiko)**, kad jų organizacijos specialistams **trūksta kvalifikacijos viešųjų pirkimų srityje**

90 proc. respondentų teigė, jog jiems **VPĮ ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų nuostatos yra pakankamos ir aiškios**

Apie **88 proc.** nurodė, jog jiems **statybos darbus reglamentuojančių teisės aktų nuostatos yra pakankamos ir aiškios**

85 proc. respondentų sutinka (ar visiškai sutinka), kad standartizuoti kvalifikacijos reikalavimai padeda (padėtų) efektyviau vykdyti statybos sektoriaus pirkimus

52 proc. apklaustųjų sutinka (ar visiškai sutinka), kad trūksta kvalifikacijos tinkamai interpretuoti statybą reglamentuojančius teisės aktus ir su statyba susijusius techninius aspektus

36 proc. respondentų nesutinka (ar visiškai nesutinka), kad taikant kokybės kriterijus bus apribota konkurencija. Su tokiu teiginiu nei sutinka, nei nesutinka apie 46 proc. respondentų

Apie **60 proc.** respondentų nurodė, kad taikant kokybės kriterijus per pastaruosius metus buvo vertinami ir aplinkos apsaugos kriterijai

58 proc. apklaustųjų sutinka (ar visiškai sutinka), kad taikant kokybės kriterijus pasiūlymų kainos bus didesnės

Apie **93 proc.** respondentų sutinka (ar visiškai sutinka), kad didžiausią pridėtinę vertę sukuriantys kokybės kriterijai yra medžiagų kokybė, darbuotojų kvalifikacija ir patirtis

66 proc. apklaustųjų sutinka (ar visiškai sutinka), kad sudėtinga įvertinti, kokie statybos objektui taikomi kokybės kriterijai, gali būti svarbiausi

Daugiau nei **90 proc.** respondentų sutiko (ar visiškai sutiko), kad statybos darbų proceso (nuo planavimo iki sutarties įvykdymo) sėkmę labiausiai lemia **kokybiškas techninis (ar techninis darbo) projektas, rangovo kvalifikacija ir patirtis, tinkamas pirkimo dokumentų parengimas bei tinkamai parengta statybos darbų sutartis**

Apie **53 proc.** respondentų mano, kad, **statinio techninio projekto parengimo paslaugas ir statinio statybos darbus perkant kartu, rangovai gali daryti įtaką projekto sprendiniams, dėl to nukenčia projekto kokybė**

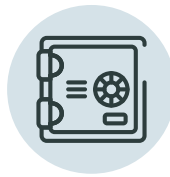

Tik apie **14 proc.** apklaustųjų mano, kad, **perkant statinio techninio projekto parengimo paslaugas ir statinio statybos darbus kartu, rizikų nėra**

Apie **67 proc.** respondentų mano, kad, **statinio techninio projekto parengimo paslaugas ir statinio statybos darbus perkant atskirai**, darbų vykdymo metu kyla poreikis tikslinti projektinius sprendimus, dėl to **didėja darbų sutarties kaina**

Vos **4,6 proc.** respondentų **sutiko (ar visiškai sutiko)**, kad, perkant statinio techninio projekto parengimo paslaugas bei statinio statybos darbus atskirai, statybos darbų tiekėjų **konkurencija yra mažesnė**

Beveik **32 proc.** apklaustųjų nurodė, jog per pastaruosius trejus metus jų vykdytose (vykdomose) sutartyse faktiškai **taikytas tiesioginis atsiskaitymas su subrangovais**

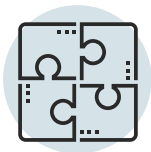
Daugiau nei **87 proc.** respondentų viena pagrindinių aplinkybių, dėl kurių kyla rizika tinkamai ir laiku įgyvendinti sutartį, laiko **klaidas ir netikslumus techniniame projekte**

Kitos apklausos rezultatų įžvalgos:

- **Daugiau nei 40 proc.** nurodė, jog per pastaruosius trejus metus jų atstovaujamoje organizacijoje **dažniausiai įsigyjama statybos darbų rūšis – statinio paprastasis remontas**;
- **beveik 60 proc.** nurodė, jog per pastaruosius trejus metus dar **neteko taikyti kokybės kriterijų** vertinant pasiūlymus statybos sektoriaus pirkimuose; **80 proc.** respondentų, kurie nurodė, jog jų atstovaujamoje organizacijoje nėra pareigybės, skirtos vien tik viešųjų pirkimų funkcijoms vykdyti, taip pat teigė, kad kokybės kriterijų statybos sektoriaus pirkimuose dar neteko taikyti; **vos 2,3 proc.** respondentų teigė, kad kokybės kriterijus taikė labai dažnai, t. y. visuose statybos sektoriaus pirkimuose;
- **74,6 proc.** apklaustųjų, kurie nurodė, kad per pastaruosius trejus metus pasiūlymams vertinti taikė kokybės kriterijus, taip pat teigė, kad **kartais arba dažnai**, siekdami įvertinti pasirinktos formulės tinkamumą, **pasitelkė modeliavimą** pasverdami kiekvieno kriterijaus „kainą“ ir jiems suteikiamo lyginamojo svorio įtaką išrenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą;
- **didesnė dalis nesutinka (ar visiškai nesutinka), kad taikant kokybės kriterijus procedūros nutraukiamos dažniau nei taikant mažiausios kainos kriterijų**. Dažniau su tokiu teiginiu nei sutiko, nei nesutiko tie, kurie nurodė, jog jų atstovaujamoje organizacijoje nėra pareigybės, skirtos vien tik viešųjų pirkimų funkcijoms vykdyti, ar tie, kurie per pastaruosius trejus metus netaikė kokybės kriterijų vertinant pasiūlymus statybos sektoriaus pirkimuose;
- daugiausia respondentų sutinka (ar visiškai sutinka), kad **lengviausiai „įvertinami / patikrinami“ kokybės kriterijai yra darbų atlikimo bei papildomas garantinis terminai**. Mažiausiai sutinka (ar visiškai sutinka), kad tokie kriterijai, kaip statinio informacinio modelio (BIM) naudojimas ir „žalieji“ kriterijai, yra lengviausiai „įvertinami / patikrinami“;
- nors **apie 50 proc.** respondentų **sutiko (ar visiškai sutiko), kad rinkoje yra pakankamai tiekėjų, vykdančių naujos statybos darbus**, sutinkančių (ar visiškai sutinkančių), kad tokių tiekėjų **viešuosiuose pirkimuose** dalyvauja pakankamai, dalis mažesnė – **apie 37 proc.**; **apie 60 proc. sutinka (ar visiškai sutin-**

ka), kad rinkoje yra pakankamai tiekėjų, vykdančių statinių rekonstravimo, remonto ir pan. darbus, tačiau sutinkančių (ar visiškai sutinkančių), kad tokių tiekėjų viešuosiuose pirkimuose dalyvauja pakankamai, dalis mažesnė – apie 45 proc.;

- **37 proc.** respondentų sutinka (ar visiškai sutinka), kad per pastaruosius trejus metus statybos sektoriaus pirkimų **konkurencingumas didėjo. 30,5 proc.** respondentų sutinka (ar visiškai sutinka), kad **kokybės kriterijų taikymas didina statybos sektoriaus pirkimų konkurencingumą.**

METODINĖ PAGALBA

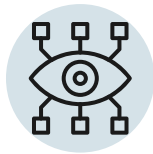
Tarnyba, tęsdama bendradarbiavimą su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos statybininkų ir Lietuvos projektavimo įmonių asociacijomis, 2022 m. parengė Projektavimo paslaugų pirkimų gairių ir Statybos darbų pirkimų gairių **atnaujinimo projektus** (toliau – Gairės). Gaires planuojama paskelbti 2023 m. pradžioje Tarnybos tinklapyje, adresu <https://vpt.lrv.lt/lt/metodine-pagalba/gaires-ir-rekomendacijos>.

Gairių projektuose atlikti šie pakeitimai:

- atnaujinti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų sąrašai, **įtraukiant naujus kriterijus, tarp jų ir susijusius su socialiniais bei aplinkosaugos aspektais;**
- ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų prieduose, be įprastos ekonominio naudingumo skaičiavimo formulės, **pateikta „PSIBouw“ formulė**, kuria naudodamasis pirkimo vykdytojas gali įsivertinti, kokia yra kiekvieno kriterijaus „kaina“, kiek daugiau pirkimo vykdytojas yra linkęs mokėti už kokybę;
- pateikta naujos aktualios informacijos apie kvalifikacijos reikalavimus;
- atlikti pakeitimai, susiję su viešųjų pirkimų, projektavimo ir statybos darbų teisinio reguliavimo pasikeitimais, taip pat pateikta kita aktuali papildoma informacija.

Reaguodama į susidariusią situaciją dėl gerokai išaugusių tam tikrų medžiagų, energijos išteklių, kitų resursų kainų, tiekimo grandinių sutrikimo ir pan., taip pat atsižvelgdama į tai, kad tiek pirkimų vykdytojai, tiek tiekėjai susiduria su praktinėmis problemomis dėl jau sudarytų pirkimo sutarčių keitimo, Tarnyba pirkimo vykdytojams teikė su konkrečios pirkimo sutarties keitimu susijusias konsultacijas bei metodinę pagalbą. **Iš viso suteikta 19 konsultacijų.**

Tarnyba kartu su socialiniais partneriais parengė statybos rangos darbų tipinę sutartį. Rengiant šios tipinės sutarties nuostatas, buvo atsižvelgta tiek į esamą statybos darbų sutarčių vykdymo problematiką, tiek į gerąsias patirtis. Dokumente siekta suderinti abiejų sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą, aiškiai numatyti atsakomybės sritis, rizikų pasidalijimą, sutarties valdymo principus. Tikimės, kad parengta sutartis taps patogiu ir veiksmingu įrankiu pirkimų vykdytojams atliekant darbų pirkimus, o sudarytų sutarčių vykdymas taps aiškus, sklandus ir kuriantis pridėtinę vertę abiem sutarties šalims. Tipinė sutartis prieinama Tarnybos tinklalapio poskyryje *Metodinė pagalba* > [Gairės ir rekomendacijos](#)

PREVENČINĖ STATYBOS DARBŲ PIRKIMŲ PERŽIŪRA

Tarnyba, vykdydama prevencinį darbą, šiais metais atliko naujai paskelbtų statybos darbų pirkimų, atrinktų pagal nustatytus kriterijus, dokumentų prevencinę peržiūrą.

Nuo statybos darbų pirkimų prevencinės peržiūros pradžios **peržiūrėti 292 statybos darbų pirkimų dokumentai, pirkimų vykdytojams pateiktos 176 pirkimo dokumentų nuostatų tikslinimo ir (arba) keitimo rekomendacijos:**

- peržiūrėtų pirkimų vertė sudaro 965 273 314,18 Eur be PVM;
- peržiūrėti 229 supaprastinti, 62 tarptautinės vertės ir 1 mažos vertės pirkimas;
- daugiausia pirkimų vykdyta vadovaujantis VPĮ – 227 pirkimai, PĮ – 64 pirkimai, pagal Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą vykdytas 1 statybos darbų pirkimas;
- iš visų prevencine tvarka peržiūrėtų pirkimų 2 pirkimai vykdyti siekiant sukurti DPS, 6 pirkimai vykdyti siekiant sudaryti preliminarįsias sutartis.

8 lentelė. 5 didžiausi pagal vertę prevencine tvarka 2022 m. peržiūrėti pirkimai

Pirkimų vykdytojo pavadinimas	Pirkimo Nr.	Pirkimo pavadinimas	Numatoma pirkimo vertė EUR be PVM	Taikomas įstatymas
LITGRID, AB	600404	330/110/10 kV Kruonio HAE 330 kV skirstyklos rekonstravimas	51 898 900,00	PĮ
Valstybės įmonė „Lietuvos oro uostai“	607704	Vilniaus oro uosto T4 terminalo ir transporto prieigų rangos darbai	41 487 407,91	PĮ
Valstybės įmonė Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija	606108	Objekto „Klaipėdos valstybinio jūrų uosto vidinio laivybos kanalo nuo PK(26) iki PK(85) gilinimas (iki 15,5 m) ir platinimas“ gilinimo darbų pirkimas	37 883 783,00	PĮ
Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	610396	Daugiafunkcio sporto centro Gargžduose, Dariaus ir Girėno g. 4, darbo projekto parengimas ir statyba	24 200 000,00	VPĮ
Panevėžio miesto savivaldybės administracija	612733	Panevėžio daugiafunkcio sporto ir sveikatingumo centro „Aukštaitija“, A. Jakšto g. 1, darbo projekto parengimas ir rangos darbai	22 817 306,44	VPĮ

Vykdamat statybos darbų pirkimo dokumentų prevencinę peržiūrą dažniausiai rekomendacijos teiktos dėl:

- pirkimo dokumentuose nustatytų kvalifikacijos reikalavimų (98 rekomendacijos);
- pirkimo sutarties nuostatų (50 rekomendacijų);
- ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų ir vertinimo tvarkos bei sąsajumo su pirkimo sutarties vykdymu (30 rekomendacijų);
- pašalinimo pagrindų (36 rekomendacijos);
- aplinkosaugos standartų tinkamo taikymo (10 rekomendacijų).

Atsižvelgiant į prevencinio darbo metu nustatytus pirkimo dokumentų netikslumus, toliau pateikiamos **Tarnybos pastabos bei rekomendacijos, į kurias patartina atsižvelgti rengiant naujų pirkimų dokumentus:**

- **TIEKĖJŲ PAŠALINIMO PAGRINDAI**

Pirkimų vykdytojai, nustatydami tiekėjų pašalinimo pagrindus, neatsižvelgia į nuo 2022 m. sausio 1 d. ir nuo 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojusius VPĮ pakeitimus, kurie pakeitė tam tikrų pašalinimo pagrindų, numatytų VPĮ 46 straipsnyje, formuliuotes, taikymą bei reikalavimų privalomumą. Siekiant tinkamai suformuluoti pašalinimo pagrindus, rekomenduotina naudotis Tarnybos parengta [Pavyzdine pašalinimo pagrindų lentele](#).

- **KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI**

Pirkimų vykdytojai pirkimų dokumentuose nepateikia aiškios informacijos dėl reikalaujamų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų užsienio šalių juridiniams asmenims (tiekėjams) ir užsienio šalių fiziniams asmenims (specialistams) jų kilmės valstybėje turimų teisių užsiimti analogiška veikla vertinimo, kaip nurodyta [Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos](#) 8.5 papunktyje.

Nustatant reikalavimą tiekėjui turėti teisę **verstis veikla, kuri reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti, ar nustatant kvalifikacijos reikalavimus specialistams, turintiems teisę Lietuvos Respublikoje eiti ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų pareigas**, netinkamai nurodomos statinio kategorijos ar statinių grupės. Dažnu atveju iš viso nenurodomas statinio pogrupis. Taigi kvalifikacijos reikalavimai formuluojami netinkamai, jie yra per aukšti bei neproporcingi pirkimo objektui ir (arba) nesusiję su pirkimo objektu.

Ir priešingai, nustatant reikalavimus **dėl patirties**, reikalaujama turėti panašių į pirkimo objektą darbų atlikimo patirties, tačiau panašių darbų apibrėžimas susiaurinamas iki statinių pogrupio, taip nepagrįstai apribojama galimybė pirkime dalyvauti tiems tiekėjams, kurie neturi konkretaus nurodyto pogrupio statybos darbų patirties, bet turi patirties kituose su pirkimo objektu susijusios statinių grupės pogrupiuose.

- **PIRKIMO SUTARTIES SĄLYGOS**

Prevencinio darbo metu nustatyta, kad pirkimų vykdytojai, dažnu atveju neįvertinę rinkoje susidariusios sudėtingos situacijos dėl gerokai pabrangusių statybinių medžiagų, energijos išteklių bei kitų resursų, stringančių tiekimo grandinių, vėluojančių užsakytų medžiagų ir pan., pirkimo sutarčių projektuose nenustato kainos (įkainių) perskaičiavimo (indeksavimo) tvarkos ir nenumato galimybės pratęsti darbų atlikimo terminą, todėl Tarnyba rekomendavo sutartyse nusimatyti kainų (įkainių) peržiūros galimybę pakitus kainų lygiui, nustatyti darbų atlikimo terminų pratęsimo sąlygas, netaikyti darbų atlikimo termino, kaip ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus.

Tarnyba atkreipė dėmesį, kad statybos darbų pirkimo sutarties atveju infliacijos / defliacijos arba vartotojų kainų indekso duomenys, siekiant perskaičiuoti sutarties kainą (įkainį), yra netinkami. Statybos darbų pirkimo sutartyje nustatant kainos (įkainio) perskaičiavimo taisykles, jos turi būti siejamos su statybos sąnaudų elementų kainų indekso pokyčio duomenimis.

Taip pat buvo atkreipiamas dėmesys, kad nuo 2022 m. liepos 1 d. įsigaliojo [Kainodaros taisyklių nustatymo metodikos](#) pakeitimai, kuriuose nustatyta pareiga pirkimų vykdytojams sutartyje nustatyti bent vieną peržiūros sąlygą, kuri numatytų kainos (įkainių) perskaičiavimą dėl aplinkybių, nesusijusių su mokesčių pasikeitimu, kai darbų atlikimo laikotarpis kartu su numatytu sutarties pratęsimu yra 6 (šeši) mėnesiai ar ilgesnis.

- **REKOMENDACIJOS DĖL KOKYBĖS KRITERIJŲ IR JŲ VERTINIMO TVARKOS NUSTATYMO**

Pirkimų vykdytojai statybos darbų pirkimuose trumpesnį darbų atlikimo terminą dažnai renkasi kaip vieną iš kokybės vertinimo kriterijų, tačiau pirkimo sutartyse nenustato sankcijos (arba nustato netinkamas) už darbų nevykdymą pasiūlyme nustatytais terminais arba sankcijos už darbų nevykdymą / netinkamą vykdymą yra nepakankamos („neatgrasančios“), o tai neužtikrina, kad sutarties vykdymo metu pirkimą laimėjęs tiekėjas deklaruotus ir prisiimtus įsipareigojimus dėl trumpesnių darbų atlikimo terminų vykdytų tinkamai. Be to, pirkimų vykdytojai neįsivertina šio kriterijaus pasirinkimo tikslingumo, ypač vertindami rinkoje susidariusią sudėtingą situaciją dėl karo veikslių bei kitų ekonominių sunkumų.

Vienas iš dažniausiai pirkimo vykdytojų nustatomų kokybės vertinimo kriterijų yra papildomas statinio garantinis terminas, tačiau pirkimo dokumentuose nenurodoma, kuriam garantiniam terminui pagal CK 6.698 straipsnį turi būti siūlomas papildomas statinio garantinis terminas metais. Be to, pirkimo sutartyse nenustatomos sąlygos, t. y. aiškiai nenurodomas tiekėjo deklaruotų įsipareigojimų vykdymo patikros mechanizmas, nenustatomos sankcijos dėl papildomo statinio garantinio termino netaikymo ir pan.

- **DĖL KAINOS IR KOKYBĖS KRITERIJŲ LYGINAMŲJŲ SVORIŲ IR TAIKOMŲ FORMULIŲ**

Pirkimų vykdytojai, nustatydami ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų lyginamuosius svorius, neįvertina, kokia gali būti kiekvieno balo „kaina“, kiek daugiau pirkimo vykdytojas linkęs mokėti už kokybę ir kokią papildomą ekonominę naudą suteiks laimėjusio tiekėjo prisiimti įsipareigojimai. Rekomenduotina pirkimų vykdytojams, visais atvejais prieš nustatant kriterijus bei jų lyginamuosius svorius, atlikti modeliavimus ir įvertinti objektyvius poreikius. Kainos ir kokybės kriterijams apskaičiuoti pirkimų vykdytojai dažniausiai nustato santykinės formules, t. y. tiekėjų kokybės parametrus vertina tarpusavyje.

Tarnyba rekomenduoja kainos ir kokybės kriterijams apskaičiuoti nustatyti absoliutes formules arba pirkimo dokumentuose nustatyti kitokias aiškias ir nedviprasmiškas balų skyrimo taisykles, pagal kurias skiriami balai priklauso tik nuo paties vertinamo pasiūlymo (nelyginant pasiūlymų tarpusavyje).

Rekomenduojama naudotis Tarnybos parengtomis [Kainos ir kokybės santykio vertinimo formulių, taikomų išrenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, mokomąją skaičiuokle](#), [Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo nustatymo gairėmis](#).

IŽVALGOS

STATYBOS SEKTORIAUS PIRKIMŲ APIMTIES POKYČIAI

- Bendra šalyje statybos darbams įsigyti išleidžiamų lėšų suma to meto kainomis 2019–2021 m. laikotarpiu padidėjo nuo 3,4 iki 3,8 mlrd. Eur. Tai lėmė dideli statybos sąnaudų elementų kainų pokyčiai;
- statybos darbų viešųjų pirkimų vertė sudarė vidutiniškai apie 68 proc. per metus visų šalyje statybos darbams įsigyti išleidžiamų lėšų;
- 2019–2021 m. laikotarpiu statybos sektoriaus viešųjų pirkimų sutarčių vertės dalis sumažėjo nuo 50,9 iki 37,6 proc. ir per metus siekė vidutiniškai 2,4 mlrd. Eur. Statybos darbų viešųjų pirkimų apimčių mažėjimas nuo 2020 m. sietinas su ES 2014–2020 m. finansinio laikotarpio pabaiga;
- 2019–2021 m. laikotarpiu ES finansuojamų pirkimų skaičiaus dalis sumažėjo nuo 34,4 iki 22,7 proc., o vertės dalis – nuo 42,3 iki 34 proc.;
- 2019–2021 m. laikotarpiu didžiausia per metus statybos sektoriaus lėšų dalis vidutiniškai išleista statybos darbams (28 proc.), elektros laidų tiesimo ir įrengimo darbams (10 proc.), kelių remonto darbams (7 proc.) ir kapitalinio remonto ir atnaujinimo darbams (5 proc.). Likusioms 276 pirkimo objekto kategorijoms atiteko 50 proc. visos statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės.

PIRKIMŲ VYKDYTOJAI

- Statybos sektoriuje pirkimus vykdžiusių pirkimų vykdytojų skaičius 2019–2021 m. padidėjo 32 proc. Tą lėmė gerokai išaugęs pirkimų vykdytojų, įsigijusių statybos darbus per CPO, skaičius – 2021 m., palyginti su 2020 m., jų pagausėjo daugiau nei 60 proc.;
- 10 didžiausių pirkimų vykdytojų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės dalis 2019–2021 m. vidutiniškai per metus siekė apie 62 proc. statybos sektoriuje išleistų lėšų, 400 pirkimų vykdytojų atiteko likę 38 proc.;
- daugiausia lėšų statybos sektoriuje išleido Vilniaus apskrityje veikiantys pirkimų vykdytojai – 64 proc.

RANGOVAI

- 2019–2021 m. 8 proc. padidėjo pavienių rangovų ir 48 proc. sumažėjo rangovų – ūkio subjektų grupių skaičius;
- 2019–2021 m. SVV įmonių sudarytų sutarčių skaičiaus dalis statybos sektoriuje reikšmingai nesikeitė – siekė apie 80 proc. nuo visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių skaičiaus, o vertės dalis paaugo beveik 15 procentinių dalių – keitėsi nuo 44,8 iki 59,5 proc. nuo visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių vertės, tačiau išliko mažesnė nei apskritai visuose pirkimuose;
- 2019–2021 m. laikotarpiu, palyginti su 2017–2018 m., didžiausių pagal laimėtų pirkimų vertę rangovų sutarčių vertės dalis išliko beveik nepakitusi – 20 rangovų dalis sudarė apie 49 proc., 10-ties – apie 36 proc. sutarčių vertės;
- užsienio rangovai Lietuvos statybos sektoriaus viešuosiuose pirkimuose užima nedidelę dalį – jų sudarytų sutarčių vertė 2019 m. siekė 17,5 proc., 2020–2021 m. – apie 7 proc. Dažniausiai Lietuvos statybos darbų pirkimus 2019–2021 m. laikotarpiu laimėjo Latvijos, Danijos ir Vokietijos rangovai;
- 2019–2021 m. sudarytų sutarčių, kurių vykdymo metu ketinama pasitelkti subrangovus, skaičiaus dalis išliko beveik nepakitusi – apie 35 proc., o vertės dalis mažėjo nuo 71,8 iki 58,6 proc.

PIRKIMŲ RODIKLIAI

Bendri rodikliai

- 2021 m., palyginti su 2019 m., pirkimų, kai taikytas ne vien kainos kriterijus, vertės dalis sumažėjo 13,8 procentinės dalies – keitėsi nuo 53,4 iki 39,6 proc., skaičiaus dalis augo 2,1 procentinės dalies – nuo 14,4 iki 16,5 proc. 2019–2022 m. statybos sektoriuje pasiūlymai buvo vertinami ne vien pagal kainos kriterijų dažniau nei apskritai visuose pirkimuose – tokių pirkimų dalis pagal vertę statybos sektoriuje buvo didesnė vidutiniškai 10 procentinių dalių nei apskritai visuose pirkimuose, o pagal skaičių – 3 procentinėmis dalimis;
- žaliųjų pirkimų skaičiaus ir vertės dalis 2021 m., palyginti su 2019 m., reikšmingai augo – atitinkamai 7 (nuo 2,7 iki 18 proc.) ir 9 kartus (nuo 2,6 iki 23,3 proc.). Nuo 2021 m. aplinkosaugos reikalavimai statybos sektoriaus pirkimuose buvo taikomi dažniau tiek pagal pirkimų vertę, tiek pagal skaičių nei apskritai visuose viešuosiuose pirkimuose;
- „vieno tiekėjo“ pirkimų skaičiaus (su atmestais pasiūlymais) dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu mažėjo apie 10 procentinių dalių (23,4 iki 14,3 proc.) ir buvo gerokai mažesnė nei apskritai visuose pirkimuose;
- vidutinis pasiūlymų skaičius statybos sektoriuje gerokai didesnis nei apskritai visuose pirkimuose, atitinkamai 2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai siekė 4,1 ir 2,4 pasiūlymo;
- 2019–2021 m. atmestų pasiūlymų skaičiaus dalis statybos sektoriuje sumažėjo 2,3 procentinėmis dalimis (nuo 16,9 iki 14,6 proc.), dažniausiai pasiūlymai buvo atmetami dėl per didelės kainos. Statybos sektoriuje pasiūlymai buvo atmetami rečiau nei apskritai visuose pirkimuose;
- neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. buvo šiek tiek didesnė nei visų pirkimų – vidutiniškai siekė 27 proc., o apskritai visuose pirkimuose vidutiniškai siekė 25 proc. 2022 m. neįvykusių pirkimų skaičiaus dalis augo tiek statybos sektoriuje, tiek apskritai visuose pirkimuose;
- 2019–2021 m. laikotarpiu dažniausiai pirkimai statybos sektoriuje neįvyko dėl nutrauktų pirkimo procedūrų arba atmetus visas paraiškas, pasiūlymus, atitinkamai – 43 ir 41 proc. atvejų nuo visų neįvykusių pirkimų statybos sektoriuje skaičiaus;
- 2019–2021 m. laikotarpiu sutarčių pakeitimų skaičius statybos sektoriuje padidėjo beveik 28 proc.;
- sudarytų preliminariųjų sutarčių skaičiaus dalis nuo visų statybos sektoriuje sudarytų sutarčių 2019–2021 m. augo beveik 3 procentinėmis dalimis. DPS pagrindu sudarytų sutarčių vertės dalis padidėjo beveik 4 procentinėmis dalimis.

Rodikliai pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai

- „vieno tiekėjo“ pirkimų (su atmestais pasiūlymais) skaičiaus dalis statybos sektoriuje 2019–2021 m. laikotarpiu pagal apskritis, kuriose veikia pirkimų vykdytojai, didžiausia buvo Kauno, Alytaus ir Utenos apskrityse – po 28 proc., mažiausia Vilniaus apskrityje – 15,3 proc.;
- daugiausia pasiūlymų statybos sektoriaus pirkimuose sulaukia Vilniaus apskrityje veikiantys pirkimų vykdytojai – vidutiniškai 4,7, kiek mažiau – Šiaulių ir Klaipėdos apskričių pirkimų vykdytojai – apie 4, Kauno apskrities – 3,7, mažiausiai – vidutiniškai 3 pasiūlymų – Tauragės apskrities pirkimų vykdytojai;
- daugiausia pasiūlymų statybos sektoriaus pirkimuose atmetama Kauno apskrityje veikiančių pirkimų vykdytojų pirkimuose – apie 23,3 proc., mažiausiai – Vilniaus apskrityje (11,6 proc.).

PIRKIMŲ SKUNDŽIAMUMAS PRETENZIJOMIS IR IEŠKINIAIS TEISMAMS

- Pagal pretenzijų pateikimo dažnumą statybos sektoriaus pirkimai nuo visų apskritai pirkimų pernelyg nesiskyrė, tačiau statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta pretenzijų, vertės dalis buvo didesnė nei apskritai visų pirkimų. 2019–2021 m. statybos sektoriuje pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, skaičiaus dalis vidutiniškai siekė 14,5 proc., vertės dalis – 39,5 proc. Ieškiniai teismams dėl pirkimų statybos sektoriuje tiek pagal pirkimų skaičių, tiek pagal vertę buvo teikiami dažniau nei apskritai dėl visų pirkimų. 2019–2021 m. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių buvo pateikti ieškiniai teismui, skaičiaus dalis vidutiniškai siekė 1,8 proc., vertės – 13,9 proc.;
- Savivaldybių ar teritoriniai valstybinio administravimo subjektai 2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai vykdė 36,3 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija. Apie 50 proc. statybos sektoriaus pirkimų, dėl kurių gauta tiekėjų pretenzija, vertės 2019–2021 m. sudarė komunalinio sektoriaus subjektų vykdyti pirkimai;
- 2019–2021 m. laikotarpiu vidutiniškai 39 proc. visų pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, statybos sektoriuje vykdė Centrinę valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančios perkančiosios organizacijos. Vidutiniškai 58 proc. pirkimų, dėl kurių pateiktas ieškinys teismui, statybos sektoriuje vertės sudarė komunalinio sektoriaus subjektų pirkimai;
- Lyginant savivaldybių administracijų ir jų kontroliuojamų įstaigų rodiklius, pastebėta, kad dažniau pretenzijų dėl vykdomų pirkimų statybos sektoriuje sulaukė savivaldybių kontroliuojamos įstaigos, tačiau savivaldybių administracijų vykdytų tokių pirkimų vertės dalis buvo didesnė.